

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia "Lokalna Grupa Działania Wokół Łysej Góry" 2016 – 2022

Stowarzyszenie "Lokalna Grupa Działania - Wokół Łysej Góry"

ul. Partyzantów 3, 26-004 Bieliny

tel.: (41) 26 08 153, fax: (41) 26 08 167

e-mail: sekretariat@wokollysejgory.pl

www.wokollysejgory.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Bieliny 2015

SPIS TREŚCI

I. Charakterystyka LGD.....	3
II. Partycypacyjny charakter LSR.....	7
III. Diagnoza – opis obszaru i ludności.....	10
IV. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR.....	24
V. Cele i wskaźniki	31
VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	48
VII. Plan działania	49
VIII. Budżet LSR.....	49
IX. Plan komunikacji.....	50
X. Zintegrowanie	53
XI. Monitoring i ewaluacja.....	55
XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	56
XIII. Innowacyjność	57
Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR.....	58
Załącznik nr 2_Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji	60
Załącznik nr 3 Plan działania	62
Załącznik nr 4_Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020	69
Załącznik nr 5_Plan komunikacji.....	70
Załącznik nr 6_Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.....	75
Załącznik nr 7 Zgodność celów i przedsięwzięć LSR z celami przekrojowymi PROW 2014 - 2020 oraz wskaźnikami celu szczegółowego PROW 6B.....	75
LITERATURA:.....	85

I. CHARAKTERYSTYKA LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Nazwa LGD: Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”

Forma prawna: stowarzyszenie zostało wpisane do rejestru organizacji społecznych Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 10 marca 2006 r. pod nr 0000252759. Działa w szczególności na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349),
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 r., poz. 378).

2. Obszar Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”

Obszar realizacji lokalnej strategii rozwoju, a tym samym obszar funkcjonowania „Lokalnej Grupy Działania - Wokół Łysej Góry” jest spójny pod względem przestrzennym, przyrodniczym, społecznym jak i historycznym. Zasięg działania LGD obejmuje teren siedmiu gmin województwa świętokrzyskiego: Bieliny, Bodzentyn, Górno, Łączna, Masłów, Suchedniów i Wąchock, które wchodzi w skład trzech powiatów: kieleckiego, skarżyskiego oraz starachowickiego. Usytuowany jest w środkowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Na terenie 7 gmin objętych LSR **mieszka 69 114 osób** (stan na 31 XII 2013 r. – dane GUS - ludność według miejsca zameldowania/zamieszkania i płci), czyli teren zamieszkuje średnio 108 osób na km². Obszar LGD znajduje się w jednym obrysie i zajmuje łącznie **powierzchnię 636 km²**, co stanowi 5,5% obszaru województwa świętokrzyskiego. Największą gminą wchodzącą w skład grupy jest Gmina Bodzentyn i zajmuje 25% terenu LGD. Najmniejszą gminą jest Gmina Łączna zajmująca 10% powierzchni LGD. Trzy spośród siedmiu gmin są miejsko-wiejskie, a liczba ludności zamieszkująca ich obszar nie przekracza 20 tysięcy mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, natomiast w gminach wiejskich nie więcej niż 5 tysięcy mieszkańców.

Tabela 1. Ludność, powierzchnia oraz gęstość zaludnienie na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	Rodzaj	Ludność Stan na 31.12.2013 r.	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (l. osób/km ²)
Bieliny	gmina wiejska	10 149	88	115
Bodzentyn	gmina miejsko-wiejska	11 729	160	74
Górno	gmina wiejska	13 770	83	162
Łączna	gmina wiejska	5 353	62	87
Masłów	gmina wiejska	10 468	86	121
Suchedniów	gmina miejsko-wiejska	10 581	75	144
Wąchock	gmina miejsko-wiejska	7 064	82	88
Obszar LGD – Wokół Łysej Góry		69 114	636	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. Mapa obszaru LSR

Źródło: Opracowanie własne

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry” powstało w wyniku realizacji projektu Związku Gmin Gór Świętokrzyskich pod nazwą „*Na nas nie ma mocnych. Partnerstwo dla rozwoju obszarów wiejskich w sercu Gór Świętokrzyskich*” finansowanego w ramach Schematu I Pilotażowego Programu „LEADER+” SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006 (Działanie 2.7).

W projekcie brały udział następujące gminy: Bieliny, Bodzentyn, Masłów. W ramach projektu zorganizowano m.in. szeroką kampanią informacyjną o możliwościach związanych z działalnością w lokalnych grupach działania, spotkania z mieszkańcami w każdym sołectwie w każdej z gmin. Kolejnym etapem projektu były szkolenia dla grupy inicjatywnej LGD, zawiązanie stowarzyszenia pod nazwą „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry” oraz rozpoczęcie procedury rejestracji w KRS.

W 2006 roku LGD rozszerzyła swój skład o gminę Łączna, w 2007 do Lokalnej Grupy Działania „Wokół Łysej Góry” przystąpiły gminy Górno, Suchedniów i Wąchock – członkowie wspierający. Po zmianach w Statucie w 2008 r., gminy stały się członkami zwykłymi.

W okresie marzec 2007 r. - kwiecień 2008 r. Stowarzyszenie realizowało projekt „Wokół Łysej Góry – Partnerstwo konkretnych i działań w akcji. Realizacja Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich - Etap I” w ramach Schematu II Pilotażowego Programu „LEADER+”. W ramach tego projektu Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry” otrzymało dofinansowanie w kwocie 645 950 złotych.

W latach 2009-2015 Lokalna Strategia Rozwoju realizowana była na terenie siedmiu gmin należących do LGD. Przez cały okres wdrażania LSR, LGD prowadziło konsultacje m.in. w biurach lokalnych dla beneficjentów oraz szkolenia związane z ogłaszaniem naborami. Za pośrednictwem LGD mieszkańcy, organizacje społeczne, przedsiębiorcy i samorządy zrealizowały szereg przedsięwzięć służących rozwojowi obszaru.

LGD wykorzystało łącznie kwotę 9 108 103,10 zł w ramach działań:

4.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (7 030 069,53 zł co stanowi 89,71 % budżetu):

- odnowa i rozwój wsi (19 projektów na łączną kwotę dofinansowania 4 329 570,25 zł),
- małe projekty (118 projektów na łączną kwotę dofinansowania 2 566 350,78 zł),
- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej (1 projekt na kwotę dofinansowania 89 777,00 zł),
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw (1 projekt na kwotę dofinansowania 44 371,50 zł).

4.21 Wdrażanie projektów współpracy (202 658,75 zł).

4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, w tym funkcjonowanie LGD (koszty bieżące) oraz nabywanie umiejętności i aktywizacja (1 875 374,82 zł).

Ogólnie w ramach Osi 4 Leader na lata 2007-2013 LGD - Wokół Łysej Góry wykorzystało 91,10 % przyznanego budżetu.

LGD – Wokół Łysej Góry może pochwalić się również dużym doświadczeniem w realizacji projektów finansowanych ze środków innych niż PROW 2007-2013:

- „Lokalne Centra Obsługi Inwestora - Eastern European Gateway” - Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Umowa na kwotę 9 794 600,00 zł,
- „Moc atrakcji Wokół Łysej Góry – mobilny przewodnik” Szwajcarsko-Polski Program Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Umowa na kwotę 48 500,00 zł,
- „Świętokrzyski groch z kapustą” - Szwajcarsko-Polski Program Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Umowa na kwotę 53 992,30 zł,
- „Nasze miejsca pracy w Osadzie Średniowiecznej” realizowany w partnerstwie z Gminą Bieliny - Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Umowa na kwotę 598 750,00 zł,
- „Moc Świętego Krzyża – kampania promocyjna produktów turystycznych wokół Świętego Krzyża” - Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego. Umowa na kwotę 1 344 800,00 zł,
- „Profesjonalne NGO Wokół Łysej Góry” - Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Umowa na kwotę 48 513,00 zł.

W perspektywie finansowej 2014-2020, LGD będzie realizowało idee RLKS, która służy włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Inicjatywy te będą mogły zostać zrealizowane dzięki opracowaniu i wdrożeniu lokalnej strategii rozwoju obszaru LGD i zostaną sfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Nie przewiduje się finansowania z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, gdyż teren LGD nie jest obszarem rybackim. LGD wykorzystała specyficzne cechy obszaru związane z położeniem w sercu Gór Świętokrzyskich dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzmacniania potencjału kulturowego i społecznego na terenie objętym LSR. Na uwagę zasługuje również fakt, iż pracownicy zatrudnieni w biurze LGD posiadają doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych.

5. Opis struktury LGD (w tym charakterystyka członków LGD)

Budowanie partnerstwa, jakim jest LGD oraz tworzenie strategii, polega na stopniowym włączaniu nowych grup interesu, środowisk społecznych i zawodowych oraz poszerzaniu się reprezentacji partnerstwa o przedstawicieli tych grup i

środowisk. Stowarzyszenie skupia 113 członków, którzy reprezentują sektory: publiczny - 22 osoby; gospodarczy - 22 osoby; społeczny - 69 osób, w tym mieszkańcy.

Zakres tematyczny instrumentu RLKS obejmuje m. in. działania na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwój ekonomii społecznej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną ubogich społeczności na obszarach wiejskich. Aby efektywniej realizować wymienione wyżej zadania, w LSR na podstawie analizy SWOT zdefiniowano grupy defaworyzowane i określono dla nich rodzaje operacji i metody komunikacji. Do tych grup zaliczają się: młodzież, seniorzy, osoby powyżej 50 roku życia, kobiety. Zaplanowano kontakt z grupami defaworyzowanymi w ramach działań zawartych w planie komunikacji. Określono również rodzaje operacji, które będą im dedykowane.

Zasady oraz procedury funkcjonowania LGD - Wokół Łysej Góry reguluje Statut Stowarzyszenia, Regulamin Pracy Rady, Regulamin Pracy Komisji Rewizyjnej i Zarządu oraz Regulamin Biura Stowarzyszenia.

Zgodnie z § 17 Statutu Stowarzyszenia władzami Stowarzyszenia są Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, Zarząd Stowarzyszenia, Rada Stowarzyszenia oraz Komisja Rewizyjna. Kadencja organów wybieralnych trwa 3 lata. W kadencji można być członkiem tylko jednego organu wybieralnego.

Członkostwo we władzach Stowarzyszenia ustaje z chwilą upływu kadencji, śmierci, ustania członkostwa w Stowarzyszeniu, bądź odwołania w drodze uchwały podjętej przez organ uprawniony do odwołania.

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia

Stanowi najwyższą władzę Stowarzyszenia. Odpowiedzialne jest przede wszystkim za uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, podejmowanie uchwał w sprawie zatwierdzenia LSR, wybór i odwołanie członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady, a także rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady oraz podejmowanie pozostałych decyzji przewidzianych w Statucie.

W strukturze Walnego Zebrania Członków obszar objęty LSR oraz przyjęte kierunki działania reprezentują:

- sektor publiczny: przedstawiciele gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia,
- sektor gospodarczy: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz przedstawiciele podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze objętym LSR,
- sektor społeczny: mieszkańcy obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz inne dobrowolne zrzeszenia i ruchy obywatelskie.

Zarząd Stowarzyszenia

W skład Zarządu wchodzi od 5 do 9 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie spośród jego członków. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i działa w jego imieniu, a także kieruje jego bieżącą pracą. Ponadto podejmuje pozostałe decyzje przewidziane w Statucie.

Komisja Rewizyjna

W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi od 5 do 9 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie spośród jego członków. Do jej podstawowych kompetencji należy kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków oraz pozostałe przewidziane w Statucie.

Rada Stowarzyszenia

Organ decyzyjny Stowarzyszenia w skład, którego wchodzi od 11 do 19 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie spośród jego członków. Do kompetencji Rady należy przede wszystkim: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji oraz ustalenie kwoty wsparcia, które mają być realizowane w ramach LSR.

Regulamin Pracy Rady, będący jej dokumentem organizacyjnym, zapewnia przejrzystość podejmowania decyzji. Ponadto określa procedurę wyłączenia członka organu od udziału w dokonywaniu wyboru operacji, w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości do jego bezstronności.

Biuro Stowarzyszenia

Biuro prowadzi sprawy Zarządu między innymi poprzez inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia oraz pełną obsługę Zarządu w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych. Biurem kieruje Dyrektor Biura zatrudniony przez Zarząd Stowarzyszenia, który może z upoważnienia Zarządu reprezentować Stowarzyszenie na zewnątrz w granicach umocowania.

Zasady funkcjonowania biura, ramowy zakres jego działania i kompetencje określa Regulamin Biura.

6. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia jest Rada, w której skład wchodzi od 11 do 19 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie spośród jego członków. Do kompetencji Rady należy głównie: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, a także ustalanie przyznanej kwoty wsparcia. Członkowie Rady (wybrani przez WZC w dniu 16.11.2015 r.) reprezentują kluczowe sektory: publiczny (2 osoby); gospodarczy (6 osób); społeczny (6 osób). W Radzie LGD zasiada 64 % kobiet i 36 % mężczyzn. Żadna z zaangażowanych w realizację LSR grup interesu (tj. sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, w tym mieszkańców) nie posiada w składzie

Rady więcej niż 49% praw głosu. Udział sektora publicznego w Radzie LGD jest mniejszy niż 30% (wynosi 14 %). W składzie Rady LGD znajduje się jedna osoba poniżej 35 roku życia oraz czterech przedsiębiorców.

W celu profesjonalnej realizacji zadań LGD oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji członków organu decyzyjnego zaprojektowany został plan szkoleń. Jako wprowadzenie dla członków Rady zaplanowano szkolenie na temat: Zasady wdrażania i zapisy Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność „Lokalnej Grupy Działania – Wokół Łysej Góry”. Następnie raz w roku Rada będzie uczestniczyła w szkoleniu z zakresu zasad oceny i wyboru operacji i grantów do finansowania.

7.Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Decyzje Rady, w szczególności decyzje w sprawach związanych z oceną i wyborem operacji oraz ustalenia kwoty wsparcia zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz art. 34 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju, podejmowane są w formie uchwały zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Warunkiem koniecznym dla prawidłowości przeprowadzenia procesu decyzyjnego jest zagwarantowanie przedstawicielstwa każdego z sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego). Ponadto na poziomie podejmowania decyzji dotyczących wyboru operacji do finansowania w ramach LSR co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy reprezentujący podmioty nie będące instytucjami sektora finansów publicznych. Zarząd LGD prowadzi ponadto rejestr interesów, bazujący na oświadczeniach przedstawicieli organu decyzyjnego. Członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Członek Rady, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę lub zgłosi inne powiązanie z daną operacją lub co do którego zachodzi podejrzenie stronniczości przy wyborze danej operacji, zostaje wykluczony z oceny rozpatrywanego wniosku. Procedury wyboru i kryteria wyboru operacji będą dostępne na stałe oraz każdorazowo z dokumentacją konkursową na stronie www.wokollysejgory.pl oraz będą upubliczniane zgodnie z planem komunikacji.

Dla członków Rady, w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji, przewidziano szkolenia z zakresu oceny wniosków połączone z testem wiedzy.

8.Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które będą w nich zawarte

Głównymi dokumentami regulującymi funkcjonowanie LGD – Wokół Łysej Góry są: Statut Stowarzyszenia, Regulamin Rady, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej oraz Regulamin Biura LGD, uchwalane i aktualizowane przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia (z wyjątkiem Regulaminu Biura Stowarzyszenia).

1) **Statut Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry”** reguluje najważniejsze kwestie przewidziane w Ustawie z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2015 poz.1393 z późn. zm): nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

2) **Regulamin Rady** zawiera przede wszystkim: szczegółowe kompetencje Rady, szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego.

3) **Regulamin Zarządu** zawiera przede wszystkim: podział zadań pomiędzy członków Zarządu, zasady organizacji posiedzeń zarządu, zasady protokołowania posiedzeń.

4) **Regulamin Komisji Rewizyjnej** zawiera przede wszystkim: szczegółowe kompetencje organu, szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania posiedzeń.

5) **Regulamin Biura Stowarzyszenia** (uchwalany i aktualizowany przez Zarząd) zawiera głównie: uprawnienia dyrektora biura, strukturę organizacyjną biura, zasady zatrudniania i zasady wynagradzania pracowników, politykę bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, podział zadań oraz metody pomiaru w zakresie doradztwa, animacji lokalnej i współpracy.

Oprócz podstawowych dokumentów wewnętrznych, funkcjonowanie Stowarzyszenia regulują także:

- Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu w Lokalnej Grupie Działania,
- Procedura aktualizacji LSR,

- Plan szkoleń dla pracowników biur i członków organu decyzyjnego w zakresie oceny wniosków w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji połączone z testem wiedzy.

LGD jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i oraz zgodność operacji ze strategią, jest to jedna z podstawowych zasad podejścia RLKS. W związku z tym osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD mają odpowiednie kompetencje oraz zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym.

W Regulaminie Pracy Biura opisane zostały kompetencje, które są wymagane w LGD na konkretnych stanowiskach. Statut określa również wymagania, które muszą spełnić członkowie Rady LGD.

Wiedza i doświadczenie członków zarządu, odpowiadają zakresowi merytorycznemu LSR (CV Anny Łubek - prezes Stowarzyszenia oraz CV Marzeny Biskupskiej - Wiceprezes Stowarzyszenia stanowią załączniki do wniosku).

II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD - Wokół Łysej Góry jest dokumentem wypracowanym w partnerstwie społeczności 7 gmin objętych oddziaływaniem LSR. Komunikacja podczas procesu tworzenia dokumentu, miała charakter równoczesny - proces projektowania rozwiązań i ich konsultowania następowały jednocześnie. Przed podjęciem decyzji o zaakceptowaniu kolejnego etapu prac nad LSR, Stowarzyszenie współpracowało z partnerami społecznymi w celu podjęcia decyzji opartej na zasadzie konsensusu. Strony (LGD, organizacje pozarządowe, 7 gmin, przedsiębiorcy, grupy nieformalne, parafie oraz zwykli mieszkańcy) wspólnie definiowały problemy i szukały rozwiązań uwzględniających interesy każdej z nich. Przedstawiciele wszystkich sektorów brali czynny udział w wypracowaniu wspólnej i wiążącej oraz opartej na konsensusie decyzji, na podstawie której każdy uzyskał coś ważnego dla siebie.

1. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR

Pierwszym etapem prac ze społecznością lokalną było przeprowadzenie analizy określającej jej skład oraz dobranie najtrafniejszych metod współpracy. W tym celu wykorzystano statystyki publiczne, Raport z badań ankietowych ewaluacji LSR za lata 2009-2014 przeprowadzony w miesiącach kwiecień - czerwiec 2015 roku przez Fundację Socjometr. Analizie poddano również sprawozdania roczne z działalności LGD oraz Listy wniosków złożonych do LGD. Wynikiem tych działań był podział prac na sektory: publiczny, społeczny, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Jednocześnie każdy z sektorów został poddany eksploracji w kontekście specyfiki uzależnionej od położenia geograficznego, społecznego oraz gospodarczego. Ta dogłębna analiza posłużyła jako punkt wyjścia do zapewnienia partycypacyjnego oraz konsultatywnego charakteru LSR, angażując tym samym możliwie szerokie spektrum uczestników.

Etap 1 . Definiowanie potrzeb i problemów

Identyfikując wyzwania stojące przed społecznością lokalną, starano się zapewnić udział przedstawicieli sektorów: publicznego, społecznego, przedsiębiorców oraz mieszkańców poprzez następujące formy partycypacyjne:

- I. Ankieta papierowa (zwana **PAPI**) przeprowadzona została przez zewnętrznych ankieterów w 7 gminach na próbie 300 respondentów na przełomie maja i czerwca 2015 roku. Zebrano "opinie na temat zachodzących lokalnie zmian oraz potrzeb i problemów do rozwiązania w gminach. Dzięki temu możliwe było oszacowanie efektywności podejmowanych do tej pory działań, a także diagnoza obszarów tematycznych, które wymagają dalszych interwencji. W tym zakresie ważną grupę pytań skierowanych do respondentów stanowiły zagadnienia związane z kapitałem społecznym" (Raport z badań ewaluacyjnych LGD - Wokół Łysej Góry, Fundacja Socjometr).
- II. **Warsztaty konsultacyjne** zorganizowano w 7 gminach w dniach 18-20 maja 2015 roku. W warsztatach wzięły udział 72 osoby. Ich celem była ocena podejmowanych przez Stowarzyszenie działań, trafność zrealizowanych przedsięwzięć w latach 2009 – 2014 oraz zdiagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców terenu LGD - Wokół Łysej Góry.
- III. **Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne)**. Spotkania odbywały się w każdej z 7 gmin. W 14 spotkaniach udział wzięło 189 osób. Terminy i miejsca spotkań: 17.08.2015 Bieliny, 18.08.2015 Bodzentyn, 20.08.2015 Górno, 25.08.2015 Mastów, 27.08.2015 Łączna, 02.09.2015 Suchedniów, 08.09.2015 Wąchock.
- IV. **Spacer badawczy**. W okresie od marca do listopada 2015 r. Przedstawiciel Zespołu Zadaniowego powołanego w celu opracowania LSR, na rowerze, dokonał "audytu przestrzeni" 7 gmin należących do LGD. Pozwoliło to na dostrzeżenie – często nieoczywistych i umykających uwadze – potrzeb oraz problemów, które wymagają rozwiązania. Opis wrażeń, spostrzeżeń oraz rekomendacje zawiera dokument "Rowerowy spacer badawczy".
- V. **E-partycypacja** poprzez **portal** www.lsr.net.pl jako dodatkowe, poza podstawą stroną www.wokollysejgory.pl, innowacyjne narzędzie ułatwiające partycypację lokalnej społeczności w konsultacjach i przygotowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Portal udostępnił techniki takie jak: forum, komunikator GG, oraz narzędzie komunikacyjne „Napisz do nas”.
- VI. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** - miejsce, w którym interesariusze strategii mogli zapoznać się z materiałami informacyjnymi, złożyć opinie i uwagi, przedyskutować z osobami odpowiedzialnymi za budowę strategii interesujące ich kwestie czy wypełnić ankietę. Termin przeprowadzenia: sierpień – listopad 2015 r.

VII. **Grupa robocza** pełniąca rolę forum lokalnego, składającego się z przedstawicieli lokalnej społeczności wszystkich gmin członkowskich LGD, reprezentującej następujące sektory: sektor publiczny, sektor gospodarczy, sektor społeczny oraz mieszkańców. Członkowie Grupy roboczej aktywnie współtworzyli kolejne, kluczowe części LSR. Rozpoczęcie prac wrzesień 2015r.

Efekt: powstała diagnoza obszaru LGD, określono słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia dla LGD (SWOT) oraz wstępne propozycje celów LSR.

ETAP 2. Identyfikacja grup docelowych strategii

Identyfikacja grup docelowych była procesem naturalnym, równoczesnym do Etapu 1. W procesie tym posługiwano się analizami eksperckimi (statystyki publiczne) oraz następującymi formami partycypacyjnymi:

- I. **Ankieta papierowa (PAPI)** (opis 1.I.)
- II. **Warsztaty konsultacyjne** (opis 1.II.)
- III. **Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne)** (opis 1.III.)
- IV. **E-patycypacja** (opis 1.V.)
- V. **Grupa robocza** (opis 1.VII.)
- VI. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** (opis 1. VI.)

Efekt: Szeroki dyskurs społeczny, zaangażowanie jak największej liczby przedstawicieli wszystkich sektorów w 7 gminach oraz partnerstwo w procesie rozpoznawania umożliwiło zdefiniowanie grup docelowych w tym grup defaworyzowanych, istotnych z punktu widzenia LSR.

Etap 3. Określanie celów i ustalanie ich hierarchii

Konstrukcję celów wynikających ze zidentyfikowanych problemów oparto o:

- I. **Raport z badań ewaluacyjnych** LGD - Wokół Łysej Góry, przeprowadzony przez Fundację Socjometr. Zrealizowany schemat badawczy dostarczył danych umożliwiających rzetelną ocenę działalności stowarzyszenia w okresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Dużą uwagę położono na realizację wszystkich etapów postępowania badawczego: konceptualizacji, operacjonalizacji, tworzenia narzędzi badawczych, doboru prób badawczych oraz analizy zebranych danych. Wyniki przeprowadzonych analiz oraz sformułowane na ich podstawie rekomendacje dostarczyły trafnych inspiracji do dalszych działań LGD - Wokół Łysej Góry.
- II. **Grupa robocza** (opis 1.VII.)
- III. **CAWI (Computer Aided Web Interview)** - wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www - metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Badanie ankietowe przeprowadzono w okresie 5-13 listopada 2015 r., na bazie ogólnodostępnych narzędzi ankietowania internetowego, przy wykorzystaniu stron www.wokollysejgory.pl oraz www.lsr.net.pl. Wzięło w nim udział 206 respondentów.
- IV. **E-partycypacja** (opis 1.V.)
- V. **Wywiad indywidualny** - prowadzony w oparciu o "Kwestionariusz potrzeb i planowanych działań" (tzw. Fiszka projektowa). Społeczność reprezentująca wszystkie sektory w 7 gminach od 17 sierpnia 2015 roku miała możliwość wypełniania kwestionariuszy w punkcie konsultacyjnym w biurze LGD. Dodatkowo formularz Kwestionariusza potrzeb i planowanych działań tzw. Fiszki projektowej udostępniono na stronach internetowych: www.wokollysejgory.pl, www.lsr.net.pl. Na podstawie kwestionariuszy określono potrzeby i planowane do realizowania działania oraz ich koszty. Przeprowadzono 201 wywiadów indywidualnych.
- VI. **CAPI (Computer Aided Personal Interview)** - metoda badawcza polegająca na przeprowadzeniu wywiadu z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych, na których zapisywane są udzielone odpowiedzi. Opracowano ankietę w pliku elektronicznym z możliwością pobrania, wypełnienia i dostarczenia osobiście do biura lub pocztą elektroniczną. Została przeprowadzona w okresie 5 - 13 listopada. Wpłynęło 5 ankiet.
- VII. **Warsztaty konsultacyjne** – podczas Walnego Zebrania Członków w dniu 16 listopada 2015r. w grupie 76 osób poddano dyskusji dotychczas wypracowane elementy LSR oraz propozycję celów.
- VIII. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** (opis 1. VI.)

Efekt: Wspólnie wypracowano cele rozwoju, w tym w zakresie potrzeb grup defaworyzowanych.

ETAP 4. Poszukiwanie rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii – określenie przedsięwzięć i planu komunikacji

Synergii rozwiązań w kontekście potrzeb społecznych wypracowano na podstawie:

- I. **"Kwestionariusz potrzeb i planowanych działań"** (opis 3.IV.)
- II. **Grupa robocza** (opis 1.VII.)
- III. **CAPI** (opis 3.VI) okres 15-30 listopada 2015. Wpłynęło 10 ankiet.
- IV. **Spacer Badawczy** (opis 1.IV.)

- V. **Warsztaty konsultacyjne** (opis 3.VII.) oraz w dniach 1-3 grudnia 2015r. z grupą łącznie 26 przedstawicieli 4 sektorów.
- VI. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** (opis 1. VI.)
- VII. **Wywiad z sektorem publicznym** przeprowadzono 1 grudnia 2015 r. w Ciekotach przy udziale przedstawicieli sektora publicznego z 7 gmin należących do LGD.

Efekt: Kolegialnie zdefiniowano przedsięwzięcia zapewniające zrównoważony rozwój obszaru LGD w oparciu o potencjał i zasoby lokalne.

Etap 5. Formułowanie wskaźników realizacji LSR, jako miar jej sukcesu

Społeczność LGD angażowała się w definiowanie wskaźników poprzez:

- I. **“Kwestionariusz potrzeb i planowanych działań”** (opis 3.IV.)
- II. **Grupa robocza** (opis 1.VII.)
- III. **CAPI** (opis 3.VI.) okres 15-30 listopada 2015. Wpłynęło 10 ankiet.
- IV. **Spacer Badawczy** (opis 1.IV.)
- V. **Warsztaty konsultacyjne (KoWORK)** (opis 4.VII.)
- VI. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** (opis 1. VI.)

Efekt: Gremialnie opracowano wskaźniki będące miarą sukcesu LSR.

Udział społeczności obszaru LGD w opracowaniu i tworzeniu LSR oparty był o dobrowolność, autonomię stron, neutralność i bezstronność konsultatorów, zasadę konsensusu, jawność.

Jednoczesne spełnienie wszystkich w/w warunków pozwoliło na udział przedstawicieli wszystkich sektorów z 7 gmin. Zespół powołany w celu opracowania LSR był niejako moderatorem prac podczas kolejnych etapów tworzenia LSR. Składał się on z niezależnych ekspertów w różnych dziedzinach, wywodzących się z 3 sektorów. Wszelkie wnioski, propozycje oraz rekomendacje każdorazowo były porządkowane, upubliczniane oraz poddawane analizie w celu uwzględnienia ich w kolejnych etapach budowania LSR.

- I. Wywiad indywidualny (opis 3.V.)
- II. CAPI (opis 3.V.I)
- III. Warsztaty konsultacyjne (opis 3.VII. i 4.VII.)
- IV. Wywiad z sektorem publicznym (opis 4.IX.)
- V. E-partycypacja (opis 1.V.)
- VI. Punkt konsultacyjny w biurze LGD (opis 1.VI.)

Reasumując, w kluczowych etapach przygotowania LSR wykorzystano następujące metody partycypacyjne:

Diagnoza i analiza SWOT	Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania	Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru	Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR
I.Raport z badań ewaluacyjnych LGD - Wokół Łysej Góry (opis 3.I.) II.Ankieta papierowa PAPI (opis 1.I.) III.Warsztaty konsultacyjne (opis 1.II.) IV.Otwarte spotkania warsztatowe (opis 1.III.) V.Grupa robocza (opis 1.VII.) VI.Spacer badawczy (opis 1.IV.) VII.E-partycypacja (opis 1.V.) VIII.Punkt konsultacyjny w biurze LGD (opis 1.VI.)	I.Raport z badań ewaluacyjnych LGD - Wokół Łysej Góry (opis 3.I.) II.Wywiad indywidualny (opis 3.V.) III.Grupa robocza (opis 1.VII.) IV.Spacer badawczy (opis 1.IV.) V.CAWI (opis 3. III.) VI.CAPI (opis 3.VI.) VII.E-partycypacja (opis 1.V.) VIII.Warsztaty konsultacyjne (opis 3.VII.) IX.Punkt konsultacyjny w biurze LGD (opis 1.VI.)	I.Grupa robocza (opis 1.VII.) II.E-partycypacja (opis 1.V.) III.Punkt konsultacyjny w biurze LGD (opis 1.VI.) IV.CAPI (opis 5.III.) V.Wywiad z sektorem publicznym (opis 4.IX.)	I.Grupa robocza (opis 1.VII.) II.CAPI (opis 5.III.) III.Spacer badawczy (opis 1.IV.) IV.Warsztaty konsultacyjne (opis 3.VII. i 5.V.) V.E-partycypacja	I.Grupa robocza (opis 1.VII.) II.CAPI (opis 4.III.) III.Warsztaty konsultacyjne (opis 3.VII. i 4.VII.) IV.Spacer badawczy. (opis 1.IV.) V.E-partycypacja (opis 1.V.) VI.Punkt konsultacyjny w biurze LGD (opis 1.VI.)

2. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, podczas: monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii, opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

Proces opracowania LSR wymagał od LGD wysiłku skierowanego na szeroko pojętą partycypację społeczności 7 gmin. Praktyka i doświadczenie jakie zdobyto w tym okresie będą wykorzystywane i rozwijane na potrzeby dalszych prac. Wszystkie opisane powyżej formy partycypacyjne i konsultacyjne już na stałe wpisały się w politykę działań LGD. Zarówno plan komunikacji jak również plan monitoringu i ewaluacji zaplanowano z uwzględnieniem zapewnienia realnego udziału w tych procesach wspólnoty wszystkich sektorów z 7 gmin.

Wykorzystywane będą co najmniej następujące techniki:

- I. Spacer badawczy
- II. E-partycypacja w szczególności poprzez www.lsr.net.pl
- III. Grupa robocza
- IV. CAWI
- V. CAPI
- VI. Warsztaty konsultacyjne
- VII. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne)
- VIII. Punkt konsultacyjny w biurze LGD
- IX. Punkt konsultacyjny on-line
- X. Punkt konsultacyjny w każdej gminie należącej do LGD
- XI. Punkty konsultacyjne podczas imprez organizowanych na terenie LGD
- XII. Kampanie sondażowe poprzez bramki sms
- XIII. Punkt informacyjny podczas imprez na terenie LGD.

Społeczność lokalna postulowała za następującymi zmianami: większe wyeksponowanie w analizie SWOT zagadnień: brak marki regionu, mała innowacyjność w regionie, niska świadomość społeczna na temat korzyści współpracy, mała świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru, brak spójnej oferty turystycznej. Zwrócono również uwagę, że: " W planie komunikacji brakuje określenia działań komunikacyjnych kiedy ulegną zmiany zapisu LSR", Wiele uwagi poświęcono również macierzy logicznej i późniejszym wskaźnikom. I tak: 1 wiersz WO.I o treści Średnioroczna liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2009-2014 i 2016-2022 zamieniono na obecne brzmienie. 2 wiersz WR I.I zapis " Liczba osób korzystających z udostępnionego systemu komunikacji i informacji" zastąpiono obecnym brzmieniem. Ponadto dodano wskaźniki w wiersze: 6-13. W WR I.II usunięto zapisy: "Liczba wspartych podmiotów tworzących nowe miejsca pracy; Liczba uczestników szkoleń, w tym zawodowych i/lub zakresu przedsiębiorczości", natomiast dodano w obecnym brzmieniu wiersze: 4-7. W WR. I.III. dodano wiersze 2,3 oraz 5-12. Wszystkie głosy dotyczące konsultacji poszczególnych zapisów LSR uznano za ważne, natomiast po dogłębnej analizie i dyskusji w grupie roboczej uznano, że postulaty odnoszące się do analizy SWOT są bezzasadne (wszystkie aspekty uwzględniono w analizie), tym samym zrezygnowano z rozpatrywania ich ponownie.

III. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru LGD została sporządzona w celu przedstawienia specyfiki terenu i ludności, która go zamieszkuje. Powstała ona w oparciu o analizę danych statystycznych, a także informacje uzyskane z wykorzystaniem metod partycypacyjnych. Na bazie analiz, zidentyfikowane zostały kluczowe grupy docelowe, w diagnozie wskazano najważniejsze problemy, potrzeby, zasoby i potencjały obszaru LGD, które zostały zaprezentowane w rozdziale IV Analiza SWOT.

1. Obszar LGD i jego dziedzictwo materialne i niematerialne

Obszar realizacji lokalnej strategii rozwoju, a tym samym obszar funkcjonowania LGD - Wokół Łysej Góry jest spójny pod względem przestrzennym, przyrodniczym, społecznym jak i historycznym. Zasięg działania LGD obejmuje teren siedmiu gmin województwa świętokrzyskiego: Bieliny, Bodzentyn, Górnio, Łączna, Masłów, Suchedniów i Wąchock. Usytuowany jest w środkowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego w bezpośrednim sąsiedztwie z miastem Kielce, stolicą województwa świętokrzyskiego. Obszar LGD wyróżnia się wyjątkową spójnością ze względu na uwarunkowania geograficzno – społeczne, wynikające z bliskości najstarszego polskiego Sanktuarium na Świętym Krzyżu, jako ośrodka wzrostu gospodarczego oraz kulturotwórczego, wywierającego wpływ na cały region, miejsca pamięci historycznej i kultu religijnego. Czynniki te, jak i położenie na terenie i w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz innych licznych obszarów chronionych przez wieki kształtowały rozwój społeczności okolicznych gmin, wskazując kierunek rozwoju gospodarczego i kulturowego obszaru LGD. Współistnienie w/w składników potencjału lokalnego znalazło odzwierciedlenie w zdefiniowaniu celu ogólnego LSR tj. Zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne. Obszar LGD wykazuje wewnętrzną spójność w wielu płaszczyznach, w związku z tym wybrano następujące obszary interwencji:

- Zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne (Cel szczegółowy 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD - Wokół Łysej Góry)
- Gospodarka (Cel szczegółowy 2. Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry)
- Społeczeństwo (Cel szczegółowy 3. Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry)

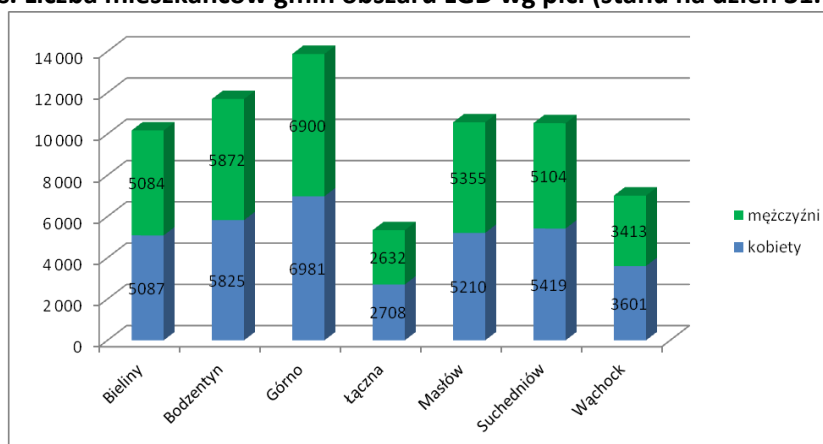
Obszar LGD cechuje wysoki stopień spójności, którą należy rozpatrywać w odniesieniu do następujących kryteriów:

- **spójność przestrzenno-geograficzna**, obszar LGD znajduje się w jednym obrysie przestrzennym, położony jest w ciągu komunikacyjnym dróg krajowych, łączących województwo świętokrzyskie z północą, południem, wschodem i zachodem Polski. Obszar posiada charakter ziem górskich w odróżnieniu do reszty województwa, które cechuje krajobraz wyżynno-równinny. Obejmuje swym zasięgiem najwyższe pasma Gór Świętokrzyskich w tym Łysogóry. Największą osobliwością Gór są gołoborza, czyli podszczytowe rumowiska głazów kwarcytowych okresu kambryjskiego, pozbawione roślinności naczyniowej.
- **spójność przyrodnicza**, obszar LGD leży na terenie największego Parku Narodowego województwa świętokrzyskiego oraz licznych parków krajobrazowych i rezerwatów o podobnym składzie gatunkowym lasów, fauny i flory oraz świata zwierzęcego. Duże podobieństwo występuje również w ukształtowaniu terenu, warunkach wodnych sieci wód powierzchniowych i podziemnych, jak również warunkach klimatycznych.
- **spójność kulturowa**, przejawia się w kulturowaniu podobnych tradycji, zwyczajów, obrzędów. Liczne zespoły i grupy skupiające mieszkańców prezentują programy artystyczne oparte na lokalnych tradycjach. Na obszarze LGD występuje szereg produktów lokalnych. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć: produkcję miodu i uprawę truskawek, dodatkowo potrawy regionalne: żurek świętokrzyski, gołki i byczki świętokrzyskie, przaki i prażucha, chleb oraz wiele innych wyśmienitych potraw serwowanych w gospodarstwach agroturystycznych, czy też przygotowywanych na czas imprez kulturalnych przez koła gospodyń wiejskich. Zwrócić należy także uwagę na pozytywne skojarzenie większości Polaków dotyczące Wąchocka – jako stolicy polskiego humoru. Warte podkreślenia jest to, że obszar LGD posiada wspólne doświadczenia historyczne, łączące losy mieszkańców. Na terenie LGD znajduje się wiele dóbr kultury, są to przede wszystkim obiekty sakralne (zabytkowe kościoły, w sąsiedztwie także klasztor na Świętym Krzyżu), obiekty zabytkowe (ruiny zamków, chałupy i zagrody, pozostałości murów obronnych) oraz muzea, groby, tablice pamiątkowe upamiętniające wszystkie wydarzenia historyczne.
- **spójność gospodarcza**, cały obszar LGD leży w strefie, w której niedozwolony jest rozwój przemysłu ze względu na walory przyrodnicze, zatem nie ma zanieczyszczeń pochodzenia przemysłowego. Gospodarka oparta jest na działalności małej i średniej przedsiębiorczości, rolniczej i turystycznej.
- **spójność demograficzna i społeczna**, obszar cechują podobne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa, migracje zewnętrzne).
- **spójność turystyczna**, jednolitość walorów turystycznych uwarunkowanych położeniem geograficznym i zasobami środowiska przyrodniczego decyduje o spójności gmin na obszarze LGD, które leżą w sercu Gór Świętokrzyskich i są bezpośrednim zapleczem turystycznym dla miasta Kielce. Doskonałe położenie komunikacyjne obszaru LGD pomiędzy Warszawą i Krakowem czyni go obszarem o wyjątkowym potencjale turystycznym.

Atuty te nie są jednak w pełni wykorzystywane dla rozwoju oferty czasu wolnego. Powody to m.in. niewystarczająca infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa, brak spójnej oferty turystyczno-rekreacyjnej wszystkich gmin, słabo rozwinięta sieć szlaków pieszych i tras rowerowych, brak ich zintegrowania, brak jednolitego i skutecznego systemu promocji, wizualizacji i informacji w zakresie oferty spędzania czasu wolnego (analiza na podstawie ankiet i warsztatów konsultacyjnych). Mieszkańcy wyraźnie dostrzegają potrzebę pogłębienia istniejącej oferty czasu wolnego, w tym m.in. poprzez inwestycje w niekomercyjną infrastrukturę rekreacyjną oraz kulturową, a także potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze LGD.

2. Sytuacja demograficzna - mieszkańcy, ich aktywność, integracja społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Obszar LGD zamieszkiwało w 2014 r. 69 191 osób, czyli o 77 mniej niż w 2013 r. W porównaniu z rokiem bazowym zanotowano zwiększenie o 156 osób. Gminą o największej liczbie ludności jest Górnio, natomiast najmniej mieszkańców zamieszkuje w Łącznej. Analiza struktury ludności ze względu na płeć wykazała, że teren LGD zamieszkuje 34 360 mężczyzn (49,66%) i 34 831 kobiet (50,34%). Nadwyżka kobiet występuje w gminach: Łączna, Suchedniów i Wąchock.

Wykres. Liczba mieszkańców gmin obszaru LGD wg płci (stanu na dzień 31.12.2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Analizując obszar LGD pod względem grup ekonomicznych obserwujemy, że w roku 2014 r. 18,89 % stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym, 64,38% ludność w wieku produkcyjnym oraz 16,73 % ludność w wieku poprodukcyjnym. W ostatnich latach na terenie LGD stopniowo wzrasta udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z poziomu 15,15 % w 2010 r. do poziomu 16,73% w roku 2014.

Zwiększanie się udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym i zmniejszanie się udziału osób w wieku produkcyjnym skutkuje wzrostem obciążenia demograficznego na obszarze LGD.

Tabela. Ludność obszaru LGD z podziałem na grupy ekonomiczne oraz płeć w latach 2010-2014

		2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	ogółem	14255	13900	13609	13302	13072
	mężczyźni	7279	7112	6944	6765	6694
	kobiety	6976	6788	6665	6537	6378
Ludność w wieku produkcyjnym	ogółem	44318	44537	44573	44582	44545
	mężczyźni	23789	23970	24035	24119	24100
	kobiety	20529	20567	20538	20463	20445
Ludność w wieku poprodukcyjnym	ogółem	10462	10698	10959	11230	11574
	mężczyźni	3208	3247	3336	3437	3566
	kobiety	7254	7451	7623	7793	8008
Ludność obszaru LGD	ogółem	69035	69135	69141	69114	69191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Dodatknie saldo migracji zanotowano z Górnio i Masłowie, co jest wynikiem lokalizacji tych gmin blisko Kielc. Dodatni przyrost naturalny występuje tylko w gminach: Bieliny, Górnio i Masłów.

Tabela. Saldo migracji i przyrost naturalny wg gmin na koniec 2014 r.

	Saldo migracji	Przyrost naturalny
Bieliny	-25	33
Bodzentyn	-15	-10
Górnio	46	45
Łączna	-38	-4
Masłów	74	31
Suchedniów	-17	-49
Wąchock	-20	-27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Kapitał społeczny. Niewątpliwie istotnym zasobem społecznym są dzieci i młodzież, na obszarze LGD na koniec 2014 r. funkcjonowało łącznie 49 szkół podstawowych i gimnazjów, do których uczęszczało łącznie 5 897 uczniów (w tym 1 869 uczniów szkół gimnazjalnych). W roku 2014 w gminach LGD funkcjonowały oddziały przedszkolne w następującej ilości: Bieliny-9, Bodzentyn-9, Górnio-4, Łączna-2, Masłów-0, Suchedniów-6, Wąchock-3.

W 2014 r. na obszarze LDG działało 15 bibliotek (liczba osób na 1 placówkę biblioteczną w gminach LGD: Bieliny-10 171, Bodzentyn-11 697, Górnio-3 470, Łączna-5 340, Masłów-3 522, Suchedniów-10 523 oraz Wąchock-1 754). W kontekście faktu, iż biblioteki pełnią coraz więcej funkcji animacyjnych, również jest dobrą informacją o ofercie dla mieszkańców. Duża część zadań w zakresie usług kulturalnych realizowana jest, obok placówek edukacyjnych i szkół, przez podmioty

trzeciego sektora. Wg stanu na dzień 15.12.2015 r. na obszarze gmin LGD zarejestrowanych było 168 organizacji pozarządowych (wg KRS) oraz 45 Kół Gospodyń Wiejskich (wg Rejestru Członków Świętokrzyskiego Związku Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych w Kielcach). W ostatnich latach obserwowany jest znaczący wzrost aktywności społecznej przejawiający się powstawaniem licznych organizacji pozarządowych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru LGD zaktualizowana w kwietniu 2019r. m.in. w oparciu o analizę danych statystycznych, a także analizę informacji gromadzonych przez pracowników biura w trakcie wdrażania LSR pozwala stwierdzić, iż różnorodne działania aktywizacyjne, mające na celu włączenie społeczne osób ze zdefiniowanych w LSR grup defaworyzowanych, powodują, iż mieszkańcy obszaru coraz chętniej korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania. Dotyczy to również wszelkiego rodzaju organizacji oraz grup działających na obszarze LGD. W ramach realizacji operacji własnej realizowanej przez LGD w ramach przedsięwzięcia I.III.2 Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej) został utworzony Punkt doradztwa dla podmiotów sektora pozarządowego oraz sektora ekonomii społecznej, w którym organizacje pozarządowe i ich członkowie, jak również osoby fizyczne chcące założyć np. Stowarzyszenie, z terenu 7 gmin LGD Wokół Łysej Góry (Bieliny, Bodzentyn, Górno, Łączna, Masłów, Suchedniów, Wąchock) mogą uzyskać informacje dotyczące nurtujących ich spraw. Dotychczas z Punktu doradztwa skorzystało ponad 40 podmiotów (stowarzyszenia, KGW, Fundacje) oraz osoby fizyczne zainteresowanych uzyskaniem informacji jak założyć organizację pozarządową (np. stowarzyszenie). Udzielono blisko 200 porad zarówno w biurze jak i w terenie oraz telefonicznie i mailowo. Z doświadczenia LGD wynika, że w związku z dynamicznymi zmianami przepisów (m. in. rejestracja KGW w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, obowiązek podpisywania sprawozdań i składania ich w wersji elektronicznej) oraz chęcią rozwoju np. poprzez pozyskiwanie środków i realizację projektów organizacje działające na obszarze LGD w dalszym ciągu potrzebują wsparcia Punktu doradztwa na dotychczasowym poziomie. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom podmiotów korzystających z takiej formy wsparcia - LGD zaplanowało realizację kolejnej operacji własnej. Oszczędności powstające w wyniku realizacji operacji w ramach pozostałych przedsięwzięć w wysokości 50 tys. złotych zostały zaplanowane na realizację operacji własnej w ramach przedsięwzięcia w ramach przedsięwzięcia I.III.2 Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej).

Tabela. Aktywność ośrodków kultury oraz aktywność mieszkańców w obszarze kultury w latach 2013 i 2014

	Górno		Bieliny		Bodzentyn		Łączna		Masłów		Suchedniów		Wąchock	
Liczba wyda- rzeń	21	16	17	24	36	54	3	3	56	68	243	136	59	52
Liczba domów kultury	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	2	2	1	1
Liczba zespo- łów arty- stycznych	5	4	4	6	4	7	0	0	17	17	11	10	12	11
w tym ludo- wych	0	2	4	4	4	6	0	0	11	11	1	1	6	6
Członkowie zespołów artystycznych	56	50	80	125	42	83	0	0	290	300	170	152	126	126
Liczba kół (klubów)	0	7	0	2	6	7	1	1	14	15	10	7	13	10
Liczba człon- ków kół (klu- bów)	0	114	0	90	75	92	15	15	260	280	206	150	142	102
Liczba klubów seniora	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	1
Liczba zorga- nizowanych kursów	2	3	0	1	0	0	0	0	5	3	2	1	2	0
Liczba uczest- ników wyda- rzeń	640	805	5000	4000	7750	14903	bd	bd	13790	11250	31295	24536	9800	10680

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela obrazuje aktywność mieszkańców obszaru LSR i instytucji kultury. Widoczne jest znaczne zróżnicowanie pomiędzy gminami, w tym obszarze. Dane wskazują niewystarczającą ilość kół zainteresowań (klubów) oferujących propozycje rozwoju pasji i zainteresowań oraz spędzania wolnego czasu dla mieszkańców. Brakuje oferty, kursów i warsztatów w ośrodkach. Brak wystarczającej oferty dla seniorów. Liczba działających zespołów artystycznych, jak również liczba zespołów ludowych potwierdza bogactwo kultury ludowej obszaru objętego działaniem LGD. Niestety widoczny jest spadek ilości wydarzeń kulturalnych, co ogranicza mieszkańcom dostęp do oferty kulturalnej.

Tabela. Aktywność mieszkańców w obszarze kultury fizycznej i sportu

		Bieliny	Bodzentyn	Górno	Łączna	Masłów	Suchedniów	Wąchock
kluby sportowe i UKS	szt.	2	9	4	1	6	5	2
członkowie	osoba	66	467	175	30	253	213	42
ćwiczący ogółem	osoba	58	398	135	75	203	156	42
ćwiczący mężczyźni	osoba	41	253	93	60	165	118	22
ćwiczący kobiety	osoba	17	145	42	15	38	38	20
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	9	348	100	45	53	129	42
ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	7	209	73	30	30	93	22
ćwiczący do lat 18 dziewczęta	osoba	2	139	27	15	23	36	20
sekcje sportowe	szt.	11	25	7	2	10	9	4
trenerzy	osoba	0	7	1	1	1	2	bd
instruktorzy sportowi	osoba	2	8	3	0	25	7	3
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	2	10	2	2	0	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Powyższa tabela obrazuje wysoką aktywność mieszkańców LGD - Wokół Łysej Góry w obszarze kultury fizycznej i sportu. Widoczna jest duża ilość klubów sportowych, członków klubów i osób aktywnie uprawiających sport, w tym również dzieci i młodzieży skupionej w UKS. Duża liczba sekcji sportowych pozwala na realizację zainteresowań mieszkańców.

3. Gospodarka

W 2014 roku na terenie obszaru LGD zarejestrowanych było 5 196 podmiotów gospodarki narodowej, w tym sektor publiczny stanowił 3,08 %, natomiast sektor prywatny 96,92 %. W stosunku do roku bazowego (2010) zmiana wynosiła dla sektora publicznego – 15,63 %, a dla sektora prywatnego – 18,90 %. Liczba podmiotów zarejestrowanych na obszarze LGD stale wzrasta. W roku 2018 było ich 5 785, w tym sektor publiczny stanowił 2,49 %, natomiast sektor prywatny 97,51 %.

Tabela. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2010 - 2018 wg sektorów własnościowych na obszarze LGD

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podmioty gospodarki narodowej ogółem:	4719	4652	4834	5082	5196	5261	5337	5565	5785
sektor publiczny	135	139	151	160	160	163	169	148	144
sektor prywatny:	4584	4513	4683	4922	5036	5098	5168	5417	5641
w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	4087	3993	4133	4348	4416	4448	4469	4680	4883

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tendencja wzrostowa utrzymuje się od 2011r., na taki stan miało zapewne wpływ korzystanie ze środków dostępnych na uruchamianie i rozwój działalności gospodarczych, oraz korzystanie z różnorodnych form wsparcia, np. rozwijanie swoich kompetencji. Największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych można dostrzec w gminie Masłów, gdzie w okresie 2010-2014 założono 149 nowych firm. Jedynie w gminie Suchedniów w stosunku do 2010r. zmniejszyła się liczba podmiotów, jednak od 2011 wzrosła o 40. Na obszarze LGD funkcjonuje 1 spółdzielnia socjalna (wg KRS) oraz 1 zakład pracy chronionej (wg Świętokrzyskiego Urzędu Statystycznego w Kielcach, opublikowano 31.07.2015). Tendencja wzrostowa utrzymuje się. Na obszarze LGD w trakcie wdrażania lokalnej strategii rozwoju w latach 2015-2018 powstały 524 podmioty gospodarcze.

Tabela. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2010 - 2018 na obszarze LGD

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bieliny	561	575	606	622	634	634	663	695	729
Bodzentyn	579	555	589	632	673	687	684	735	798
Górno	904	854	904	951	989	1020	1046	1089	1140

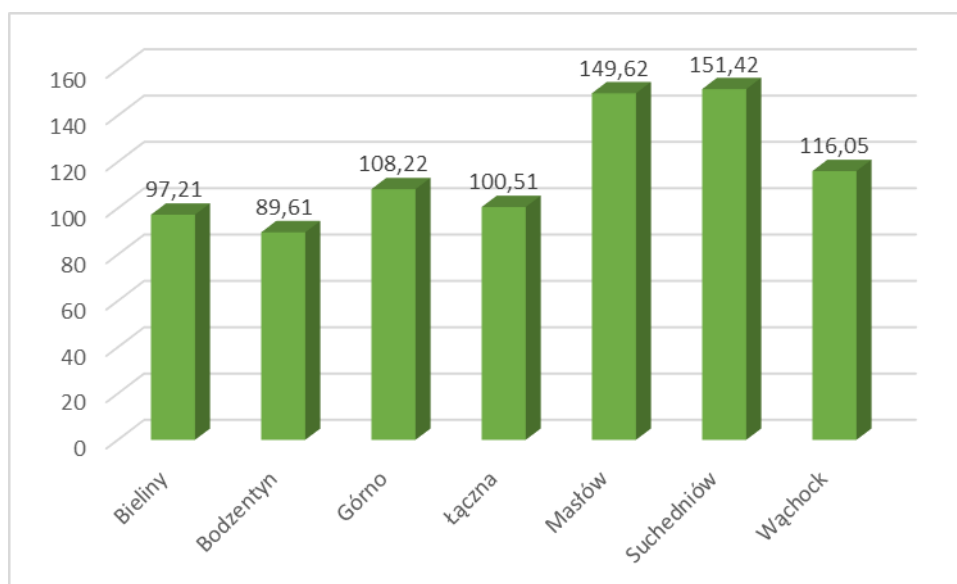

Łączna	287	305	317	344	336	332	332	358	374
Masłów	903	931	975	1036	1052	1085	1121	1164	1192
Suchedniów	1009	968	971	1003	1008	995	983	1009	1021
Wąchock	476	464	472	494	504	508	508	515	531
Obszar LGD	4719	4652	4834	5082	5196	5261	5337	5565	5785

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

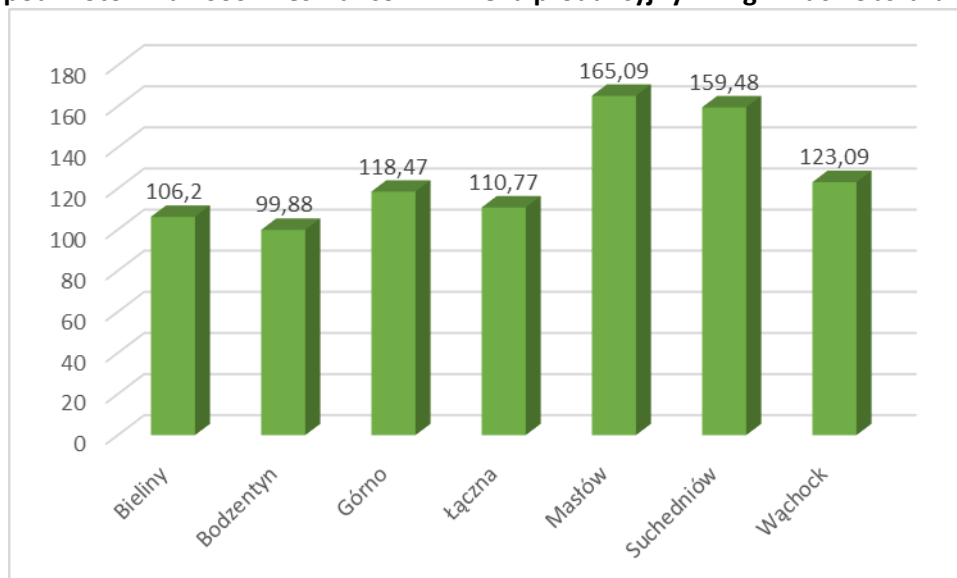
Potencjał gospodarczy obszaru LGD przejawia się także w liczbie podmiotów gospodarczych przypadających na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Największą liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców spośród gmin obszaru LGD wyróżnia się gmina Suchedniów (149,2 podmiotów w 2013 r. i 151,4 w 2014 roku). Natomiast w 2017 roku najwięcej podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców spośród gmin obszaru LGD było w gminie Masłów.

Wykres. Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach obszaru LGD w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wykres. Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach obszaru LGD w 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Na obszarze działa najwięcej mikroprzedsiębiorstw, firmy z tego sektora aż stanowią ponad 96% wszystkich podmiotów z terenu LGD. Około 3% to mali przedsiębiorcy zatrudniający od 10 do 49 pracowników. Udział średnich firm zatrudnia-

jących od 50 do 249 pracowników w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych obszaru stanowi 0,41%. Na terenie LGD nie funkcjonuje żadne duże przedsiębiorstwo.

Tabela. Liczba podmiotów gospodarczych obszaru LGD wg wielkości w latach 2010 - 2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 - 9	4517	4437	4658	4908	5017	5092	5161	5391
10 - 49	184	194	159	157	161	163	167	167
50 - 249	18	21	17	17	18	20	22	23
ogółem	4719	4652	4834	5082	5196	5275	5350	5581

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Biorąc pod uwagę zasięg terytorialny 7 gmin objętych wsparciem, najwięcej podmiotów gospodarczych jest w sekcjach: G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, F - Budownictwo, C - Przetwórstwo przemysłowe, H - Transport i gospodarka magazynowa, S i T - Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby. Branże kluczowe dla rozwoju obszaru LGD to: sekcja C (przetwórstwo przemysłowe), sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja Q (usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej).

Tabela. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD na terenie gmin LGD w 2014 r.

	Bieliny	Bodzentyn	Górno	Łączna	Masłów	Suchedniów	Wąchock	Obszar LGD
Sekcja A	19	12	15	13	17	15	11	102
Sekcja B	0	0	1	1	2	4	1	9
Sekcja C	49	78	104	41	111	143	82	608
Sekcja D	0	1	1	0	6	0	0	8
Sekcja E	1	18	11	13	5	22	8	78
Sekcja F	97	115	215	43	186	98	47	801
Sekcja G	200	211	277	103	266	356	160	1 573
Sekcja H	87	34	95	26	72	42	33	389
Sekcja I	23	18	29	9	33	34	12	158
Sekcja J	9	7	10	4	17	17	3	67
Sekcja K	15	22	19	5	18	20	12	111
Sekcja L	4	2	7	1	22	18	0	54
Sekcja M	19	19	51	17	96	54	31	287
Sekcja N	17	15	22	14	16	25	16	125
Sekcja O	8	7	6	3	8	4	6	42
Sekcja P	19	29	31	10	29	27	15	160
Sekcja Q	11	11	31	7	67	34	16	177
Sekcja R	11	14	14	5	15	22	9	90
Sekcje S i T	45	60	50	21	66	73	42	357
Ogółem	634	673	989	336	1052	1008	504	5196

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tabela. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD na terenie gmin LGD w 2018 r.

	Bieliny	Bodzentyn	Górno	Łączna	Masłów	Suchedniów	Wąchock	Obszar LGD
Sekcja A	16	10	13	12	17	16	12	96
Sekcja B	0	0	1	1	0	4	1	7
Sekcja C	53	86	114	50	138	144	86	671
Sekcja D	0	0	1	0	5	3	0	9
Sekcja E	1	24	11	21	4	33	10	104
Sekcja F	143	140	246	59	217	108	49	962
Sekcja G	215	225	291	95	266	317	148	1 557
Sekcja H	91	36	103	27	80	51	32	420
Sekcja I	22	27	35	12	42	35	18	191

Sekcja J	13	11	16	8	27	19	5	99
Sekcja K	17	18	26	6	29	18	8	122
Sekcja L	3	6	11	1	27	19	0	67
Sekcja M	26	30	70	20	107	45	43	341
Sekcja N	11	23	32	12	27	23	13	141
Sekcja O	8	7	6	3	8	4	6	42
Sekcja P	18	33	28	12	26	34	17	168
Sekcja Q	12	19	39	6	79	46	19	220
Sekcja R	11	20	20	6	18	26	12	113
Sekcje S i T	68	79	73	24	73	78	52	447
Ogółem	728	794	1 136	375	1 190	1 023	531	5 777

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Przedsiębiorcy i inne podmioty z obszaru LGD mogą korzystać z innowacyjnego zestawu narzędzi biznesowych dostępnych na portalu www.lcoi.pl. Portal umożliwia kojarzenie ofertodawców i ofertobiorców w różnych kategoriach branżowych oraz ujęcie danej propozycji biznesowej w otoczeniu konkurencyjnym czy też kooperantów. Obecnie na portalu umieszczone jest 919 ofert biznesowych dla województwa świętokrzyskiego, z czego 165 (17%) dotyczy obszaru LGD – Wokół Łysej Góry. Oferty przedstawione są w otoczeniu blisko 10,5 tysiąca obiektów. Portal daje również możliwości rozwijania komunikacji B2B pomiędzy potencjalnymi ofertodawcami i ofertobiorcami. Narzędzie to sprzyja promocji gospodarczej obszaru LGD. Zastosowanie narzędzia zostało uwzględnione w lokalnych kryteriach wyboru dla wszystkich beneficjentów ubiegających się o wsparcie w ramach LSR.

Tabela. Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzajów w gminach LGD w 2014 r.

	Hotele	Motele	Pensjonaty	Obiekty hotelowe	Inne obiekty noclegowe	Gospodarstwa agroturystyczne, liczba miejsc noclegowych
Bieliny	0	0	0	0	1	20 (194)
Bodzentyn	0	0	1	1	5	45 (572)
Górno	3	1	0	4	0	20 (156)
Łączna	0	0	0	0	0	3 (32)
Maslów	3	0	1	4	5	7 (94)
Suchedniów	3	0	0	3	2	3 (30)
Wąchock	0	0	0	0	0	3 (38)
Obszar LGD	9	1	2	12	13	101 (1116)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS i danych ŚODR Modliszewice

Miejsca noclegowe w gospodarstwach agroturystycznych z obszaru 4 gmin powiatu kieleckiego stanowią 38% ogólnej liczby miejsc noclegowych w tego rodzaju obiektach w całym powiecie. W gminach Łączna i Suchedniów zlokalizowanych jest natomiast 77,5% wszystkich miejsc noclegowych w gospodarstwach powiatu skarżyskiego.

Tabela. Dochody podatkowe na 1 mieszkańca – wysokość wskaźnika G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji w gminach LGD na lata 2014 -2016

Nazwa gminy	Na rok 2014	Na rok 2015	Na rok 2016
Bieliny	571,81	592,42	592,40
Bodzentyn	602,54	732,94	755,17
Górno	630,19	706,00	806,89
Maslów	1 115,71	1 145,03	1 237,20
Suchedniów	986,76	1 009,49	1 028,88
Łączna	797,63	885,29	1 006,90
Wąchock	794,97	900,43	968,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Na podstawie powyższych danych prezentujących wysokość wskaźnika G dla gmin LGD widoczne jest zróżnicowanie wśród gmin LGD w zakresie dochodów podatkowych na 1 mieszkańca. W ostatnich latach część gmin wykazuje jednak wzrost dochodów podatkowych, czemu towarzyszy równolegle np. wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Świadczy to o poprawie sytuacji części gmin. Najniższy wskaźnik wykazuje gmina Bieliny, dochody te są jednym z najniższych w wo-

jewództwie. Sytuację samorządów obrazuje również wysokość dochodów budżetów na 1 mieszkańca. W roku 2013 w województwie świętokrzyskim najwyższe dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca (obejmująca również środki pozyskane z zewnątrz) odnotowano w powiatach: buskim (3580,47), staszowskim (3385,21) oraz kieleckim (3310,55). Najniższe natomiast w powiatach: skarżyskim (2615,95) oraz starachowickim (2813,81). Dla gmin LGD wyniosły one odpowiednio: Bieliny-3550,08 zł, Bodzentyn-2909,41 zł, Górno-2872,33 zł, Masłów- 2529,89 zł, Łączna-2796,93 zł, Suchedniów- 2202,60 zł oraz Wąchock- 3139,83 zł.

4. Rynek pracy

W skali gmin obszaru LGD widoczna jest korzystna zmiana, jeśli chodzi o liczbę bezrobotnych zarejestrowanych, co z pewnością wynika z różnorodnych form wsparcia, programów aktywizacyjnych, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz gminy w poprzednim okresie programowania. W stosunku do roku 2010 zaobserwowano spadek o 271 osób, czyli o 5,89 %. Niemniej jednak zaznaczyć należy, że w 2013 roku liczba bezrobotnych wynosiła 5 368 osób, co oznacza wzrost w stosunku do 2010 roku o 494 osoby (9,20%). Tendencja zniżkowa dotyczyła wszystkich gmin, a najsilniej obecna była na obszarze gminy Bodzentyn. Spadkowi ilości osób bezrobotnych towarzyszą zjawiska migracji (ujemne saldo z wyjątkiem Górna i Masłowa). Konieczne jest podtrzymanie tej pozytywnej tendencji, poprzez działania zaplanowane w LSR.

Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru LGD została zaktualizowana w kwietniu 2019r. m.in. w oparciu o analizę danych statystycznych, a także analizę informacji gromadzonych przez pracowników biura w trakcie wdrażania LSR (m.in. ilość udzielonego w biurze LGD doradztwa, ilość wniosków złożonych w ramach naborów, telefoniczne zapytania). W trakcie wdrażania LSR w latach 2015-2018 odnotowano dalszy spadek bezrobocia. W stosunku do roku 2014 liczba osób bezrobotnych na obszarze LGD zmniejszyła się o 1570 osób (dane na koniec 2018) czyli aż o 37,72%. Niewątpliwie duży wpływ na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych miały działania zaplanowane w LSR tj. m.in. przeznaczenie środków w wysokości 3 800 000,00 zł na tworzenie miejsc pracy. Dodatkowo różnorodne działania aktywizacyjne, mające na celu włączenie społeczne osób ze zdefiniowanych w LSR grup defaworyzowanych, powodują, iż mieszkańcy obszaru coraz chętniej korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym ze środków wdrażanych przez LGD. Zaplanowana w LSR kwota na tworzenie miejsc pracy, w tym związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej nie pokryła zapotrzebowania. W czterech naborach wniosków wpłynęło łącznie ponad 110 wniosków na łączną kwotę ponad 13 mln. złotych - przy dostępnym limicie środków 3 800 tys. tylko 27 operacji zmieściło się w limicie. W wyniku realizacji operacji dotyczących uruchamiania działalności gospodarczej oraz rozwijania działalności gospodarczej powstało 26 miejsc pracy (stan na dzień 31.12.2018), dodatkowo do końca 2019 roku powstanie jeszcze 19 miejsc pracy. Mieszkańcy obszaru LGD w dalszym ciągu interesują się możliwością pozyskania środków, zwłaszcza tych przeznaczonych na uruchamianie działalności gospodarczej. Z informacji pozyskanych od pracowników Biura wynika, iż średnio 3 osoby dziennie kontaktują się w sprawie możliwości pozyskania dotacji na uruchomienie działalności. Bieżąca analiza możliwości wskazuje, iż środki z Programu Rozwoju Obszarów Rozwoju Wiejskich są jedynymi dostępnymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej, o które mogą ubiegać się zarówno osoby pracujące jak i bezrobotne oraz osoby młode i starsze. Kryteria dostępu innych programów wykluczają z możliwości ubiegania się o takie środki osoby pracujące, wskazują określone grupy wiekowe beneficjentów oraz wykluczają gminy z obszaru LGD. Mając na uwadze powyższe zasadne jest, aby powstające oszczędności oraz dodatkowe środki finansowe na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, o które ubiega się LGD w wyniku spełnienia warunków określonych w § 8 ust. 3 umowy ramowej alokować na przedsięwzięcie I.II.1.Uruchamianie działalności gospodarczej.

W styczniu 2020 roku ponownie dokonano diagnozy społeczno-gospodarczej obszaru LGD m.in. w oparciu o analizę informacji gromadzonych przez pracowników biura w trakcie kolejnego etapu wdrażania LSR (m.in. ilość udzielonego w biurze LGD doradztwa, ilość wniosków złożonych w ramach naborów, telefoniczne zapytania). Dodatkowe środki finansowe na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, w wysokości 830 tys. zł, pozyskane przez LGD w wyniku spełnienia warunków określonych w § 8 ust. 3 umowy ramowej w całości alokowane przedsięwzięcie I.II.1.Uruchamianie działalności gospodarczej nie zaspokoili potrzeb mieszkańców obszaru LGD. W konkursie przeprowadzonym w październiku 2019 roku wpłynęło 40 wniosków, z których 39 zostało wybranych do realizacji a tylko 16 zmieściło się w limicie dostępnych środków. Mając na uwadze, istniejące w dalszym ciągu, bardzo duże zainteresowanie mieszkańców środkami przeznaczonymi na rozwój przedsiębiorczości, a przede wszystkim podejmowaniem działalności gospodarczej, kolejne, dodatkowe środki pozyskane w wyniku osiągnięcia przez LGD (według stanu na dzień 31 sierpnia 2019 roku) poziomu co najmniej 65% wartości zawartych umów o przyznanie pomocy w ramach poddziałania 19.2 w stosunku do limitu wskazanego w § 4 ust. 1 pkt 1 umowy ramowej LGD Wokół Łysej Góry alokowano na przedsięwzięcie I.II.1.Uruchamianie działalności gospodarczej. Wysokość dodatkowych środków to 840 000 zł, które zgodnie z pismem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, znak: ROW.wrt.510.169.2019 z dnia 31 grudnia 2019 r. w 50% zostały przeznaczone na operacje dotyczące rozwoju przedsiębiorczości. Pozostałe 50% dodatkowych środków tj. 420 000 zł alokowano na przedsięwzięcie I.I.4 Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. W trakcie spotkań kon-

sultacyjno-informacyjnych organizowanych z mieszkańcami obszaru LGD m.in. w ramach realizacji planu komunikacji w ramach działania monitoring i ewaluacja LSR, często poruszonym problem była nadal niewystarczająca liczba obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Mając na uwadze powyższe potrzeby oraz możliwości wynikające z pozyskania przez LGD dodatkowych środków zaplanowano realizację dodatkowych operacji, w wyniku których powstaną kolejne tego typu obiekty.

Tabela. Liczba osób bezrobotnych wg gmin na terenie LGD w latach 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bieliny	596	638	761	725	617	598	473	422	412
Bodzentyn	925	855	918	959	807	768	722	622	706
Górno	832	843	922	881	774	613	541	389	388
Łączna	485	472	468	485	442	394	312	229	266
Masłów	513	543	628	635	521	524	440	390	390
Suchedniów	947	968	977	1067	971	814	728	527	562
Wąchock	576	557	632	616	471	451	383	338	309
Obszar LGD	4 874	4 876	5 306	5 368	4 603	4 162	3 599	2 917	3 033

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Na koniec 2014 r., aż 1 981 osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, na obszarze LGD, należało do grupy długotrwale bezrobotnych, co stanowi ponad 43%. Wysoki odsetek stanowi również liczba osób młodych – 19,6 % (902 osoby), dlatego w centrum zainteresowania działań LGD znalazła się również grupa osób bezrobotnych do 29 roku życia. Na koniec 2018 grupa osób długotrwale bezrobotnych stanowiła ponad 47% osób bezrobotnych, natomiast osoby młode to ponad 14% zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie LGD. Można zatem stwierdzić, iż zdefiniowane w LSR grupy defaworyzowane są w dalszym ciągu aktualne, a osoby z tych grup powinny być objęte szczególnym wsparciem.

Tabela. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci na obszarze LGD w latach 2010 - 2017

		Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bieliny	ogółem	%	9,3	9,8	11,7	11,1	9,5	9,1	7,2	6,4
	mężczyźni	%	8,4	8,9	11,7	11,0	9,2	8,5	6,3	5,6
	kobiety	%	10,3	10,8	11,7	11,3	9,7	9,9	8,2	7,4
Bodzentyn	ogółem	%	12,4	11,4	12,2	12,7	10,7	10,3	9,7	8,4
	mężczyźni	%	11,7	10,7	12,5	12,5	11,8	10,6	10,1	8,5
	kobiety	%	13,2	12,2	11,8	13,0	9,4	9,8	9,4	8,3
Górno	ogółem	%	9,4	9,4	10,2	9,7	8,5	6,7	5,9	4,2
	mężczyźni	%	8,9	8,9	10,3	10,1	9,0	6,9	6,1	4,3
	kobiety	%	10,1	10,0	10,1	9,3	7,8	6,5	5,7	4,2
Łączna	ogółem	%	14,4	14,1	14,0	14,3	13,2	7,4	6,2	5,5
	mężczyźni	%	14,1	13,4	13,2	14,3	12,7	7,7	6,2	5,5
	kobiety	%	14,8	14,9	14,9	14,4	13,8	7,1	6,3	5,5
Masłów	ogółem	%	7,5	7,9	9,0	9,1	7,4	11,9	9,5	7,0
	mężczyźni	%	7,4	7,6	8,7	9,1	7,7	12,1	9,2	6,3
	kobiety	%	7,6	8,1	9,3	9,0	7,0	11,6	9,9	7,9
Suchedniów	ogółem	%	13,8	14,1	14,4	15,9	14,6	12,4	11,3	8,3
	mężczyźni	%	13,5	13,8	14,7	17,1	15,6	13,2	11,6	8,3
	kobiety	%	14,1	14,5	14,2	14,4	13,4	11,5	11,0	8,3
Wąchock	ogółem	%	12,9	12,5	14,3	14,0	10,8	10,5	9,0	8,1
	mężczyźni	%	12,9	11,5	14,3	14,8	10,5	10,2	9,0	7,4
	kobiety	%	12,9	13,6	14,4	13,2	11,2	10,9	9,0	8,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W ostatnich latach widoczne jest odwrócenie tendencji i obecnie pracuje więcej kobiet niż mężczyzn, wynika to z zastosowanych w poprzednim oraz bieżącym okresie programowania rozwiązań aktywizujących i wspomagających kobiety, które chcą wejść lub powrócić na rynek pracy. Taki stan rzeczy wynika również z niejawnych statystyk, wg których wielu mężczyzn pracuje bez umowy o pracę.

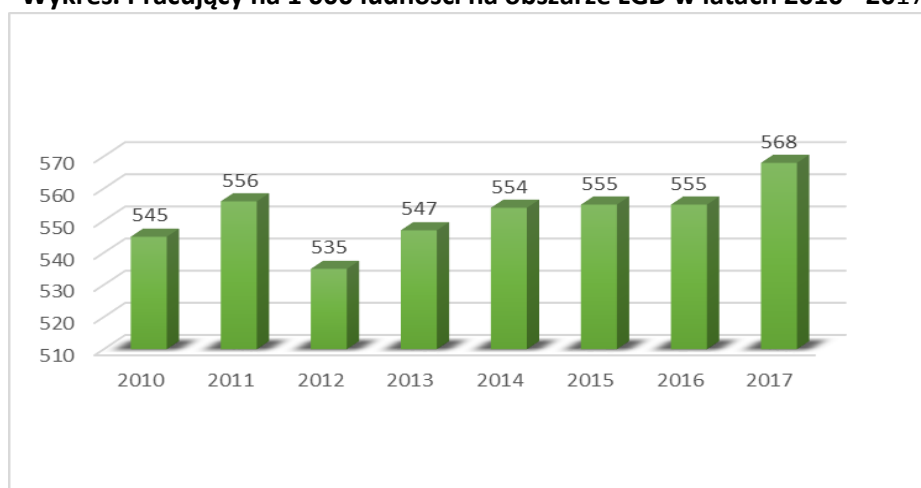
Tabela. Liczba osób pracujących wg płci na obszarze LGD w latach 2010 - 2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
mężczyźni	2648	2689	2490	2558	2562	2513	2433	2626
kobiety	2508	2623	2653	2708	2816	2841	2910	2924
ogółem	5156	5312	5143	5266	5378	5354	5343	5550

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Od 2012 r. wzrastała liczba osób pracujących na 1 000 ludności - w 2014 r. wyniosła 554, natomiast w latach 2015-2017 odpowiednio: 555, 555 i 568 osób.

Wykres. Pracujący na 1 000 ludności na obszarze LGD w latach 2010 - 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Istotną funkcją obszaru jest również jego rolniczy charakter. Praca w gospodarstwie rolnym jest nadal często jedynym źródłem utrzymania całych rodzin. Rolnictwo ze względu na małe powierzchnie gospodarstw, niskiej lub średniej jakości gleby jest mało opłacalne. W znacznej części prace wykonywane są w tradycyjny sposób. Dominuje uprawa zbóż (owies, żyto, pszenżyto) i ziemniaków. Gminy Bieliny, Bodzentyn i Górnio specjalizują się również w uprawie owoców miękkich (głównie truskawka). Według Rocznika Statystycznego województwa świętokrzyskiego na koniec 2014 roku liczba osób zatrudnionych w rolnictwie na obszarze LGD wynosi 100 osób.

Struktura gospodarstw rolnych kształtuje się następująco:

Tabela. Struktura gospodarstw rolnych na obszarze LGD

	Bieliny	Bodzentyn	Górnio	Łączna	Masłów	Suchedniów	Wąchock
Gospodarstwa rolne ogółem	1589	2280	1941	1056	966	931	338
do 1 ha włącznie	247	600	467	508	218	692	179
1 - 5 ha	1131	1377	1250	524	668	230	148
5 ha i więcej	211	303	224	24	80	9	11
10 ha i więcej	10	47	12	4	4	0	0
15 ha i więcej	3	17	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

5. Problemy społeczne

Problemy lokalnej gospodarki i rynku pracy w sposób bezpośredni przekładają się na sytuację w zakresie realizowania polityki społecznej na obszarze gmin LGD.

Jedną z obiektywnych miar sytuacji materialnej ludności, jest skala pomocy udzielanej w ramach systemu pomocy społecznej. W skali obszaru gmin LGD liczba osób objętych pomocą społeczną w 2013 roku była równa 9 394 osobom (w

2014 roku 8 725 osób). Obserwowany jest spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, który w stosunku do roku bazowego (2010) wynosił 3,43%.

Tabela. Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Bieliny	2 187	2 211	2 132	2 099	1 911
Bodzentyn	1 466	1 435	1 591	1 498	1 564
Górno	2 237	2 254	2 290	2 421	2 331
Łączna	714	981	882	910	711
Masłów	950	838	980	1 112	1 013
Suchedniów	816	870	761	779	658
Wąchock	665	601	557	575	537
Obszar LGD	9 035	9 190	9 193	9 394	8 725

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Głównymi problemami społecznymi z jakimi borykają się mieszkańcy obszaru działania LGD oprócz ubóstwa, które uprawnia do podjęcia pomocą społeczną jest bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność. W 2014 r. na terenie objętym strategią dla 1 562 rodzin dominującą przyczyną korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo, dla 1 527 rodzin - bezrobocie, dla 985 rodzin - długotrwała choroba oraz dla 896 rodzin - niepełnosprawność. Podobna tendencja występuje na obszarze poszczególnych gmin LGD.

Tabela. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2014 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
Ubóstwo	1562
Sieroctwo	3
Bezdomność	47
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	311
Bezrobocie	1527
Niepełnosprawność	896
Długotrwała choroba	985
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	708
Alkoholizm	242
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	32
Przemoc w rodzinie	35
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej

Bardzo trudnym problemem dotyczącym obszar LGD jest zagrożenie ubóstwem. Zjawisko to wyraża wskaźnik deprywacji lokalnej - stosunek liczby osób w rodzinach otrzymujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w przeliczeniu na każde 1000 mieszkańców. Wg danych Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2014 roku w powiecie kieleckim średnia wartość wskaźnika deprywacji lokalnej wyniosła 133,81 i była to jedna z najwyższych odnotowanych wartości w województwie. Wysokość wskaźników dla gmin LGD z powiatu kieleckiego: Bieliny - 191,84, Bodzentyn - 136,16, Górno - 171,82, Masłów - 98,01. W 2014 roku w powiecie skarżyskim wskaźnik deprywacji lokalnej wyniósł 118,36. Najwyższą wartość osiągnął w gminie objętej działaniem LGD – gminie Łączna (192,42), zaś najniższą w gminie Suchedniów (63,89). Wskaźnik deprywacji lokalnej w powiecie starachowickim wyniósł 106,98. Gmina Wąchock miała najniższy wskaźnik spośród gmin powiatu (75,59).

Poniższa tabela przedstawia liczbę udzielonych porad lekarskich w latach 2011-2014. Średnia liczba porad lekarskich na mieszkańca województwa wynosi ponad 4. Niestety w środowiskach wiejskich nadal istnieje niewystarczający poziom wiedzy i świadomości na temat profilaktyki zachorowań, a także podejmowania leczenia we wczesnym stadium choroby, regularnych badań profilaktycznych.

Tabela. Liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	Liczba mieszkańców	Liczba porad na 1 mieszkańca
Bieliny	30 515	28 457	35 856	28 968	10 171	2,85
Bodzentyn	42 375	38 564	43 168	39 308	11 697	3,36
Górno	44 363	41 750	42 402	41 565	13 881	2,99
Łączna	14 587	13 834	11 254	14 980	5 340	2,81
Masłów	22 565	29 977	29 772	28 809	10 565	2,73
Suchedniów	35 698	36 051	38 015	36 132	10 523	3,43
Wąchock	25 126	22 947	24 802	24 616	7 014	3,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

6. Stan środowiska naturalnego

Obszar Lokalnej Grupy Działania obejmuje ponad 62 tys. ha obszarów prawnie chronionych, z czego ponad 14 tys. ha stanowią obszary Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Większość obszaru Parku została objęta także obszarem Natura 2000 mającym znaczenie dla Wspólnoty Łysogóry PLH260002. Z tego też względu obszar LGD wyróżnia się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi. Część gminy Łączna znajduje się w granicach Suchedniowsko - Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, gminy Bodzentyn, Suchedniów i Wąchock w granicach Sieradowickiego Parku Krajobrazowego, a część obszaru gminy Bieliny w granicach Cisowsko - Orłowskińskiego Parku Krajobrazowego. Występują tu również obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 (Lasy Suchedniowskie, Łysogóry, Ostoja Barcza, Ostoja Jeleniowska, Ostoja Sieradowicka, Ostoja Wierzejska, Przełom Lubrzańki, Uroczyska Lasów Starachowickich, Wzgórza Kunowskie) i pozostałe obszary chronione i liczne rezerваты przyrody. Na obszarze LGD znajduje się 41 pomników przyrody. Obszar ten należy do najcenniejszych przyrodniczo terenów województwa świętokrzyskiego. Liczne i zróżnicowane formy ochrony przyrody z jednej strony stanowią o stanie środowiska naturalnego, z drugiej jednak strony stanowią wyzwanie i przedmiot szczególnej uwagi dla społeczności lokalnych. Obszar LGD w całości objęty jest strefą świętokrzyską, gdzie bada się w skali każdego roku ocenę jakości powietrza. Strefy oceniane pod kątem ochrony zdrowia, o najwyższych poziomach stężeń, w których przekroczony jest górny próg oszacowania (lub dodatkowo poziom dopuszczalny, docelowy lub cel długoterminowy), zaliczane są do klasy 3 (3a lub 3b). Strefy, w których stężenia kształtują się pomiędzy górnym i dolnym progiem oszacowania uzyskują klasę 2. Natomiast strefy o niskich poziomach stężeń, poniżej dolnego progu oszacowania zaliczane są do klasy 1. W klasyfikacjach stref pod kątem ochrony roślin analogicznie stosuje się klasy: R3 (R3a lub R3b), R2 oraz R1. Na podstawie pięcioletnich pomiarów zanieczyszczeń cała strefa świętokrzyska została zaliczona do klasy 3b w zakresie zanieczyszczeń pyłami zawieszonymi PM10, pyłami zawieszonymi PM2,5, benzo(a)pirenu w pyle PM10 i ozonu. W pozostałych przypadkach nadano klasę pierwszą. Przekroczenia tych zanieczyszczeń nie wystąpiły w stanowisku pomiarowym na Świętym Krzyżu, natomiast zastosowano je rozszerzając na całą strefę.

Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzkiego Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach w raporcie z 2015 roku „STAN ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM” wskazał za największy problem w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całej Polsce, emisję powierzchniową. Przyczynia się do tego niska świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza i skutków zdrowotnych z tym związanych, jak również przyzwolenie społeczne na spalanie odpadów w paleniskach indywidualnych. Najważniejszym zadaniem w dziedzinie ochrony powietrza na najbliższe lata będzie realizacja działań zawartych w przygotowanych przez gminy Programach ograniczania niskiej emisji (PONE), wynikających z Programów ochrony powietrza opracowanych dla województwa świętokrzyskiego. Na obszarach województwa, na których poziomy kryterialne jakości powietrza nie są przekraczane, zalecono podejmować działania prowadzące do utrzymania jakości powietrza na niezmiennym poziomie.

Na obszarze LGD funkcjonuje 10 oczyszczalni ścieków, z których korzysta łącznie 30 357 mieszkańców obszaru LSR (niecałe 50%), 6 134 gospodarstw nadal korzysta ze zbiorników bezodpływowych. Na obszarze funkcjonuje jedynie 145 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozytywną tendencją jest zmniejszająca się ilość odpadów mieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w ciągu trzech lat spadła w poszczególnych gminach nawet o połowę). Widoczne są dysproporcje w świadomości społecznej mieszkańców gmin na temat obowiązku segregacji odpadów. Ilość kg zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku na 1 mieszkańca wyniosła w roku 2014 w gminie Bieliny 30,2, w gminie Bodzentyn - 43,6, w Gminie Górno - 34,9, w gminie Łączna - 55,2, w gminie Masłów - 73,3, w gminie Suchedniów - 197,3 i w gminie Wąchock - 67,6.

7. Turystyka

Krajobraz obszaru LGD, jest bardzo urozmaicony, ponieważ LGD leży w Górach Świętokrzyskich, które ciągną się szeregiem równoległych pasm wzniesień przedzielonych dolinami. Najwyższym jest pasmo Łysogóry. To tu znajduje się najwyższy szczyt – Łysica (612 m n.p.m.), a także Łysa Góra (595 m n.p.m.). Ukształtowanie powierzchni terenu, sieć rzeczna i mozaikowość gleb wykazują ścisły związek z wyjątkowo urozmaiconą i złożoną budową geologiczną Gór Świętokrzyskich. Walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru LGD czynią go wyjątkowo atrakcyjnym pod względem turystycznym w skali całego województwa i kraju. Doskonałym uzupełnieniem jest dobre połączenie komunikacyjne i dostępność obszaru LGD dla mieszkańców głównych miast Polski.

Obszar LGD jest bogaty w wydarzenia historyczne, jak również ogromne dziedzictwo kulturowe, które jest prezentowane przede wszystkim przez zabytki, ale również społeczność, która aktywnie uczestniczy w życiu lokalnym kultywując zwyczaje i tradycje terenu.

Dodatkowym atutem omawianego obszaru jest kultywowanie tradycji i folkloru. Działają m.in. zespoły ludowe, chóry, orkiestry dęte, koła gospodyń wiejskich, twórcy ludowi, mające już szereg osiągnięć i sukcesów na skalę zarówno krajową jak i międzynarodową (udział w targach, wystawach, konkursach, festiwalach i licznych lokalnych imprezach kulturalnych). Wykonywane jest rękodzieło artystyczne, rzeźbiarstwo, malarstwo. Koła gospodyń wiejskich aktywnie działają w kultywowaniu tradycji obrzędów Bożonarodzeniowych, Wielkanocnych, weselnych i innych.

Na terenie LGD występuje szereg produktów lokalnych m.in: produkcję miodu (w tym świętokrzyskiego miodu spadziowego) i uprawę truskawek, dodatkowo potrawy regionalne: żurek świętokrzyski, gołki i byczki świętokrzyskie, przaki i prażucha, chleb oraz wiele innych wyśmienitych potraw serwowanych w gospodarstwach agroturystycznych, czy też przygotowywanych na czas imprez kulturalnych przez koła gospodyń wiejskich. Wiele z nich należy do Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie oraz przynależy do Szlaku Kulinarne Świętokrzyska Kuźnia Smaku. Produkty kultury zaś to liczne podania i legendy, które zachowały się na terenie LGD.

Na terenie LGD znajduje się wiele dóbr kultury, świadczących o zaistniałych zdarzeniach historycznych. Są to przede wszystkim obiekty sakralne (zabytkowe kościoły, w sąsiedztwie także klasztor na Świętym Krzyżu), obiekty zabytkowe (ruiny zamków, chałupy i zagrody, pozostałości murów obronnych) oraz muzea, groby, tablice pamiątkowe upamiętniające wszystkie wydarzenia historyczne, podkreślających odwagę oraz wytrwałość społeczności lokalnych w walce o wolną Polskę. Znajduje się również wiele spektakularnych obiektów i atrakcji turystycznych, między innymi Park Miniatur i Rozrywki Sabat Krajno, Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej, Dworek Stefana Żeromskiego i Szklany Dom w Ciekotach, Kolegiata Cysterska w Wąchocku, a także budowane Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskiej w Michniowie. Z ziemią Lokalnej Grupy Działania związanych jest wiele znanych postaci, znanych zarówno współcześnie, jak również z historii: Jan Piwnik „Ponury”, Dawid Rubinowicz, Stefan Żeromski, Mieczysław Chodurski „Cichy”, Stanisław Staszic, Józef Ozga Michalski, ks. Karol Teliga, Kazimierz Sabbat, Jan Gajzler i Gustaw Herling-Grudziński.

Przez teren LGD wiodą liczne szlaki piesze (w tym główny szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich – czerwony), rowerowe (obszar LGD leży w korytarzu szlaku GREEN VELO), samochodowe i tematycznie, ścieżki edukacyjne, przyrodnicze i inne. Bogaty kalendarz wydarzeń kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych każdego roku przyciąga tysiące turystów na obszar LGD. Do największych i najważniejszych wydarzeń na obszarze LGD związanych ze specyfiką gmin należą: Dzień Świętokrzyskiej Truskawki organizowany w Bielinach ze względu na wieloletnie tradycje związane z uprawą truskawek w tej gminie, Świętokrzyskie Święto Zalewajki organizowane w Osadzie Średniowiecznej w Hucie Szklanej ze względu na powiązania kulinarne z regionem, Puchar Gór Świętokrzyskich Festiwal Biegowy, Dni Bodzentyna i inne.

Na obszarze LGD dostępne są również miejsca odpoczynku i rekreacji (boiska wielofunkcyjne), siłownie zewnętrzne, skate parki, liczne place zabaw.

8. Kluczowe grupy docelowe

Na podstawie diagnozy obszaru LGD zidentyfikowano kluczowe grupy docelowe:

Grupy defaworyzowane – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, do których skierować należy przede wszystkim działania związane z kształtowaniem i promocją postaw przedsiębiorczych, komercjalizacją usług oferty czasu wolnego, a także rozwojem infrastruktury użyteczności publicznej, w tym przede wszystkim: młodzież, bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni, osoby do 29 roku życia, seniorzy, osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne.

- **Przedstawiciele trzeciego sektora** (organizacje pozarządowe, OSP, grupy nieformalne, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły regionalne i ludowe, kościoły i związki wyznaniowe itp.) – będące wyrazem aktywności obywatelskiej, nośnikami tradycji i kultury oraz podmiotami aktywnie działającymi na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i zagwarantowania spójności społecznej obszaru.

- **Samorządy gminne** (mieszkańcy oraz władze publiczne i instytucje publiczne) – jako podmioty odpowiedzialne m.in. za rozwój infrastruktury i oferty czasu wolnego oraz jej beneficjenci, a także jako podmioty odpowiedzialne za politykę kulturalną, społeczną.
- **Przedsiębiorcy i podmioty gospodarcze, lokalni wytwórcy** – podmioty, które – rozwijając oraz dywersyfikując swoją działalność – mogą przyczynić się do przywrócenia grup defaworyzowanych na rynku pracy w obieg społeczny i gospodarczy.
- **LGD – Wokół Łysej Góry** – jako podmiot inicjujący oraz działający na rzecz integracji i rozwoju oferty czasu wolnego, podtrzymywania lokalnej tradycji i kultury, zwiększania inkluzyjności społeczeństwa obszaru LGD oraz kształtowania i animowania postaw przedsiębiorczych.

Szczególny nacisk położono na zdiagnozowanie grup defaworyzowanych, określono powody wykluczenia oraz sposoby przeciwdziałania określając wskaźniki im dedykowane.

W ramach celu I.II. Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry założono wskaźnik:

- Uruchamianie działalności gospodarczej, w tym liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby z grup defaworyzowanych

W ramach celu I.III. Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry założono wskaźniki:

- Liczba osób, które skorzystały z usług społecznych i pro-zdrowotnych na obszarze LSR, w tym osób z grup defaworyzowanych (50%)
- Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych, zawodowych (40%)
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (60%)
- Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (30%)

Istotne kwestie współczesnej sytuacji społecznej obszaru:

1. Depopulacja i zmiany w strukturze demograficznej: zmniejszająca się liczba mieszkańców, zmiany w strukturze wieku, osób w wieku pozaprodukcyjnym, wyłączenie gospodarcze i ekonomiczne osób młodych oraz osób w wieku 50 i więcej lat. Brak pracy wśród osób młodych oznacza, że rzadziej podejmują decyzje o założeniu rodziny, nie uczestniczą w konsumpcji, tym samym osłabiając potencjalny wzrost PKB, w końcu – podejmują decyzję o wyjeździe, wpływając na najpoważniejszy problem każdej gmin: depopulację. W granicach obszaru nie występują także działania zawodowej animacji osób starszych.

2. Mała aktywność gospodarcza, wykorzystująca zasoby obszaru, niedostateczne wsparcie lokalnych przedsiębiorców tej branży (również rolników) przez instytucje publiczne, brak dostępu do informacji i doradztwa o możliwościach wsparcia przedsiębiorczości, niewystarczająca promocja obszaru, mała innowacyjność działalności.

3. Słaba integracja społeczna: niechęć mieszkańców do tworzenia nowych struktur, do współpracy i integracji; brak sieci współpracy, w tym tych związanych z turystyką; poczucie braku wpływu na rozwój obszaru, niedocenywanie, a czasami nawet brak znajomości potencjału lokalnego.

IV. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR

W prace nad analizą SWOT obszaru LGD została zaangażowana lokalna społeczność. Odbłyły się spotkania dedykowane dla sektora publicznego, społecznego, gospodarczego poświęcone tej tematyce. Szczegółowy opis tego etapu prac przy przygotowaniu LSR z udziałem lokalnej społeczności przedstawia rozdział dotyczący partycypacyjnego charakteru dokumentu. W czasie prac powstała szczegółowa analiza SWOT obszaru. Najistotniejszych jej elementy, które w szczególności sposób charakteryzują dany obszar LGD przedstawia tabela poniżej.

KULTURA, EDUKACJA, OŚWIATA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Rozbudowana i różnorodna oferta kulturalna instytucji i współpraca animatorów ze środowiskiem</p> <p>2. Rozbudowana oferta sportowa, współpraca animatorów ze społecznością</p> <p>3. Duża liczba i różnorodność lokalnych artystów i wytwórców</p> <p>4. Szeroka oferta i różnorodne aktywności sportowe</p> <p>5. Współpraca animatorów obiektów sportowych z ludnością</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej pkt III.2, III.7. diagnozy</p>	<p>1. Słabo rozwinięta komunikacja pomiędzy placówkami i utrudniony dostęp do placówek kulturalnych na obszarze LGD</p> <p>2. Utrudniony dostęp do informacji o ofercie kulturalnej</p> <p>3. Brak zdefiniowania odbiorców oferty kulturalnej</p> <p>4. Niewykorzystany potencjał kulturowy obszaru LGD</p> <p>5. Niewykorzystana infrastruktura budynków oświatowych jako miejsc aktywności</p> <p>6. Niska aktywność seniorów i młodzieży ponadgimnazjalnej i studentów w obszarze kultury</p> <p>7. Brak możliwości infrastrukturalnych dla rozwoju aktywności i działań społeczno-kulturalnych w małych miejscowościach</p> <p>8. Oferta kulturalna niedostosowana do potrzeb i oczekiwań młodych ludzi</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
<p>1. Korzystne połączenia siecią dróg krajowych i wojewódzkich, powiatowych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości</p> <p>2. Bliskość dużych aglomeracji regionu</p> <p>3. Rozpoznawalna marka turystyczna gór świętokrzyskich</p> <p>4. Opracowane plany zagospodarowania terenu</p> <p>5. Silna baza surowcowa do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego</p> <p>6. Silna baza do dalszego rozwoju bazy noclegowej</p> <p>7. Zainicjowana współpraca podmiotów z branży turystycznej</p> <p>8. Rozwijająca się oferta produktów lokalnych i regionalnych</p> <p>9. Rozwijająca się sieć szerokopasmowego internetu</p> <p>10. Rozwinięty sektor budowlany, drzewny, usługowy</p> <p>11. Bardzo wysoki potencjał dla rozwoju turystyki - bogate zasoby walorów turystyki przyrodniczej, aktywnej, kulturowej, edukacyjnej, (rozwijająca się infrastruktura turystyczna np.: szlaki turystyczne, atrakcje turystyczne, odnowione zabytki, akweny wodne, oferta na różne pory roku)</p> <p>12. Brak przemysłu uciążliwego dla środowiska i ludzi</p> <p>13. Bliskość dużych aglomeracji regionu, tradycje gospodarcze regionu</p> <p>14. Dobry stan środowiska naturalnego (niski poziom zanieczyszczenie środowiska) sprzyjająca turystyce</p> <p>15. Wortal Lokalne Centra Obsługi Inwestora www.lcoi.pl</p>	<p>1. Słabo rozwinięta współpraca pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami oraz pomiędzy przedsiębiorcami</p> <p>2. Niski poziom wiedzy na temat przedsiębiorczości, partnerstwa wśród mieszkańców LGD.</p> <p>3. Utrudniony dostęp pracodawców do wykwalifikowanej kadry ze względu na emigrację młodych i wykształconych ludzi poza obszar lgd</p> <p>4. Niskie umiejętności w zakresie reklamy, promocji, marketingu u osób prowadzących działalności gospodarcze</p> <p>5. Niska aktywność osób 50+ i młodych ludzi w obszarze przedsiębiorczości</p> <p>6. Niewystarczająca ilość podmiotów w branży przetwórczej</p> <p>7. Niedostateczny rozwój infrastruktury turystycznej i bazy okołoturystycznej (nierównomierny rozkład obiektów noclegowych i gastronomicznych, punktów obsługi turystów, bazy towarzyszącej, infrastruktury rekreacyjnej)</p> <p>8. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych</p> <p>9. Słaby rozwój sfery przetwórstwa rolno-spożywczego i rolnictwa oferującego produkty spożywcze w formie sprzedaży bezpośredniej</p> <p>10. Niski poziom dochodów większości mieszkańców</p> <p>11. Mała liczba miejsc pracy na obszarze</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 10 – pkt III.5 diagnozy; pkt 11 – pkt III.4.; pkt 6,</p>

Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2,7,12, 13, 14, 15 – pkt III.1. diagnozy, III.6 pkt 11 – pkt III.3 diagnozy; pkt 5 – pkt III.4, III.6 i III.7, pkt 3,7,8 – pkt III.6 i III.7 diagnozy	7, 9 – pkt III.3 diagnozy, pkt 1-5 zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej
TURYSTYKA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bogactwo i bliskość atrakcji turystycznych, w tym zabytków o ogromnej wartości w skali Europy, kraju i regionu 2. Położenie geograficzne, Góry Świętokrzyskie, 3. Zasoby przyrodnicze na światową skalę, Świętokrzyski Park Narodowy, walory krajobrazowe, duża powierzchnia obszarów chronionych 4. Różnorodność dziedzictwa kulturowego, historycznego, bogactwo dziedzictwa kultury niematerialnej 5. Bogactwo oferty agroturystycznej 6. Szlaki turystyczne, piesze, rowerowe, konne, 7. Różnorodność oferty w zależności od pory roku i od rodzaju turystyki (zdrowotna, aktywna, sakralna) 8. Pojawiające się punktowo produkty lokalne np. Kulinarne 9. Bogactwo twórców, artystów, bogata oferta kulturalna, w tym ludowa 10. Obecność rozpoznawalnych marek: Góry Świętokrzyskie, Łysica, bliskość Świętego Krzyża 11. Dobry stan środowiska naturalnego (niski poziom zanieczyszczenie środowiska) sprzyjająca turystyce 12. Liczne ogólnodostępne miejsca rekreacji i wypoczynku (boiska wielofunkcyjne, siłownie zewnętrzne itp..) <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,8,9, 10, 11, 12 - pkt III.7 diagnozy, zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zintegrowanej oferty turystycznej obszaru 2. Braki w infrastrukturze związanej z ochroną środowiska 3. Niski poziom współpracy podmiotami z branży turystycznej 4. Niska aktywność ludzi młodych w zachowaniu i kultywowaniu oraz utożsamiania się z tradycjami regionu 5. Brak wypracowanych standardów obsługi ruchu turystycznego, funkcjonowania obiektów turystycznych i okołoturystycznych, brak kategoryzacji obiektów 6. Brak zintegrowanego systemu informacji oraz wzajemnej promocji turystycznej, kulturalnej i sportowej, rekreacyjnej 7. Sezonowość dostępności atrakcji, oferty kulturalnej, ludowej, historycznej, w tym wydarzeń 8. Słabo rozwinięta i identyfikowana promocja oferty obszaru LGD 9. Brak oferty komercyjnej kultury 10. Brak komunikacji i połączenia między obiektami turystycznymi, kulturalnymi, atrakcjami, 11. Zły stan oznakowania ścieżek rowerowych, tras pieszych, niewystarczająca ilość szlaków 12. Niewystarczający poziom infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej 13. Niska znajomość przez mieszkańców walorów historyczno – kulturowych obszaru 14. Niskie kwalifikacje osób pracujących w turystyce <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej, pkt III.7 diagnozy</p>
INFRASTRUKTURA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dość dobry stan dróg wojewódzkich i krajowych 2. Dobre położenie komunikacyjne w regionie, 3. Dość wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania obszarów miejskich i wsi gminnych 4. Dobra lokalizacja obszaru lgd względem głównych miast polski (Kraków, Łódź, Lublin, Warszawa) 5. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna: parkingi, toalety, punkty informacji turystycznej, oznakowanie 6. Lotnisko sportowe, sieć kolejowa w części obszaru LGD 7. Liczne szlaki turystyczne 8. Liczne zabytki, w tym sakralne, poprawiający się stan techniczny zabytków 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan dróg powiatowych i części dróg gminnych 2. Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej 3. Brak infrastruktury służącej promocji i informacji (sieć ogólnodostępnych tablic informacyjnych) 4. Niewystarczająca liczba toalet publicznych oraz koszy na śmieci w stosunku do ilości miejsc turystycznych i turystów 5. Niewystarczająca ilość bankomatów, stojaków na rowery, tablic informacyjnych i innej infrastruktury turystycznej 6. Zły stan techniczny i oznakowanie ścieżek i szlaków tury-

<p>9. Rozwijająca się infrastruktura społeczno-oświatowa, rekreacyjna</p> <p>10. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna (noclegowa) - obiekty noclegowe o różnym standardzie i ofercie</p> <p>11. Dobrze utrzymane miejsca użyteczności publicznej</p> <p>12. Duża liczba powstałych ogólnodostępnych miejsc rekreacji, wypoczynku, spędzania wolnego czasu</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1-12 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych, – 2 typ danej źródłowej, pkt III.7 diagnozy</p>	<p>stycznych, ścieżek edukacyjnych</p> <p>7. Brak punktowo infrastruktury społeczno-oświatowo-rekreacyjnej</p> <p>8. Duże zróżnicowanie obszaru pod względem infrastrukturalnym i gospodarczym</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1-8 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>
---	--

OPIEKA ZDROWOTNA I SPOŁECZNA

<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczne akcje i działania profilaktyczne skierowane głównie do uczniów 2. Dość duża ilość akcji profilaktycznych 3. Prężna działalność organizacji społecznych i kulturalnych 4. Skuteczna działalność GOPS-ów, realizowane przedsięwzięcia i projekty 5. Dobra współpraca gmin z pup 6. Bogata oferta kulinarna KGW (zdrowa, tradycyjna żywność) 7. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego 8. Działalność kół gospodyń wiejskich umożliwiająca włączenie społeczne osób starszych i kobiet 9. Rozwijająca się aktywność organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej <p>Odniesienie do diagnozy: 6, 8 – pkt III.2. diagnozy; 3, 4, 5, 9 – pkt III.2 diagnozy; pkt 1, 2, 7 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca ilość akcji i kampanii profilaktycznych i zdrowotnych skierowanych do osób dorosłych, w tym seniorów 2. Bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych, niewystarczająca ilość podjazdów 3. Trudności w znalezieniu pracy dla osób 50+ mimo podnoszenia kwalifikacji 4. Zjawisko e-wykluczenia seniorów, osób niepełnosprawnych 5. Niewystarczająca ilość akcji zapobiegających narkomanii, alkoholizmowi i innym uzależnieniom 6. Brak dziennych domów opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, bardzo słaby dostęp do usług medycznych 7. Niewystarczająca opieka prawna dla osób starszych, niesamodzielnych, korzystających z GOPS 8. Niska aktywność społeczna i zawodowa szczególnie seniorów, osób niepełnosprawnych, osób należących do grupy tzw. Zagrożonych wykluczeniem społecznym 9. Zjawiska przemocy, alkoholizmu, narkomanii i innych uzależnień, patologii w rodzinach 10. Duży odsetek kobiet nieaktywnych zawodowo 11. Brak inkubatora wspierającego sektor pozarządowy, w tym sektor ekonomii społecznej 12. Brak systemu wsparcia dla rodzin, w tym dla osób starszych, niepełnosprawnych (poradnictwo, doradztwo itp..) 13. Niewystarczający system opieki dziennej nad dziećmi 14. Niewystarczające wsparcie instytucjonalne dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - niedostateczna ilość instytucji (w tym NGO, wolontariat) zajmujących się problemami osób wykluczonych, defaworyzowanych, niepełnosprawnych. 15. Słabo wykorzystany potencjał seniorów 16. Niska motywacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania inicjatyw i zmiany swojej sytuacji 17. Duża grupa seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem, np. Ze względu na trudności w dostępie do usług publicznych 18. Niska motywacja mieszkańców do udziału w akcjach profilaktycznych <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 7, 8, 9, 10, 12, 13, 17 – pkt III.2, III.4, III.5 diagnozy pkt 1,2,3, 4, 5, 6, 11, 14, 15, 16, 18 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>
--	---

ZASOBY LUDZKIE

<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża ilość inicjatyw i projektów w zakresie rozwoju zasobów ludzkich realizowanych przez instytucje i jednostki, organizacje pozarządowe 2. Rozwijająca się aktywność organizacji pozarządowych 3. Wyróżniający się potencjał zasobów ludzkich w regionie, 4. Różnorodność aktywności społecznych mieszkańców obszaru 5. Duża aktywność grup formalnych i nieformalnych pozwalających na stopniowe włączanie w życie społeczne i kulturalne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby starsze, kobiety, osoby niepełnosprawne itp..) 6. Dość dobrze rozwinięty stan ogólnodostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych (boiska, place zabaw, miejsca wypoczynku, siłownie zewnętrzne itp..) 7. Dobra znajomość lokalnego środowiska przez kadrę zaangażowaną w instytucjach kultury i organizacjach <p>Odniesienie do diagnozy: 1, 2, 3, 4, 5 – pkt III.2 diagnozy; 6, 7 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja szkoleń dla zamkniętych grup, na przykład dla członków Kół Gospodyń Wiejskich, brak szkoleń dla osób młodych, 2. Brak zainteresowania ze strony mieszkańców oraz tematyka szkoleń, kursów niedostosowana do ich potrzeb 3. Brak systemu wzajemnej informacji pomiędzy przedsiębiorcami a osobami poszukującymi pracy o potrzebach lokalnego rynku pracy, ograniczony dostęp do informacji 4. Niewystarczająca ilość ofert pracy na lokalnym rynku 5. Brak punktów konsultacyjno informacyjnych dla przedsiębiorców 6. Brak na poziomie lokalnym profesjonalnej pomocy w znalezieniu pracy, poradnictwa zawodowego, informacji o możliwości podnoszenia kwalifikacji 7. Emigracja pracowników do większych miast, w tym głównie młodych ludzi 8. Kwalifikacje mieszkańców niedostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy 9. Niewystarczająca wiedza mieszkańców z zakresu prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, bariery mentalne 10. Punktowe braki w zakresie podstawowej infrastruktury społecznej w miejscowościach (brak jakiegokolwiek ogólnodostępnego i publicznego miejsca spotkania we wsi) 11. Brak wymiany doświadczeń i wspólnych inicjatyw pomiędzy grupami, organizacjami z obszaru Igd 12. Małe zasoby merytoryczne w NGO 13. Niewykorzystany potencjał seniorów i młodzieży 14. Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu, realizacji pasji dla kobiet w różnym wieku 15. Niewystarczająca oferta rozwojowa i edukacyjna w formach pozaszkolnych, szczególnie na wsiach 16. Niewystarczające wykorzystanie świetlic i obiektów sportowo - rekreacyjnych oraz szkół na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców 17. Niewykorzystany potencjał kobiet, zwłaszcza przebywających na urloпах macierzyńskich i wychowawczych, prowadzących gospodarstwa domowe i rolne, opiekujące się osobami zależnymi <p>Odniesienie do diagnozy: 4, 8, 18 – 3.2. diagnozy, pozostałe pkt zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainteresowanie turystów i odbiorców pakietami ofert 2. Zainteresowanie turystów komercyjną ofertą kulturalną 3. Zainteresowanie turystów i odbiorców korzystaniem z markowych produktów 4. Popyt na ofertę sportową i/lub rekreacyjną 5. Dostępność nowoczesnych technologii, tanich i skutecznych kanałów informacji 6. Wzrost zainteresowania tradycjami, rzemiosłem 7. Wzrastające zainteresowanie turystyką rowerową i aktywną 8. Zapotrzebowanie na zróżnicowaną ofertę kulturalną 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przepisy utrudniające realizację projektów partnerskich 2. Brak wsparcia samorządów w zakresie promocji obszaru gór świętokrzyskich i świętego krzyża 3. Zanikanie tradycji, kultury, obrzędów, zwyczajów, rozluźnianie więzi międzyludzkich 4. Zmniejszająca się aktywność mieszkańców 5. Przepisy utrudniające prowadzenie działalności artystycznej, twórczej, kulturalnej

<ol style="list-style-type: none"> 9. Wzrost zainteresowania turystyką aktywną, kulturową, przyrodniczą, historyczną przez turystów krajowych i zagranicznych 10. Rozwój partnerstw w regionie, szczególnie w obszarze turystycznym 11. Realizacja spektakularnych przedsięwzięć turystycznych 12. Niestandardowe oferty turystyczne i formy promocji 13. Zmiana przepisów w zakresie funkcjonowania przetwórstwa spożywczego (małe przetwórnictwo rolno-spożywcze, wytwarzanie i sprzedaż bezpośrednia, żywność ekologiczna) 14. Rozwój innowacyjności w regionie 15. Wykorzystanie bliskości i potencjału istniejących regionalnych i ponadregionalnych produktów i marek (np.. Green Velo, Targi Kielce itp..) 16. Ogólnoświatowe tendencje w zakresie ekologizacji życia, wytwarzania, konsumpcji 17. Dostęp do funduszy UE i systemu kredytowego 18. Współpraca samorządów w zakresie rozwoju przedsiębiorczości 19. Współpraca partnerska pomiędzy obiektami, instytucjami, firmami i organizacjami z branży turystycznej 20. Zniwelowanie blokad u osób starszych dotyczących znajomości nowoczesnych technologii 21. Rozwijający się popyt na usługi "białego rynku" 22. rozwój instytucji i podmiotów wsparcia sektora ekonomii społecznej 23. Systemowe wsparcie rodzin wielodzietnych dodatkowymi środkami finansowymi 24. Systemowe rozwiązania i programy dotyczące przeciwdziałania problemom rodziny, profilaktyki uzależnień, problemom grup zagrożonych wykluczeniem społecznym 25. Wsparcie dla sieciowania i współpracy organizacji pozarządowych 26. Wsparcie dla sieciowania i współpracy podmiotów gospodarczych 27. Możliwości stosowania klauzul społecznych w zamówieniach społecznych przez jednostki publiczne <p><i>Przedstawione szanse wynikają z analizy trendów przedstawionych w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru LGD oraz ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2009-2015 lub zostały zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Konieczność konkurencji z obszarami i większej atrakcyjności inwestycyjnej 7. Brak poczucia wartości produktów turystycznych przez samorząd 8. Ograniczenia związane z przepisami prawa krajowego i unijnego (głównie w obszarze ochrony przyrody) 9. Masowe zjawisko powstawania firm zakładających funkcjonowanie jedynie przez okres realizacji i trwałości projektu 10. Trwające wykluczenie cyfrowe przedsiębiorców na obszarach wiejskich 11. Wysokie koszty kredytów 12. Bariery mentalne osób z branży turystycznej 13. Wzrost konkurencyjności innych regionów 14. Przepisy prawa nie sprzyjają rozwojowi oferty produktów lokalnych 15. Priorytety polityki unijnej i samorządów regionalnych nie zawsze odpowiadające potrzebom lokalnym 16. Spadająca liczba mieszkańców, w tym młodych i wykształconych 17. Priorytety polityki unijnej i samorządów regionalnych nie zawsze odpowiadające potrzebom lokalnym 18. Bariery mentalne 19. Wzrastający problem narkomanii, alkoholizmu i innych uzależnień 20. Ograniczenia w zakresie skutecznego konkurencji podmiotów sektora ekonomii społecznej na rynku 21. Ograniczenia środków na rozwiązywanie problemów społecznych 22. Wzrastające koszty pracy dla przedsiębiorców powodujące dalsze ograniczanie zatrudnienia <p><i>Przedstawione zagrożenia wynikają z analizy trendów przedstawionych w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru LGD oraz ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2009-2015 lub zostały zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych.</i></p>
---	---

Wnioski z przeprowadzonych analiz – problemy, przyczyny, potrzeby, wyzwania rozwojowe, potencjał, zasoby

Podstawę do opracowania przedmiotowej analizy SWOT stanowiła diagnoza obszaru LGD - Wokół Łysej Góry opracowana za pomocą ankiety audytoryjnej przeprowadzonej na otwartych spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych (w każdej gminie przeprowadzono po dwa spotkania z udziałem przedstawicieli sektora społecznego, publicznego, gospodarczego oraz mieszkańców) oraz ankiety udostępnionej na stronie internetowej www.wokollysejgory.pl. Komponenty wewnętrzne (Mocne i Słabe Strony), oraz zewnętrzne (Szanse i Zagrożenia) zostały przeanalizowane w sześciu obszarach tematycznych, które uznano za najbardziej reprezentatywne dla określenia kierunku rozwoju obszaru LGD i podejmowanych w tym celu działań: kultura, edukacja, oświata, przedsiębiorczość, turystyka, opieka zdrowotna i społeczna, infrastruktura techniczna, ochrona środowiska, zasoby ludzkie.

Materiał zebrany w dialogu, w oparciu o metody partycypacyjne, stanowił podstawę diagnozy problemów i kierunków rozwojowych obszaru LGD - Wokół Łysej Góry. Analiza została przeprowadzona przez powołane przez Zarząd ciało doradcze, zwane dalej Grupą roboczą, pełniącą rolę forum lokalnego, składającego się z przedstawicieli lokalnej społeczności wszystkich gmin członkowskich LGD, reprezentujących następujące sektory: sektor publiczny, sektor gospodarczy, sektor społeczny oraz mieszkańców. Na podstawie analizy zidentyfikowano zasoby oraz potencjał obszaru LGD, a także istniejące potrzeby, problemy i ich przyczyny oraz kierunki rozwojowe w trzech głównych, powiązanych ze sobą w logiczny sposób obszarach. **Diagnoza potwierdziła również wewnętrzną spójność obszaru, wspólne tradycje, potrzeby oraz istniejący potencjał i różnorodne zasoby lokalne. Wykorzystane przy diagnozie i analizie obszaru metody partycypacyjne wskazały kluczowe grupy docelowe oraz obszary wymagające szczególnej uwagi. Pozwoliło to określić trzy cele szczegółowe przyczyniające się do osiągnięcia jednego celu ogólnego jakim jest Zrównoważony rozwój obszaru LGD w oparciu o potencjał i zasoby lokalne, dla którego określono wskaźniki realizacji.**

Pierwsza grupa problemów i wyzwań, związana jest z **atrakcyjnością turystyczną obszaru LGD**, na którą mają wpływ między innymi:

- brak zintegrowanej, całorocznej i komercyjnej oferty turystycznej obszaru LGD,
- brak zintegrowanego systemu informacji i promocji o ofercie turystycznej obszaru LGD wewnątrz i poza nim,
- brak wypracowanych standardów funkcjonowania i kategoryzacji podmiotów turystycznych,
- niedostateczny rozwój i dostępność infrastruktury turystycznej i około turystycznej,
- niewystarczająca znajomość walorów przyrodniczych i kulturowych oraz potencjałów obszaru,
- niskie kwalifikacje, wiedza i kompetencje osób zatrudnionych w turystyce,
- brak komunikacji i połączenia wewnątrz obszaru LGD.

Rozwiązaniem/zmniejszeniem problemów, a tym samym zaspokojeniem potrzeb związanych ze wzrostem **atrakcyjności turystycznej obszaru LGD**, będzie podjęcie działań związanych z poprawą komunikacji i połączenia wewnątrz obszaru, inwentaryzacją i standaryzacją funkcjonowania istniejących podmiotów turystycznych, stworzeniem zintegrowanego systemu informacji i promocji o ofercie turystycznej obszaru LGD wewnątrz i poza nim, budową i rozwojem ogólnodostępnej i nieodpłatnej infrastruktury turystycznej i około turystycznej, stworzeniem kanałów promocji i sprzedaży oferty. Poprawa kwalifikacji i podnoszenie kompetencji kadry zatrudnionej w branży turystycznej na terenie obszaru LGD oraz organizacja wydarzeń promujących walory obszaru pozwoli na wykorzystanie i wyeksponowanie istniejących zasobów i potencjału.

Druga grupa zdiagnozowanych problemów i wyzwań **dotyczy rozwoju gospodarczego obszaru LGD - Wokół Łysej Góry, który wiąże się przede wszystkim z:**

- niewykorzystanym potencjałem zasobów lokalnych do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy,
- niewystarczającą liczbą miejsc pracy na obszarze LGD,
- niską aktywnością mieszkańców w obszarze przedsiębiorczości, w tym szczególnie osób 50+ i ludzi młodych,
- niskim poziomem aktywności zawodowej mieszkańców, w tym szczególnie osób w wieku 50+, osób niepełnosprawnych, kobiet,
- niskim poziomem dochodów większości mieszkańców,
- utrudnionym dostępem do informacji o ofertach lokalnego rynku pracy oraz do wykwalifikowanej kadry,
- bardzo słabą współpracą pomiędzy podmiotami w poszczególnych branżach,
- niewystarczającą promocją gospodarczą regionu,
- niskim poziomem wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej, niskimi kompetencjami zawodowymi mieszkańców obszaru,
- słabym rozwojem sfery przetwórstwa rolno-spożywczego i rolnictwa oferującego produkty lokalne w formie sprzedaży bezpośredniej oraz rolnictwa ekologicznego

Przedstawione powyżej problemy, zdiagnozowane w trakcie analizy, można zniwelować poprzez działania mające na celu podnoszenie i kształtowanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru LGD (zwłaszcza dla wyłonionej grupy docelowej tj. osób długotrwale bezrobotnych, osób bezrobotnych do 29 roku życia, osób powyżej 50 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet), budowę lokalnego systemu wsparcia dla podmiotów i odbiorców lokalnego rynku pracy oraz wsparcia przedsiębiorców i inwestorów, promocję gospodarczą obszaru w kraju i za granicą, tworzenie rozwiązań w zakresie współpracy wewnątrz i międzysektorowej, tworzenie podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego i rolnictwa oferującego produkty lokalne w formie sprzedaży bezpośredniej oraz rolnictwa ekologicznego, tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym samozatrudnienia. Rozwój przedsiębiorczości, a tym samym **rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry**, przyczyni się do tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców, co korzystnie wpłynie na rozwiązanie ważnych problemów jakimi są: wysoki poziom bezrobocia osób młodych, starszych, niepełnosprawnych oraz kobiet.

Kolejnym kluczowym problemem diagnozowanego obszaru LGD jest **rozwój społeczny**, na który obecnie mają wpływ czynniki takie jak:

- niski poziom integracji społecznej osób w wieku 50+, osób niepełnosprawnych, kobiet,
- niska aktywność w obszarze kultury osób z różnych grup wiekowych, a przede wszystkim seniorów i młodzieży,
- niska świadomość społeczna w zakresie zagrożeń profilaktyki zdrowia i uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz osób starszych,
- ograniczony dostęp do środków i narzędzi aktywności społecznej i kulturalnej,
- utrudniony dostęp do dobrze wyposażonej infrastruktury umożliwiającej rozwój aktywności i działań społeczno-kulturalnych,
- utrudniony dostęp do oferty kulturalnej i aktywności społecznej adekwatnej do potrzeb różnych grup społecznych i wiekowych,
- utrudniony dostęp do obiektów i usług opieki społecznej i zdrowotnej, szczególnie dla osób starszych i niepełnosprawnych, rodzin,
- utrudniony dostęp do placówek i oferty edukacji formalnej i nieformalnej

Zintegrowanie mieszkańców oraz podniesienie ich aktywności społecznej pomoże w rozwiązaniu problemu rozwoju społecznego obszaru LGD, który decyduje o jakości życia mieszkańców. Wzmacnianie spójności społecznej to między innymi działania związane z tworzeniem i rozwojem infrastruktury społecznej obszaru, tworzeniem i rozwojem edukacji formalnej i nieformalnej dla mieszkańców, tworzeniem i rozwojem oferty szkoleń i kompetencji społecznych, aktywizacyjnych i kulturalnych dla różnych grup społecznych i wiekowych (zwłaszcza dla wyłonionej w diagnozie grupy docelowej tj. osób długotrwale bezrobotnych, osób bezrobotnych do 29 roku życia, osób powyżej 50 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet). Tworzenie i poprawa warunków prowadzenia aktywności społecznej i kulturalnej, a także wyposażanie i doposażanie obiektów infrastruktury społecznej umożliwi rozwój aktywności i prowadzenie działań społeczno-kulturalnych przez mieszkańców obszaru LGD. Z kolei tworzenie i rozwój usług społecznych i prozdrowotnych na diagnozowanym obszarze zwłaszcza dla osób starszych, niepełnosprawnych i rodzin oraz organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność i włączających różne grupy społeczne, w tym osoby starsze, niepełnosprawne, kobiety i młodzież pomoże przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Istotnym działaniem będą również szkolenia i warsztaty dotyczące poznania oraz zwiększania świadomości lokalnej społeczności na temat istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych, ich ochrony oraz innych kluczowych potencjałów obszaru. Reasumując, zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne zostanie osiągnięty dzięki wszelkim działaniom podejmowanym na rzecz podnoszenia atrakcyjności turystycznej obszaru oraz jego rozwoju społecznego i gospodarczego. Kształtowanie tożsamości lokalnej w kontekście posiadanego dziedzictwa materialnego i niematerialnego, stanowić będzie istotne wsparcie nie tylko dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ale również dla wszystkich mieszkańców diagnozowanego obszaru LGD - Wokół Łysej Góry.

V. CELE I WSKAŹNIKI

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru

Zbieranie informacji o potrzebach mieszkańców obszaru LGD rozpoczęto jeszcze na etapie ewaluacji poprzedniego okresu programowania. W miesiącach kwiecień - czerwiec 2015 roku Stowarzyszenie Socjometr przeprowadziło dogłębne badanie obszaru LGD. Ważną ich częścią było przeprowadzenie ankiet (PAPI), które umożliwiły zebranie opinii na temat zachodzących lokalnie zmian oraz potrzeb i problemów. Ułatwiło to diagnozę obszarów tematycznych wymagających interwencji.

W trakcie kolejnego etapu badań przeprowadzono wywiady telefoniczne (CATI) z osobami reprezentującymi sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy. Badanie to miało na celu dostarczenie wiedzy na temat potrzeb i problemów indywidualnie postrzeganych przez dany sektor.

Równie istotną częścią badań była ankieta internetowa (CAWI) przeprowadzona wśród uczniów III klas szkół gimnazjalnych, znajdujących się na obszarze działania LGD. Badanie umożliwiło zapoznanie się z opiniami młodych ludzi na temat zmian w gminach, możliwości spędzania czasu wolnego oraz perspektywami edukacyjno-zawodowymi na przyszłość.

Kolejnym, kluczowym etapem badań były przeprowadzone warsztaty konsultacyjne, w których udział wzięli przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego oraz mieszkańcy. W czasie konsultacji matrycy celów zgłoszono m.in. następujące uwagi: brak zapisania wprost w matrycy logicznej aspektu ochrony środowiska, dokładne wskazania weryfikacji danych ilościowych, dotyczących średniorocznej liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wskazano również weryfikację źródła danych wskaźnika, argumentując, że dane statystyczne GUS po zmianach przepisów mogą nie obejmować całej badanej grupy. Wszystkie zgłoszone uwagi i sugestie uwzględniono w dalszych pracach. Podczas spotkań Grupy roboczej zgłoszono wnioski zmiany nazwy wskaźnika oddziaływania dotyczącego liczby nowo powstałych podmiotów gospodarczych, doprecyzowania wskaźników rezultatu 1. Liczba osób, korzystających z udostępnionych obiektów infrastruktury Turystycznej o zapis "i rekreacyjnej" 2. "Liczba osób korzystających z udostępnionego systemu komunikacji i informacji" na zapis: "Liczba odbiorców udostępnionego systemu komunikacji i informacji". Wszelkie uwagi i propozycje zmian społeczności lokalnej LGD uwzględniono w dokumencie pn. Wykaz uwag, rekomendacji i propozycji zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD - Wokół Łysej Góry.

Zgromadzone na tym etapie dane oraz rekomendacje w raporcie posłużyły jako punkt wyjścia do kolejnych działań w nowym okresie programowania i przygotowania dokumentu strategicznego dla obszaru LGD na kolejne lata. Zorganizowano otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne). Analizie poddano wyniki PAPI i Warsztatów konsultacyjnych w celu wspólnego wypracowania wstępnej wersji analizy SWOT i zdefiniowania potrzeb i problemów. Powstał obszerny dokument obrazujący LGD w 6 obszarach: Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska, Kultura, edukacja, oświata, Opieka zdrowotna i społeczna, Przedsiębiorczość, Turystyka, Zasoby ludzkie. Następnie powołana tzw. Grupa robocza po zebraniu wszelkich informacji (źródła i dane opisano w rozdziale partycypacja) wypracowała zintegrowaną analizę SWOT. Grupę roboczą tworzyli przedstawiciele wszystkich sektorów z gmin należących do LGD. Badanie ankietowe (CAWI) dotyczące analizy SWOT pomogło w konstrukcji celów wynikających ze zidentyfikowanych problemów. Niezwykle przydatnym w tych działaniach okazał się również "Kwestionariusz potrzeb i planowanych działań". Na bazie tych danych Grupa robocza opracowała drzewo problemów w odniesieniu do grup docelowych i obszarów interwencji. Następnie powstała matryca logiczna, która sprecyzowała cele - ogólny: **Zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne** oraz cele szczegółowe:

- I. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD - Wokół Łysej Góry.
- II. Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry
- III. Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry

Każdemu z celów szczegółowych przyporządkowano przedsięwzięcia, które wyszczególniono w dokumencie "Matryca logiczna LGD - Wokół Łysej Góry".

Każdy etap prac Grupy roboczej, konsultowano z lokalną społecznością przy użyciu technik partycypacyjnych opisanych w rozdziale II.

2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Cele i przedsięwzięcia prezentowane w niniejszej LSR wypracowano wspólnie przez lokalną społeczność LGD przy uwzględnieniu synergii danych: zgłoszonych przez sektor społeczny, publiczny, gospodarczy i mieszkańców oraz zgodnie z zapisami w PROW 2014- 2020, M19 – „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) 1303/2013)” współfinansowanego z EFRROW i dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim i gminnym.

W strukturze LSR zintegrowano cele i przedsięwzięcia z trzema celami przekrojowymi PROW 2014 - 2020 tj. ochroną środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu oraz innowacyjności. W zaplanowanych przedsięwzięciach znalazły się wskaźniki dotyczące operacji w zakresie innowacji, jak również w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Operacje dotyczące tych zakresów są również dodatkowo premiowane przy wyborze. Cele Strategii są zgodne z celem 6 punkt B Działania LEADER "Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich", co wykazano w załączniku nr 7 Zgodność celów i przedsięwzięć LSR z celami przekrojowymi PROW 2014 - 2020 oraz wskaźnikami celu szczegółowego PROW 6B

3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Lokalna Strategia Rozwoju realizowana będzie w ramach PROW 2014-2020.

4. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem

Zaprojektowano następujące sposoby realizacji przedsięwzięć: wybór operacji w ramach LSR oraz w ramach projektów grantowych, a także operacje własne. Dla większej efektywności działań, realizację części przedsięwzięć dodatkowo zaplanowano w ramach aktywizacji. Prezentację przedsięwzięć wraz ze sposobem ich realizacji obrazuje dokument "Matryca logiczna(...)".

Ważną częścią realizacji przedsięwzięć jest realizacja projektów współpracy. LGD – Wokół Łysej Góry planuje realizację 4 projektów współpracy, w tym jednego o charakterze międzynarodowym.

1. Kreator przedsiębiorczości – inni partnerzy Projektu: LGD Białe Ługi, LGD Powiatu Opatowskiego, LGD Dorzecze Bobrzy, LGD Perły Ponidzia, LGD Królewskie Ponidzie, LGD Dorzecze Wisły, LGD Ziemia Jędrzejowska – GRYF, LGD Krzemieny Krąg, LGD Ziemi Sandomierskiej, LGD Region Włoszczowski, LGR Jędrzejów, LGD Nad Czarną i Pilicą, LGD Kraina Rawki, LGD Zielony Wierchołek Śląska, Bachureń ze Słowacji. Projekt będzie realizowany w latach 2016-2018. W ramach projektu realizowane będą zadania:

a) Junior – Biznes - zadanie skierowane do uczniów szkół podstawowych. Głównym celem jest propagowanie idei oszczędzania, kształtowanie nawyku systematycznego oszczędzania oraz racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi / karty oszczędnościowo – płatnicze, rabatowe, programy lojalnościowe/. Dla najbardziej aktywnych zorganizowana zostanie 10 dniowa Akademia Biznesu dla Juniora.

b) Laboratorium Przedsiębiorczości – zadanie skierowane do uczniów szkół gimnazjalnych. Głównym celem jest propagowanie przedsiębiorczości poprzez zorganizowanie w szkołach Spółdzielni Przedsiębiorczego Gimnazjalisty. Osoby organizujące i kierujące spółdzielniami zostaną przygotowane do prowadzenia spółdzielni w trakcie 10 dniowej Akademii Animatora Biznesu i Akademii Lidera Biznesu.

c) Młody Przedsiębiorca - zadanie skierowane do uczniów szkół zawodowych. Głównym celem zadania jest przygotowanie uczniów szkół zawodowych do rozpoczęcia działalności gospodarczej związanej z zawodem, którego się uczą. Uczniowie zostaną zakwalifikowani na praktyki zawodowe w trakcie których, oprócz praktycznego wykonywania zawodu otrzymają wiedzę na temat zakładania i funkcjonowania działalności gospodarczej.

d) Inkubator Przedsiębiorczości – zadanie skierowane do osób zaczynających działalność gospodarczą oraz osób, które chcą rozwinąć działalność lub się przebranżowić.

Zadanie polega na zorganizowaniu staży biznesowych połączonych ze szkoleniami, doradztwa i usług księgowych, prawnych, biznesowych i marketingowych.

Projekt międzynarodowy, którego celem jest zwiększenie wiedzy ekonomiczno-biznesowej wśród dzieci i młodzieży, rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR oraz współpraca pomiędzy jednostkami gospodarczymi biorącymi udział w projekcie. Wiodąca Grupa - LGD Region Włoszczowski.

2. Projekt „Czas na Świętokrzyskie”. Inni Partnerzy projektu: LGD Białe Ługi, LGD Powiatu Opatowskiego, LGD U Źródeł, LGD Dorzecze Bobrzy, LGD Perły Ponidzia, LGD Nad Czarną i Pilicą, LGD Dorzecze Wisły, LGD Ziemia Jędrzejowska – Gryf, LGD Krzemieny Krąg, LGR Jędrzejów, LGD Królewskie Ponidzie, LGD Region Włoszczowski. Projekt dotyczy będzie wspólnych wydawnictw promocyjnych oraz udziału w wydarzeniach targowych i promocyjnych. Grupa wiodąca: LGD Białe Ługi. Projekt ma na celu promocję turystyczną obszaru przy wykorzystaniu zasobów i potencjałów lokalnych.

3. Cztery pory roku NORDIC WALKING PARK – inni partnerzy projektu: LGD Dorzecze Bobrzy, LGD Nad Czarną i Pilicą, LGD Powiatu Opatowskiego, LGD Razem na piaszkowcu, LGD Region Włoszczowski, LGD U Źródeł, LGD Ziemi Sandomierskiej. Projekt zakłada budowę Parków Nordic Walking, organizację kursów instruktorskich Animatora Aktywnego Wypoczynku z wydaniem uprawnień Polskiej Federacji Nordic Walking oraz organizację cyklu rajdów Nordic Walking przez wszystkich partnerów zgodnie z porami roku. Projekt współpracy ma na celu popularyzację czynnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców, podniesienie jakości zajęć rekreacyjnych oraz promocję turystyczną przy wykorzystaniu zasobów przyrodniczych i walorów obszaru. Grupa wiodąca LGD Dorzecze Bobrzy.

4. „Strefy aktywności” – projekt realizowany będzie przez 4 partnerów z obszaru województwa świętokrzyskiego. Celem projektu współpracy „Strefy Aktywności” realizowanym przez Partnerskie LGD jest powstanie Lokalnych Stref Aktywności – miejsc, które będą sprzyjały wzmocnieniu więzi i integracji społecznej oraz przyczynią się do podejmowania wszelkich form aktywności przez lokalne społeczności, przy jednoczesnym wykorzystaniu zasobów i potencjału obszarów objętych LSR.

5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć

Dobór wskaźników podyktowany był określeniem w poszczególnych osiach priorytetowych PROW, w ramach których realizowane będą operacje przewidziane w LSR. Natomiast ich pomiar zaplanowano w oparciu o definicje i metodologię przyjęte dla PROW 2014-2020. Kluczowe wskaźniki to:

Dla celu szczegółowego I: Liczba osób, korzystających z udostępnionych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; Liczba odbiorców udostępnionego systemu komunikacji i informacji; Liczba uczestników wydarzeń; Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym.

Dla celu szczegółowego II: Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.

Dla celu szczegółowego III: Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych. Dokładną specyfikację wskaźników w kontekście do celów i przedsięwzięć prezentuje dokument "Matryca logiczna(...)".

6. Źródła pozyskania danych do pomiaru

Dla wskaźników oddziaływania dla celu ogólnego przewidziano zewnętrzne dane statystyczne GUS, KRS, ewidencje stowarzyszeń zwykłych prowadzone przez Starostwa Powiatowe. Źródłem danych dla wskaźników rezultatu i produktu będą sprawozdania beneficjentów oraz dane własne gromadzone przez LGD.

7. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych

Monitorowanie postępu osiągania poszczególnych wskaźników obrazuje dokument "Plan działania". Zaplanowano w nim dwuletnie okresy rozliczeniowe weryfikujące wartość z jednostką miary i % realizacji wskaźnika narastająco. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru został szczegółowo określony w procedurze monitoringu i ewaluacji w rozdziale XI.

8. Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia

Jako stan początkowy wskaźników oddziaływania dla celu ogólnego przyjęto dane statystyczne GUS na koniec 2014 roku. Dla pozostałych wskaźników liczbą wyjściową jest 0.

9. Stan docelowy wskaźnika oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia

Przy określaniu stanów docelowych wskaźników brano pod uwagę stosunek kwoty przeznaczonej na realizację operacji do czasu w jakim zaplanowano realizację. Stan docelowy wskaźników ustalono jako iloraz kwoty zaplanowanej na realizację zadania i planowanej liczby operacji. Przy określaniu wskaźników oparto się również o doświadczenia z realizacji poprzedniej Lokalnej Strategii Rozwoju.

I	CEL OGÓLNY 1	Zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne				
I.I.		Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD - Wokół Łysej Góry				
I.II.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry				
I.III.		Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
WO. I.	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		sztuka	750	790	Dane statystyczne GUS
	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym		iloraz	0,11	0,09	Dane statystyczne GUS
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		liczba organizacji/ liczba ludności	15	21	Dane statystyczne GUS, Krajowy Rejestr Sądowy, ewidencje stowarzyszeń zwykłych prowadzone przez Starostwa Powiatowe
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
WR. I.I.	Liczba osób, korzystających z udostępnionych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (I.I.4)		osoba	0	11 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba odbiorców udostępnionego systemu komunikacji i informacji (I.I.1)		sztuka	0	20 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba uczestników wydarzeń (I.I.5 i I.I.8)		osoba	0	5 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom, opracowaniom i działaniom promocyjnym (I.I. 2, 3, 9)		osoba	0	30 000	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba podmiotów, które uzyskały rekomendacje, nagrodę, wyróżnienie w zakresie działalności turystycznej (I.I.2, 3, 4)		sztuka	0	10	Dane własne LGD
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne (I.I.4 i I.I.7)		sztuka	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba podmiotów, które zwiększyły sprzedaży usług lub produktów (I.I.10)		sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: mieszkańcy, turyści (określone w LSR)(I.I.7)		sztuka	0	1	Dane własne LGD

	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR (I.I.10)	osoba	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba osób przeszkolonych (I.I.6)	osoba	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
WR. I.I.	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu (I.I.4)	sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (I.I.3)	sztuka	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne (I.I.4)	sztuka	0	1	Dane własne LGD
WR. I.II.	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne (I.II.1,2)	sztuka	0	53	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie przedsiębiorczości (I.II.3)	osoba	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu (dotyczy wszystkich przedsięwzięć celu I.II)	sztuka	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (dotyczy wszystkich przedsięwzięć celu I.II)	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba uczestników wydarzeń (I.II.4)	osoba	0	150	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR) (I.II.3)	sztuka	0	1	Dane własne LGD
WR. I.III.	Liczba podmiotów/grup/mieszkańców korzystających z systemu wsparcia kapitału ludzkiego (I.III.1)	sztuka	0	70	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Średnia dzienna liczba osób korzystających z systemu promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD (I.III.2)	osoba	0	2100	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty (I.III.3)	osoba	150 172	195 223,6	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD (wzrost o 30%)
	Liczba osób, które skorzystały z usług społecznych i pro-zdrowotnych na obszarze LSR, w tym osób z grup defaworyzowanych (I.III.7)	osoba	0	560/280 (50%)	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych, objętych wsparciem w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych, zawodowych (I.III.4)	osoba	0	370/148 (40%)	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD

	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (I.III.5)	osoba	0	420/252 (60%)	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD			
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych (I.III.10)	osoba	0	525	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD			
	Liczba członków/wolontariuszy, którzy otrzymali wsparcie aktywności społecznej, w tym kulturalnej (I.III.6)	osoba	0	120	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD			
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu (I.III.3)	sztuka	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD			
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (I.III.3)	sztuka	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD			
	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (I.III.9 i I.III.10)	osoba	0	4200/1260 (30%)	Dane własne LGD			
	Liczba osób korzystających z oferty wolnego czasu (I.III.8)	osoba	0	560	Sprawozdania beneficjentów, Dane własne LGD			
	Liczba odbiorców działań informacyjno-promocyjnych aktywizujących mieszkańców (I.III.10)	osoba	0	40 000	Dane własne LGD			
	Liczba osób, które skorzystały ze strefy aktywności (I.III.111)	osoba	0	2 000	Dane własne LGD			
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: organizacje pozarządowe, mieszkańcy, grupy nieformalne, turyści, instytucje kultury (I.III.11)	sztuka	0	1	Dane własne LGD			
		Wskaźniki produktu						
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok		
WP. I.I.1	Systemy informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na	Mieszkańcy	Konkurs, operacja	Liczba systemów/narzędzi in-	sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD

	obszarze LGD		własna (50 000)	formacji				
WP. I.I.2	Inwentaryzacja zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD i opracowanie koncepcji marki LGD	Turyści, mieszkańcy	Konkurs, operacja własna (50 000)	Liczba opracowań/dokumentacji dotyczących obszaru LGD	sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
WP. I.I.3	Systemy i narzędzia promocji i/lub sprzedaży oferty produktów, usług, zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD	Turyści	Projekt grantowy (99 990)	Liczba systemów/narzędzi promocji i/lub sprzedaży	sztuka	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
WP. I.I.4	Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt współpracy (1 740 390 w tym 140 000 projekt współpracy i 1 600 390 konkurs)	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	Dane własne LGD
WP. I.I.5	Organizacja wydarzeń i działań promujących obszar LSR	Turyści	Projekt grantowy (157 137)	Liczba wydarzeń	sztuka	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
WP. I.I.6	Rozwój kompetencji i kwalifikacji osób/pracowników sektora turystycznego	Mieszkańcy organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	Konkurs, operacja własna (46 320)	Liczba szkoleń	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane własne LGD
WP. I.I.7	Czas na Świętokrzyskie	Mieszkańcy, turyści	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	Dane własne LGD
WP. I.I.8	Udział w targach i wydarzeniach promocyjnych	Turyści, mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba wydarzeń targowych i promocyjnych we-	sztuka	0	5	Dane własne LGD

				wnętrz i poza obszarem LGD				
WP. I.I.9	Wydawnictwa i materiały promocyjne LGD	Mieszkańcy, turyści	Aktywizacja	Liczba materiałów i wydawnictw promocyjnych	sztuka	0	20 000	Dane własne LGD
WP. I.I.10.	Współpraca podmiotów z obszaru objętego LSR w ramach krótkich łańcuchów dostaw lub w zakresie świadczenia usług turystycznych lub w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Konkurs (85 400)	Liczba współpracujących podmiotów	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.II.1	Uruchamianie działalności gospodarczej	Mieszkańcy	Konkurs (2 591 648)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	37	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				W tym liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby z grup defaworyzowanych	sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.II.2	Rozwój działalności gospodarczej	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, podmioty ES, inne	Konkurs (2 176 177)	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	13	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.II.3	Kreator przedsiębiorczości	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, turyści	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym	sztuka	0	1	Dane LGD

				projektów współpracy międzynarodowej				
WP. I.II.4	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	Konkurs, operacja własna (32 669)	Liczba wydarzeń	sztuka	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.1	Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej)	Organizacja pozarządowe, mieszkańcy, grupy nieformalne	Konkurs, operacja własna (100 000)	Liczba systemów/narzędzi wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego na obszarze LGD	sztuka	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.2	Systemy promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy,	Konkurs, operacja własna (50 000)	Liczba wdrożonych systemów promocji i informacji wewnątrz obszaru LGD	sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.3	Budowa, przebudowa, wyposażenie i doposażenie infrastruktury kulturalnej obszaru LSR, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	Samorządy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	Konkurs (1025 501)	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.4	Szkolenia i warsztaty w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych i zawodowych mieszkańców obszaru LGD, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych	Samorządy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	Projekt grantowy (49 923)	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów	sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

WP. I.III.5	Szkolenia, warsztaty, kursy, dotyczące walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy	Konkurs (379 927)	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów	sztuka	0	32	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.6	Tworzenie i poprawa warunków prowadzenia aktywności społecznej przez mieszkańców obszaru LGD	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy, grupy nieformalne	Konkurs (217 482)	Liczba wspartych podmiotów w zakresie prowadzenia aktywności społecznej, w tym kulturalnej	sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP.I.III.7	Tworzenie i rozwój usług społecznych i pro-zdrowotnych na obszarze LSR, szczególnie wobec grup defaworyzowanych	Mieszkańcy	Projekt grantowy (209 922)	Liczba usług społecznych i pro-zdrowotnych	sztuka	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP.I.III.8	Oferta spędzania wolnego czasu oraz rozwoju zainteresowań	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy (169 369)	Liczba wydarzeń	sztuka	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP.I.III.9	Wydarzenia integrujące społeczność lokalną	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy (178 145)	Liczba wydarzeń	sztuka	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
WP. I.III.10	Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej dla realizacji strategii	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba wydarzeń aktywizujących mieszkańców obszaru LGD	sztuka	0	14	Dane własne LGD
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	spotkanie	0	28	Dane własne LGD
				Liczba działań informacyjno-promocyjnych aktywi-	sztuka	0	22	Dane własne LGD

				zujących mieszkań- ców				
WP. I.III.11	Strefy aktywności	Organizacje po- zarządowe, mieszkańcy, grupy niefor- malne, turyści, instytucje kultu- ry	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	Dane własne LGD
SUMA				10 548 500				

Tabela. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD

KOSZTY BIEŻĄCE				
CEL	Wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność			
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Nr	Nazwa	Jednostka miary	Okres osiągnięcia wskaźnika 2016-2022	Sposób pomiaru
1	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	105	Rejestr udzielonego doradztwa
2	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	osoba	156	Listy obecności z poszczególnych szkoleń
WSKAŹNIKI PRODUKTU				
Nr	Przedsięwzięcie	Nazwa	Jednostka miary	Okres osiągnięcia wskaźnika i środki przeznaczone na jego realizację 2016-2022
1	Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	140
2	Szkolenia dla organów LGD	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	140
3	Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	70
4	Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy funkcjonowania biura i wdrażania planu komunikacji	miesiąc	62
5	Szkolenia dla beneficjentów	Liczba szkoleń dla beneficjentów	szt.	7
Razem koszty bieżące				1 406 000

TABELA. Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
<p>Zestawienie mocnych i słabych stron w zakresie:</p> <p>KULTURA, EDUKACJA, OŚWIATA</p> <p>MOCNE STRONY</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej pkt III.2, III.7. diagnozy</p> <p>SŁABE STRONY</p> <p>Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>	<p>I. Zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne</p>	<p>I.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD - Wokół Łysej Góry</p>	WP. I.1.1	Liczba systemów/narzędzi informacji	Liczba odbiorców udostępnionego systemu komunikacji i informacji	<p>Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności</p> <p>Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym</p> <p>Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców</p>	<p>Czynniki zewnętrzne przedstawione jako szanse wynikają z analizy trendów przedstawionych w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru LGD oraz ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2009-2015 lub zostały zgłoszone podczas warsztatów partycypacyj-</p>
			WP. I.1.2	Liczba opracowań/dokumentacji dotyczących obszaru LGD	Liczba podmiotów, które uzyskały rekomendacje, nagrodę, wyróżnienie w zakresie działalności turystycznej		
			WP. I.1.3	Liczba systemów/narzędzi promocji i/lub sprzedaży	Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom, opracowaniom i działaniom promocyjnym		
					Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom, pracownikom i działaniom promocyjnym		
			WP. I.1.4	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba podmiotów, które uzyskały rekomendacje, nagrodę, wyróżnienie w zakresie działalności turystycznej		
					Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		
			WP. I.1.4	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób korzystających z udostępnionych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		
					Liczba podmiotów, które uzyskały rekomendacje, nagrodę, wyróżnienie w zakresie działalności		

<p>TURYSTYKA MOCNE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,8,9, 10, 11, 12 - pkt III.7 diagnozy, zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p> <p>SŁABE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej, pkt III.7 diagnozy</p> <p>PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MOCNE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 1, 2,7,12, 13, 14, 15 – pkt III.1. diagnozy, III.6 pkt 11 – pkt III.3 diagnozy; pkt 5 – pkt III.4, III.6 i III.7, pkt 3,7,8 – pkt III.6 i III.7 diagnozy</p> <p>SŁABE STRONY Odniesienie do diagno-</p>				<p>turystycznej</p> <p>Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu</p> <p>Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: -grupy defaworyzowane (określone w LSR) -młodzież -turyści - inne</p>	<p>nych</p> <p>Czynniki zewnętrzne przedstawione jako zagrożenia wynikają z analizy trendów przedstawionych w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru LGD oraz ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2009-2015 lub zostały zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych</p>
	WP. I.I.5	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników wydarzeń		
	WP. I.I.6	Liczba szkoleń	Liczba osób przeszkolonych		
	WP. I.I.7	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: mieszkańcy, turyści		
	WP. I.I.8	Liczba wydarzeń targowych i promocyjnych wewnątrz i poza obszarem LGD	Liczba uczestników wydarzeń		
	WP. I.I.9	Liczba materiałów i wydawnictw promocyjnych	Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom, opracowaniom i działaniom promocyjnym		
	WP. I.I.10	Liczba współpracujących podmiotów	Liczba podmiotów, które zwiększyły sprzedaż usług lub produktów		

<p>zy: pkt 10 –pkt III.5 diagnozy; pkt 11 – pkt III.4.; pkt 6, 7, 9 – pkt III.3 diagnozy, pkt 1-5 zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p> <p>INFRASTRUKTURA MOCNE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 1-12 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych, – 2 typ danej źródłowej, pkt III.7 diagnozy</p> <p>SŁABE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 1-8 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych– 2 typ danej źródłowej</p> <p>OPIEKA ZDROWOTNA MOCNE STRONY Odniesienie do diagnozy: 6, 8 – pkt III.2. diagnozy; 3, 4, 5, 9 – pkt III.2 diagnozy; pkt 1, 2, 7 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p> <p>SŁABE STRONY Odniesienie do diagnozy: pkt 7, 8, 9, 10, 12, 13, 17 – pkt III.2, III.4,</p>	I.II. Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry		Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR
		WP. I.II.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie
				Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu
		WP. I.II.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
				Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu
		WP. I.II.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie
				Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
		WP.	Liczba wydarzeń	Liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie przedsiębiorczości
				Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: -przedsiębiorcy -grupy defaworyzowane (określone w LSR)
		WP.	Liczba wydarzeń	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu
Liczba uczestników wydarzeń				

<p>III.5 diagnozy pkt 1,2,3, 4, 5, 6, 11, 14, 15, 16, 18 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p> <p>ZASOBY LUDZKIE MOCNE STRONY</p> <p>Odniesienie do diagnozy: 1, 2, 3, 4, 5 – pkt III.2 diagnozy; 6, 7 - zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p> <p>SŁABE STRONY</p> <p>Odniesienie do diagnozy: 4, 8, 18 – 3.2. diagnozy, pozostałe pkt zgłoszono podczas warsztatów partycypacyjnych – 2 typ danej źródłowej</p>		I.III. Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry	I.II.4		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	
					Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu	
			WP. I.III.1	Liczba systemów/narzędzi wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego na obszarze LGD	Liczba podmiotów/grup/ mieszkańców korzystających z systemu wsparcia kapitału ludzkiego	
			WP. I.III.2	Liczba wdrożonych systemów promocji i informacji wewnątrz obszaru LGD	Średnia dzienna liczba osób korzystających z systemu promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	
			WP. I.III.3	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	
				Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	
					Liczba operacji mających wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenia zmian klimatu	
			WP. I.III.4	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów w	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych, objętych wsparciem w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych, zawodowych	
			WP. I.III.5	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów w	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych	

			WP. I.III.6	Liczba wspartych podmiotów w zakresie prowadzenia aktywności społecznej, w tym kulturalnej	Liczba członków/ wolontariuszy, którzy otrzymali wsparcie aktywności społecznej, w tym kulturalnej		
			WP. I.III.7	Liczba usług społecznych i prozdrowotnych	Liczba osób, które skorzystały z usług społecznych i prozdrowotnych na obszarze LSR, w tym osób z grup defaworyzowanych		
			WP. I.III. 8	Liczba wydarzeń	Liczba osób korzystających z oferty spędzania wolnego czasu		
			WP. I.III. 9	Liczba wydarzeń	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych		
			WP. I.III. 10	Liczba wydarzeń aktywizujących mieszkańców obszaru LGD	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych		
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		
				Liczba działań informacyjno-promocyjnych aktywizujących mieszkańców	Liczba odbiorców działań informacyjno-promocyjnych aktywizujących mieszkańców		
			WP. I.III. 11	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: organizacje pozarządowe, mieszkańcy, grupy nieformalne, turyści, instytucje kultury		
					Liczba osób, które skorzystały ze strefy aktywności		

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

Procedury wyboru operacji i grantobiorców szczegółowo określają zasady podejmowania decyzji, sposoby organizacji naborów wniosków, upublicznianie przebiegu i wyników prowadzonego postępowania. Są one zgodne z przepisami obowiązującymi dla RLKS oraz szczegółowymi dla EFSI. Przewidują przejrzysty i nie dyskryminujący sposób postępowania w czasie naboru, wyboru oraz realizacji operacji i grantów. Szczegółowo opisano sposób rozliczania, monitoring i kontrolę. Zaplanowano prowadzenie rejestru interesów członków organu decyzyjnego, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/ poszczególnymi projektami. W ramach LSR przewidziano:

- operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD, a następnie wybieranych przez organ decyzyjny i przekazywane do SW,
- projekty grantowe,
- 4 projekty współpracy, w tym 1 projekt współpracy międzynarodowej:

Warto dodać, że wsparcie na operacje własne LGD może być udzielone LGD, pod warunkiem, że nikt inny uprawniony do wsparcia, w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia przez LGD na stronie internetowej informacji o planowanej do realizacji operacji własnej, nie zgłosił zamiaru realizacji takiej operacji.

Kryteria opracowano w odniesieniu do diagnozy oraz zgodnie z wymogami określonymi w przepisach dla poszczególnych EFSI, przy użyciu technik partycypacyjnych opisanych w rozdziale II. Procedury wyboru posiadają metodologię wyliczania oraz są czytelne. Natomiast zasady ustalania lub zmiany są przejrzyste oraz muszą zostać poddane konsultacjom z lokalną społecznością. Przyjęte kryteria skonstruowano w taki sposób, aby umożliwić sprawny wybór operacji w oparciu o ustalenia poczynione podczas definiowania problemów oraz celów, a następnie przedsięwzięć i wskaźników. Mają one charakter oceny punktowej, zasadniczo odnosząc się do analizy SWOT. Ich zadaniem jest zwerifikowanie, czy wniosek wpisuje się w zakres tematyczny przedsięwzięcia i jest zgodny z zakresem interwencji przewidzianych w LSR oraz obowiązujących przepisów. Kryteria te dotyczą adekwatności zgłaszanych zagadnień do przewidzianych w LSR w wyniku diagnozy przedsięwzięć. Wnioski, które przeszły ocenę formalną będą oceniane pod kątem spójności z LSR oraz wskaźnikami produktów i rezultatów. Premiowane będą przedsięwzięcia, które w szczególności:

- generują nowe miejsca pracy,
- są innowacyjne,
- przewidują zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i/lub klimatu,
- realizowane będą przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne (lokalny produkt rolny – wytwarzany na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju),
- ukierunkowane będą na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR.

Wysokość wsparcia w przedsięwzięciu I.II.1 "Uruchamianie działalności gospodarczej" określono na poziomie 80 000 zł. Kwota ta uwzględnia sytuację społeczno-gospodarczą obszaru LGD Wokół Łysej Góry, oraz przewidywaną dostępność środków w wysokości średnio ok. 40 tys. zł na uruchamianie działalności gospodarczej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, Programu POWER. Poziom wsparcia określono na podstawie analizy wstępnych szacunkowych kosztorysów złożonych i zgłoszonych propozycji projektów przez osoby zainteresowane uruchomieniem działalności gospodarczej, a także analizy doświadczeń we wdrażaniu działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" i doświadczenia gmin członkowskich we wdrażaniu działania 6.2 z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w poprzedniej perspektywie finansowej. Ustaloną wartość premii na uruchamianie działalności gospodarczej na poziomie 80 000 zł uznano jako najbardziej adekwatną do zapotrzebowania mieszkańców i do warunków społeczno-gospodarczych obszaru. W trakcie wdrażania LSR w latach 2015-2018 oraz w wyniku bieżącej diagnozy obszaru dodatkowe środki finansowe na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR pozyskane przez LGD alokowano na przedsięwzięcie I.II.1 "Uruchamianie działalności gospodarczej". Wysokość wsparcia określono na poziomie 65 000 zł. Zmniejszenie kwoty premii w stosunku do kwoty, którą można było pozyskać w I etapie wdrażania LSR wynika z analizy informacji pozyskanych przez pracowników biura LGD, w tym świadczonego doradztwa. Doświadczenie wskazuje, iż kwota pomocy w wysokości 65 tys. zł jest wystarczająca dla potencjalnych beneficjentów operacji polegającej na uruchomieniu działalności gospodarczej, a jednocześnie pozwoli zrealizować większą liczbę działań tego typu na obszarze LSR.

W II etapie wdrażania LSR oraz w wyniku bieżącej diagnozy obszaru 50% (tj. 420 000 zł) dodatkowych środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, pozyskanych przez LGD, alokowano na przedsięwzięcie I.II.1 "Uruchamianie działalności gospodarczej". Wysokość wsparcia określono na poziomie 60 000 zł. Zmniejszenie kwoty premii w stosunku do kwoty, którą można było pozyskać w I etapie oraz na początku II etapu wdrażania LSR wynika z

analizy informacji pozyskanych przez pracowników biura LGD, w tym świadczonego doradztwa. Kwota pomocy w wysokości 60 tys. zł jest kwotą, która pozwoli potencjalnym beneficjentom zrealizować operacje polegające na uruchomieniu działalności gospodarczej na obszarze LSR, a tym samym przyczyni się do powstania większej liczby podmiotów i co za tym idzie powstania większej liczby miejsc pracy.

Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji szczegółowo opisano w tabeli - **załącznik nr 2**.

VII. PLAN DZIAŁANIA

Plan działania przedstawia realizację celu głównego Lokalnej Strategii Rozwoju w podziale na 3 cele szczegółowe poprzez realizację przedsięwzięć. Wszelkie działania prowadzone przez LGD będą mieć na celu systematyczną realizację założeń LSR: celów i przedsięwzięć oraz przyporządkowanych im wskaźników. Intensywność prowadzenia naborów oraz wybór typów operacji będą ustalone w taki sposób, aby LGD bezproblemowo uzyskiwała wymagane poziomy realizacji wskaźników w kluczowych momentach pomiaru tzn. za okres lat 2016 – 2018, 2019 – 2021 oraz 2022 – 2023. Przewiduje się zwiększoną intensywność w I etapie wdrożenia LSR. W kolejnych etapach wydatkowanie środków LGD następować będzie sukcesywnie. Poziom realizacji poszczególnych wskaźników w poszczególnych okresach wdrażania LSR przedstawia tabela - **załącznik nr 3 Plan działania**. Plan działania powiązany jest z logiką realizacji LSR, opisaną przez założone w LSR cele i wskaźniki oraz z zaprojektowanym budżetem.

Harmonogram opracowano z zachowaniem zasady minimalizacji zagrożeń mających potencjalny wpływ na jego wykonalność. Przyjęte wskaźniki opierają się o krytyczną analizę możliwości finansowych i instytucjonalnych potencjalnych beneficjentów, czas trwania realizacji zaplanowanych przedsięwzięć, przewidują możliwe do osiągnięcia przepływy finansowe, biorą pod uwagę stan wdrożenia poszczególnych instrumentów finansowych – PROW 2014-2020, a także czas trwania procedur przewidzianych w tych dokumentach.

VIII. BUDŻET LSR

Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju kierowanej przez społeczność lokalną Lokalnej Grupy Działania – Wokół Łysej Góry opracowany został przy wykorzystaniu wyników badania potrzeb społeczności lokalnej. Źródłem finansowania jest EFROW. W budżecie LSR określono planowane środki na poszczególne zakresy wsparcia tj. wdrażanie LSR, współpracę, koszty bieżące i aktywizację. Kwoty wsparcia finansowego zaplanowane w budżecie LSR nie przekraczają kwot na LSR określonych w załączniku nr 6 do Regulaminu konkursu i są zgodne z informacjami zawartymi w dokumencie Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR. Wielkość tej kwoty jest uzależniona od liczby ludności zamieszkującej obszar LSR na dzień 31 grudnia 2013r.

Maksymalne kwoty środków działania LEADER przewidziane na poddziałanie 19.2 PROW (wdrażanie) w odniesieniu do LSR wyniosą 7 600 000 zł. Zgodnie z wymogami PROW 2014-2020, 50% budżetu LSR przeznaczonego na realizację poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach PROW przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. W budżecie została ujęta kwota środków działania LEADER przewidziana na poddziałanie 19.3 PROW, która została uwzględniona w LSR i stanowi równowartość 10% kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.2 czyli 927 000 zł.

Ze względu na doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 oraz zwiększony zakres obowiązków wynikających przede wszystkim z obsługi projektów grantowych oraz operacji własnych ustalono podział środków: Koszty bieżące oraz Aktywizacja odpowiednio: 80% środków na koszty bieżące i 20% środków na działania związane z aktywizacją. Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD - Wokół Łysej Góry na lata 2016-2022, opierać się będzie o środki PROW na lata 2014-2020.

W wyniku spełnienia warunków określonych w § 8 ust. 3 umowy ramowej LGD Wokół Łysej Góry zakwalifikowało się do ubiegania się o podwyższenie wysokości środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) na zasadach określonych w piśmie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, znak: ROW.wrt.510.38.2019. Wysokość dodatkowych środków to 830 000 zł, które zgodnie z pismem zostały przeznaczone na operacje dotyczące rozwoju przedsiębiorczości.

Dodatkowo w wyniku osiągnięcia przez LGD (według stanu na dzień 31 sierpnia 2019 roku) poziomu co najmniej 65% wartości zawartych umów o przyznanie pomocy w ramach poddziałania 19.2 w stosunku do limitu wskazanego w § 4 ust. 1 pkt 1 umowy ramowej LGD Wokół Łysej Góry zakwalifikowało się do ubiegania się o podwyższenie wysokości środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) na zasadach określonych w piśmie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, znak: ROW.wrt.510.169.2019 z dnia 31 grudnia 2019 r. Wysokość dodatkowych środków to 840 000 zł, które zgodnie z pismem w co najmniej 50% zostały przeznaczone na operacje dotyczące rozwoju przedsiębiorczości.

Poniżej znajduje się zestawienie, prezentujące przyporządkowanie zakresu wsparcia do budżetu PROW.

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe PROW (PLN)
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	9 270 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	927 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 406 000,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	351 500,00
Razem	11 954 500,00

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzą głównie z 2 źródeł, w tym: Budżet EFRROW i Budżet państwa. Tabela **Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014 - 2020 - załącznik nr 4** prezentuje montaż finansowy, dla LSR Wokół Łysej Góry, uwzględniający powyższe źródła finansowania, uwzględniające podział na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych

Budżet LSR skonstruowano zgodnie z zasadą, że kwota dostępnych środków obejmuje zarówno wkład EFRROW, jak również wymagany krajowy wkład środków publicznych. Zgodnie z PROW jednolita wielkość wkładu EFRROW to 63,63%, natomiast wymagany krajowy wkład środków publicznych to 36,37%. W przypadku operacji, gdzie beneficjentem jest jednostka sektora finansów publicznych, krajowym wkładem środków publicznych jest wkład własny tej jednostki na poziomie zapewniającym wymaganą wysokość krajowego wkładu (36,37%), a pomoc wypłacana przez agencję płatniczą, równa 63,63% kosztów kwalifikowalnych w całości finansowana jest ze środków EFRROW. W pozostałych przypadkach pomoc wypłacana przez agencję płatniczą (w wysokości określonej zgodnie z obowiązującymi przepisami) w 63,63% finansowana jest ze środków EFRROW, a w 36,37% ze środków budżetu państwa. Przyjęto założenia, że pomoc jest przyznawana w wysokości: - 70% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, - 100% – w przypadku pozostałych podmiotów, - 63,63% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych.

IX. PLAN KOMUNIKACJI

W procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju komunikacja jest niezbędnym warunkiem do osiągnięcia założonych efektów. Podstawowym warunkiem skutecznej komunikacji jest jej obustronność oraz ciągłość. Udział społeczności z obszaru LGD jest istotny w fazie przygotowywania LSR, ale również w trakcie jej wdrażania. Komunikacja na linii LGD – społeczność lokalna – LGD pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych. Z realizacji planu komunikacji będą sporządzane sprawozdania. Wszystkie wydarzenia będą się odbywały wg harmonogramu. W każdej z gmin LGD, co najmniej raz w roku, odbędzie się spotkanie informacyjne. Ponadto LGD będzie uczestniczyć w co najmniej jednym wydarzeniu promującym PROW oraz Leadera.

1.Główne cele działań komunikacyjnych. Główne cele działań komunikacyjnych to konsultowanie z mieszkańcami obszaru zapisów LSR (w zakresie monitorowania i ewaluacji), jak i bieżące informowanie potencjalnych wnioskodawców o typach operacji, zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji, a przez to wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność Lokalnej Grupy Działania. Celem działań jest wzmocnienie wizerunku LGD - Wokół Łysej Góry, jako kompetentnej i skutecznej organizacji, która wspiera rozwój obszarów wiejskich oraz aktywizuje społeczność lokalną. Podjęte założenia wynikają z doświadczeń związanych z realizacją poprzedniej strategii (wyniki badań ewaluacyjnych), a także propozycji i uwag zgłaszanych przez uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych. Zidentyfikowano dotychczasowe problemy z komunikacją i promowaniem działalności LGD, dlatego też celem jest zbudowanie spójnego i pozytywnego wizerunku naszej LGD, będącej realizatorem LSR 2014-2020 i stosującej w tej realizacji podejście LEADER.

2.Działania komunikacyjne, odpowiadające im środki przekazu oraz zidentyfikowani adresaci poszczególnych działań komunikacyjnych. W planie komunikacji uwzględniono następujące działania informacyjno-promocyjne skierowane do zidentyfikowanych adresatów:

1) Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020, prowadzona za pomocą: ogłoszeń w radio, organizacji konferencji prasowej, artykułów na stronie internetowej www.wokollysejgory.pl lub www.lsr.net.pl lub gmin należących do LGD, informacji na portalach społecznościowych, sms-owego systemu powiadamiania mieszkańców, spotkań aktywizujących towarzyszących wydarzeniom organizowanym na terenie gmin, kampanii w TV promującej wydarzenia informacyjne, spotkań podczas Sesji Rady w każdej gminie, dyżuru członka Zarządu LGD, dyżuru pracownika biura LGD w każdej gminie objętej LSR oraz forum na stronie www.lsr.net.pl. Adresatami kampanii będą mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, w tym ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych;

2) Spotkania informacyjne dotyczące zasad aplikowania zgodnie z regulaminem konkursów w ramach LSR, z wykorzystaniem środków przekazu: spotkania informacyjne dla ogłoszonych konkursów, artykuły na stronie internetowej LGD oraz gmin należących do LGD, informacje na portalach społecznościowych, sms-owy system powiadamiania mieszkańców, punkt informacyjny w biurze LGD, dyżur członka Zarządu LGD, punkt informacyjno - doradczy w wyznaczonym terminie w każdej gminie objętej LSR, punkt informacyjny on-line na portalu www.lsr.net.pl, informacje na tablicach w sołectwach LGD, ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. Działania adresowane będą do mieszkańców obszaru LGD, potencjalnych wnioskodawców, w szczególności przedsiębiorców, osób fizycznych zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej, podmiotów prawnych, organizacji pozarządowych, ośrodków kultury, grup nieformalnych, kościołów, związków wyznaniowych, w tym ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych;

3) Monitoring i ewaluacja LSR, prowadzone z wykorzystaniem: spotkań z mieszkańcami obszaru LGD, ankiet on-line, grupy dyskusyjnej na forum, dyżuru członka Zarządu, dyżuru pracownika biura LGD w każdej gminie objętej LSR, artykułów na stronie internetowej LGD oraz gmin należących do LGD, informacji na portalach społecznościowych. Konsultacje będą prowadzone z mieszkańcami obszaru LGD, potencjalnymi wnioskodawcami, a w szczególności z: przedsiębiorcami, osobami fizycznymi zainteresowanymi rozpoczęciem działalności gospodarczej, podmiotami prawnymi, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami kultury, grupami nieformalnymi, kościołami, związkami wyznaniowymi, w tym ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych;

4) Kampania informacyjna i promocyjna LGD, prowadzona za pomocą artykułów na stronie internetowej LGD oraz gmin należących do LGD, informacji na portalach społecznościowych, wydawnictw i materiałów promocyjnych LGD, systemu promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD, wydarzeń promocyjnych z udziałem LGD. Działanie będzie kierowane do społeczności lokalnej, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, rolników, przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych.

3. Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet oraz planowane efekty działań komunikacyjnych

Wskaźniki zaplanowane w ramach działania Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020:

- 40 emisji spotów 30 sekundowych łącznie w całym okresie realizacji LSR,
- zorganizowanie 1 konferencji prasowej na rozpoczęcie okresu wdrażania LSR oraz na zakończenie realizacji LSR (1 konferencja w okresie od 2020 do 2023)
- publikacja 4 artykułów w każdym roku realizacji LSR,
- zamieszczenie co najmniej 25 wpisów dotyczących w/w celu komunikacji na portalach społecznościowych w każdym roku realizacji LSR ,
- 4 edycje wysyłania wiadomości sms do bazy mieszkańców obszaru LGD w każdym roku realizacji LSR,
- zorganizowanie 7 spotkań aktywizujących w gminach do końca 2017,
- emisja łącznie 14 spotów 30 sekundowych w TV przed 7 wydarzeniami do końca 2017,
- przeprowadzenie spotkania podczas sesji w każdej gminie należącej do LGD w latach 2016 i 2017,
- dostępność członka Zarządu LGD w biurze i on-line dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem, w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców,
- dostępność pracownika biura LGD dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR według ogólnodostępnego harmonogramu, w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców,
- funkcjonowanie co najmniej 6 grup dyskusyjnych w okresie realizacji LSR (docelowo).

Planowane efekty działań: mieszkańcy i potencjalni beneficjenci z obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania, możliwości uczestnictwa w realizowanych operacjach oraz typów operacji, które będą miały szanse wsparcia z budżetu LSR, możliwości uczestnictwa w realizowanych operacjach, promocja PROW 2014-2020 i działania LEADER.

Wskaźniki zaplanowane w ramach działania Spotkania informacyjne dotyczące zasad aplikowania zgodnie z regulaminem konkursów w ramach LSR:

- zorganizowanie co najmniej 14 spotkań informacyjnych związanych z ogłoszonymi konkursami łącznie w całym okresie realizacji LSR,
  - publikacja przynajmniej 1 artykułu dotyczącego każdego konkursu,
  - zamieszczenie przynajmniej 5 wpisów dotyczących każdego ogłoszonego konkursu,
  - wysłanie co najmniej 1 edycji sms dotyczącej każdego ogłoszonego konkursu,
  - funkcjonowanie punktu informacyjnego dla interesantów w godzinach 8-15 od poniedziałku do piątku,
  - dostępność członka Zarządu LGD w biurze i on-line dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem,
  - funkcjonowanie punktu informacyjno-doradczego według ogólnodostępnego harmonogramu w każdej gminie,
  - funkcjonowanie punktu informacyjno-doradczego on -line 4 godziny dziennie 5 dni w tygodniu,
  - wywieszenie przynajmniej 1 informacji o każdym ogłoszonym konkursie,
  - wywieszenie przynajmniej 1 informacji o każdym ogłoszonym konkursie,
- Planowane efekty działań: upowszechnienie zasad, kryteriów i warunków przygotowania wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy oraz upowszechnienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. naboru wniosków o dofinansowanie.

Wskaźniki zaplanowane w ramach działania Monitoring i ewaluacja LSR:

- co najmniej 14 spotkań łącznie w całym okresie realizacji LSR,
- przeprowadzenie co najmniej 1 ankiety w każdym roku realizacji LSR,
- funkcjonowanie co najmniej 1 grupy dyskusyjnej dotyczącej w/w tematyki w okresie realizacji LSR (docelowo),
- dostępność członka Zarządu LGD w biurze i on-line dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem,
- dostępność pracownika biura LGD dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR według ogólnodostępnego harmonogramu,
- publikacja co najmniej 3 artykułów w każdym roku realizacji LSR,
- zamieszczenie co najmniej 3 wpisów dotyczących celu komunikacji na portalach społecznościowych w każdym roku realizacji LSR.

Planowane efekty działań: uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej opinii wnioskodawców dotyczącej zapisów w LSR oraz dokumentów powiązanych, sposobu wdrażania LSR, otrzymywanego wsparcia w przygotowywaniu wniosków, ocena skuteczności i efektywności wdrażania Planu Działania, Planu Komunikacji, Budżetu, harmonogramu LSR, ocena działania LGD, Biura, pracowników, jakości doradztwa, efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy LGD, jakości stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, wykorzystania partycypacyjnych metod ewaluacji, satysfakcji mieszkańców i turystów.

Wskaźniki zaplanowane w ramach działania Kampania informacyjna i promocyjna LGD:

- przynajmniej 1 artykuł informacyjno-promocyjny o LGD i realizowanej LSR w każdym roku realizacji LSR,
- przynajmniej 4 artykuły informacyjno-promocyjne o LGD i realizowanej LSR w każdym roku realizacji LSR,
- 20 000 sztuk materiałów informacyjnych i promocyjnych łącznie w całym okresie realizacji LSR,
- system elektronicznych tablic informacyjnych w każdej z gmin,
- przynajmniej 1 spotkanie w każdej gminie w okresie realizacji LSR, łącznie 12 wydarzeń.

Planowane efekty działań: wzrost rozpoznawalności wewnątrz i na zewnątrz obszaru LGD oraz zaufania do LGD.

4. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Zastosowane działania komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu.

5. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji

Plan komunikacji przewiduje działania dotyczące zbierania informacji o funkcjonowaniu LGD oraz poziomu zadowolenia z realizacji LSR. W przypadku stwierdzenia niezadowolenia z metod wdrażania LSR oraz nieprzychylności wobec braku działań podejmowanych przez LGD konieczne będzie wdrożenie środków zaradczych. Przewiduje się przede wszystkim: organizację spotkań przedstawicieli LGD z mieszkańcami i beneficjentami oraz przeprowadzenie badań ankietowych, a także przyjmowanie uwag bezpośrednio w Biurze LGD. Po zebraniu opinii i wysłuchaniu uwag LGD będzie zobowiązana do odniesienia się do otrzymanych informacji zwrotnych, przygotowanie propozycji zmian zawartych w aktualizacji LSR oraz ponowne skonsultowanie ich (tymi samymi metodami) ze społecznością.

Wysokość budżetu przewidzianego na działania komunikacyjne w ramach realizacji LSR wynosi 786 000 zł.

Zaplanowane w LSR działania komunikacyjne zostały szczegółowo przedstawione w tabeli Plan Komunikacji - załącznik nr 5

X. ZINTEGROWANIE

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Wokół Łysej Góry jest spójna z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Zakres, cel główny i cele szczegółowe LSR są komplementarne z misjami, celami, priorytetami i kierunkami interwencji zawartymi w kluczowych dokumentach planistycznych, definiujących priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszym dokumentem. W szczególności chodzi o dokumenty:

- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020:**

- **zgodność z priorytetem:** 6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich;

- **zgodność z celami przekrojowymi** tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność;

- **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020:**

- **zgodność z misją:** 6.1 Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego,

- **Zgodność z celem generalnym:** 6.2 Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej;

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020:**

- **zgodność z osiami priorytetowymi:** 2. Konkurencyjna gospodarka, 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe, 5. Nowoczesna komunikacja, 6. Rozwój miast, 7. Sprawne usługi publiczne, 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo, 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, 10. Otwarty rynek pracy;

- **Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych KOF na lata 2014 – 2020:**

- **zgodność z celami tematycznymi:** 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami, 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej, 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;

- **Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020:**

- **zgodność z misją:** Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu;

- **Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2015-2023:**

- **zgodność z celami strategicznymi:** 1. Zachowanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu skarżyskiego, 2. Likwidacja zjawiska bezrobocia oraz rozwój przedsiębiorczości gospodarczej gwarancją wzrostu ekonomicznego regionu, 3. Wysoki poziom ochrony zdrowia i życia mieszkańców powiatu odzwierciedleniem usprawnionej infrastruktury społecznej, 4. Udoskonalony układ komunikacyjny i sprawna infrastruktura techniczna o standardzie europejskim, 5. Wzrost efektywności funkcjonowania administracji publicznej na terenie powiatu skarżyskiego;

- **Strategia Rozwoju Powiatu Starachowickiego na lata 2014-2020:**

- **zgodność z misją:** Podniesienie atrakcyjności powiatu dla przedsiębiorców, inwestorów i mieszkańców poprzez stworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, poprawę dostępności komunikacyjnej, modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej, wysoką jakość usług publicznych oraz wykorzystanie potencjału turystycznego;

- **Strategia Rozwoju Gminy Bieliny do roku 2020:**

- **zgodność z celem strategicznym:** 1. Wzrost atrakcyjności gminy Bieliny jako miejsca zamieszkania, 2. Wzrost atrakcyjności gminy Bieliny jako miejsca wypoczynku, 3. Wzrost atrakcyjności gminy Bieliny jako miejsca prowadzenia biznesu;

- **Strategia Rozwoju Gminy Górno do roku 2020:**

- **zgodność z celem strategicznym:** 1. Rozwój potencjału gospodarczego, 2. Poprawa jakości życia mieszkańców, 3. Rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego;

- **Strategia Rozwoju Gminy Łączna na lata 2007-2020:**

- **zgodność z zadaniem strategicznym:** 1. Racjonalne zagospodarowanie obszaru gminy oraz poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Gminy, 2. Restrukturyzacja rolnictwa i poprawa kondycji ekonomicznej gospodarki, 3. Rozwój agroturystyki i turystyki weekendowej, szkolnej, konnej i rekreacyjno-zdrowotnej, 4. Wspomaganie zróżnicowanych form przedsiębiorczości, 5. Wzmocnienie potencjału mieszkańców Gminy oraz służb Gminy;

- **Strategia Rozwoju Gminy Masłów na lata 2015 – 2025:**

- **zgodność z misją:** Zapewnienie zrównoważonego wzrostu poziomu jakości życia mieszkańców oraz poprawa uwarunkowań społeczno – gospodarczych i środowiskowych na terenie Gminy Masłów;
  - **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2011 – 2018:**
  - **zgodność z celem głównym:** 1. Poprawa standardu życia w gminie , 2. Stworzenie profesjonalnej pomocy społecznej w minimalizowaniu zjawisk patologicznych w gminie;
  - **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Wąchock na lata 2014-2020:**
  - **zgodność z celem strategicznym:** 1. Łagodzenie bezrobocia w Gminie Wąchock, 2. Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/ przemocy w Rodzinie, 3. Podejmowanie działań na rzecz wsparcia inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych, 4. Integracja osób starszych i samotnych, 5. Zminimalizowanie spadku liczby ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock, 6. Wielopłaszczyznowe wspieranie ludzi młodych do 25 roku życia.
- Cele LSR wpisują się tym samym w dokumenty strategiczne wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru LGD, które koncentrują się przede wszystkim na:

- wzroście atrakcyjności miejsca zamieszkania,
- wzroście atrakcyjności miejsca wypoczynku,
- wzroście atrakcyjności miejsca prowadzenia biznesu,
- wspomaganie zróżnicowanych form przedsiębiorczości,
- rozwoju potencjału gospodarczego,
- poprawie jakości i standardu życia mieszkańców,
- rozwoju potencjału turystycznego i rekreacyjnego,
- rozwoju agroturystyki i turystyki weekendowej, szkolnej, konnej i rekreacyjno-zdrowotnej,
- racjonalnym zagospodarowaniu oraz poprawie stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- wzmocnieniu potencjału mieszkańców,
- zapewnieniu zrównoważonego wzrostu poziomu jakości życia mieszkańców oraz poprawie uwarunkowań społeczno – gospodarczych i środowiskowych, łagodzeniu bezrobocia,
- podejmowaniu działań na rzecz wsparcia inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych,
- integracji osób starszych i samotnych,
- zminimalizowaniu spadku liczby ludności,
- wielopłaszczyznowym wspieraniu ludzi młodych

Powyżej wykazano zgodność z kluczowymi dokumentami planistycznymi definiującymi priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszym dokumentem.

Zintegrowany charakter LSR przejawia się także w spójności i kompleksowości przedsięwzięć zaplanowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dokumentu:

W ramach Celu szczegółowego 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD-Wokół Łysej Góry przewiduje się:

- **Zintegrowanie branż działalności gospodarczej:** sekcja C (przetwórstwo przemysłowe), sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja Q (usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej).

- **Zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć:** budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej powiązana będzie bezpośrednio z przedsięwzięciami dotyczącymi budowania zintegrowanej oferty dla wszystkich gmin obszaru LGD oraz wprowadzaniem jednolitego systemu - narzędzia promocji i/ lub sprzedaży oferty produktów, usług, zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD. Stworzony zostanie jednolity system i narzędzia komunikacji oraz systemy informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na całym obszarze LGD. Zinventaryzowane zostaną zasoby dziedzictwa lokalnego obszaru LGD, natomiast wydarzenia promujące obszar LSR przyczynią się do zbudowania zintegrowanej oferty turystycznej na obszarze LGD. Odbiorcami nowych systemów promocji, ofert, wydarzeń będą wszyscy mieszkańcy, a także turyści zainteresowani atrakcyjnym obszarem LGD

- **Zintegrowanie międzysektorowe:** realizacja przedsięwzięć w ramach celu szczegółowego 1 zakłada współdziałanie sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańców, którzy będą realizatorami w/w działań. Dlatego też powstała w ramach celu szczegółowego 1 ogólnodostępna i niekomercyjna infrastruktura turystyczna, stworzone narzędzia promocji, informacji oraz zintegrowany, jednolity system informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na całym obszarze LGD przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru LGD.

W ramach Celu szczegółowego 2. Rozwój gospodarczy obszaru LGD-Wokół Łysej Góry przewiduje się:

- **Zintegrowanie branż działalności gospodarczej:** sekcja C (przetwórstwo przemysłowe), sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja Q (usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej).

Integracja w/w branż działalności gospodarczej rozwinię współpracę pomiędzy podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze objętym LSR w ramach krótkich łańcuchów dostaw, w zakresie świadczenia usług turystycznych, czy też w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych

- **Zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć:** proponowane w LSR przedsięwzięcia obejmują uruchamianie lub rozwój działalności w priorytetowych branżach wskazanych w LSR połączone z kompleksowym wsparciem dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, świadczonym w ramach Kreatora przedsiębiorczości, który powstanie w trakcie realizacji projektu współpracy.

- **Zintegrowanie międzysektorowe i partnerskie, zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć:** przedsięwzięcia obejmujące uruchamianie lub rozwój działalności w priorytetowych branżach wskazanych w LSR będą mogli realizować wszyscy mieszkańcy obszaru spełniający kryteria dostępu określone w rozporządzeniu. Jednak dodatkowe punkty otrzymają wnioskodawcy wskazani w LSR jako grupa defaworyzowana (tj.: osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezrobotne do 29 roku życia, kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, osoby niepełnosprawne), do których skierowane będą przedsięwzięcia związane z rozwojem lokalnego rynku pracy. Ponadto, przewiduje się premiowanie projektów, które zakładają uruchamianie i rozwój działalności gospodarczej w priorytetowych branżach wskazanych w LSR połączone z zatrudnianiem przedstawicieli grup defaworyzowanych wskazanych w LSR.

Przedsięwzięcia mające na celu promocję i rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych w kraju i zagranicą oraz utworzenie „Kreatora Przedsiębiorczości” pozwoli na wsparcie funkcjonujących i tych nowo uruchamianych przedsiębiorstw. Tak zastosowane sposoby i metody integracji międzysektorowej przy realizacji przedsięwzięć spowodują integrację oraz włączenie społeczne osób z grupy defaworyzowanej, a także lokalnych wytwórców oraz grupy takie jak np. Koła Gospodyń Wiejskich.

W ramach Celu szczegółowego 3. Rozwój społeczny obszaru LGD-Wokół Łysej Góry przewiduje się:

- **Zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć:** zaplanowane przedsięwzięcia obejmują wsparcie i rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD, przede wszystkim poprzez szkolenia i warsztaty w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych mieszkańców obszaru LGD, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych. Zaproponowane metody przewidują zarówno działania „miękkie” w ramach, których zaplanowano przedsięwzięcie dotyczące szkoleń i warsztatów dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru a także organizację wydarzenia integrujących społeczność lokalną, w tym grupy defaworyzowane. Budowa, przebudowa, wyposażenie i doposażenie infrastruktury kulturalnej obszaru LSR oraz utworzenie systemu promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD powiązane będzie bezpośrednio z przedsięwzięciami dotyczącymi budowania zintegrowanej oferty dla wszystkich gmin obszaru LGD oraz wprowadzaniem jednolitego systemu promocji.

- **Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów:** w ramach celu szczegółowego 3 przewiduje się zaangażowanie jednostek samorządowych, sektora pozarządowego, różnych aktywnych grup społecznych oraz mieszkańców między innymi w realizacji przedsięwzięcia mającego na celu tworzenie i poprawę warunków prowadzenia aktywności społecznej, w tym kulturalnej przez mieszkańców obszaru LGD, tworzenie i rozwój usług społecznych i pro-zdrowotnych na obszarze LSR, szczególnie wobec grup defaworyzowanych oraz opracowanie oferty spędzania wolnego czasu oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców obszaru objętego LSR.

Reasumując, cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia zawarte w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD - Wokół Łysej Góry na lata 2016-2022 są zintegrowane z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz wpisują się w dokumenty strategiczne wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru LGD.

LSR zintegruje przynajmniej 3 branże działalności gospodarczej, a cele szczegółowe oraz realizowane w ich ramach przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniu różnych sektorów i partnerów, identyfikują potrzeby oraz zagrożenia, zapewniając odpowiednią sekwencję interwencji planowanych do przeprowadzenia w ramach realizacji LSR. W Strategii zaplanowano realizację przedsięwzięcia I.II.4. Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD - Wokół Łysej Góry to skuteczne realizowanie działań oraz przedsięwzięć służących osiągnięciu celu głównego jakim jest Zrównoważony rozwój obszaru LGD w oparciu o potencjał i zasoby lokalne. Ocena zgodności i skuteczności realizacji LSR, a także ocena sposobu funkcjonowania LGD, będzie możliwa w momencie posiadania wiedzy na temat przebiegu wdrażania LSR, poziomu realizacji, a także ilości i jakości osiągania wyznaczonych celów i przedsięwzięć. W tym celu niezbędne będzie przeprowadzanie monitoringu i ewaluacji niezbędnych elementów mających wpływ na poprawną realizację LSR.

Monitoring to proces systematycznego gromadzenia i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii. Pozwala również ocenić zgodność realizacji operacji z wcześniej założonymi celami. Jest on działaniem towarzyszącym procesowi wdrażania dokumentu oraz pozwala na wskazanie elementów/procesów/działań, które w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności należy zmienić/poprawić. Proces monitoringu będzie miał charakter ciągły w całym okresie wdrażania LSR.

Ewaluacja jest natomiast działaniem analitycznym, mającym na celu dostarczenie informacji na temat wartości i cech podjętych celów i przedsięwzięć. Pozwala ona na zestawienie efektów realizowanych działań z zaplanowanymi w strategii wskaźnikami. Głównym celem ewaluacji będzie wyeliminowanie ryzyka popełnienia omyłki oraz wykorzystanie doświadczeń płynących z dotychczasowych działań wdrożeniowych do poprawy w przyszłych przedsięwzięciach wdrażanych w ramach LSR.

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD polegać będzie na realizacji celów i przedsięwzięć, skierowanych do całej społeczności obszaru LGD – władz samorządowych, jednostek gminnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, mieszkańców, a także partnerów zewnętrznych. Wdrażanie LSR wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w dokumencie w dużej mierze będzie zależała od poprawności działań podejmowanych w ramach procesu monitoringu i ewaluacji. W związku z powyższym warunkiem niezbędnym będzie aktywny udział lokalnej społeczności w procesie monitoringu i ewaluacji LSR, a także oceny sposobu funkcjonowania LGD.

Wszelkie uwagi, sugestie, wnioski związane z działaniami wdrożeniowymi, wynikające z przeprowadzonych procesów monitoringu i ewaluacji zostaną uwzględnione przy realizacji przyszłych/kolejnych przedsięwzięć wdrażanych w ramach LSR oraz w funkcjonowaniu LGD.

Wyniki z przeprowadzonych ewaluacji i analiz danych monitoringowych będą służyły, w razie konieczności, do wprowadzenia działań/ planów naprawczych, zmiany kryteriów wyboru, aktualizacji harmonogramu ogłaszanych konkursów, modyfikacji budżetu czy sformułowania nowych celów i kryteriów wyboru.

Zaplanowane w LSR działania dotyczące monitoringu i ewaluacji, w tym elementy podlegające badaniu, źródła i metody zbierania danych, czas i okres dokonywania pomiaru oraz analizy i ocena danych oraz planowane do zastosowania kryteria ewaluacyjne, zostały szczegółowo opisane w Procedurze dokonywania monitoringu i ewaluacji - załącznik nr 6.

XII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekty strategii, jako dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, **mogą wymagać poddania ich treści przed zatwierdzeniem, strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko**. Przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny, w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych, od ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji.

Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt LSR do przedmiotowej oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją przedsięwzięć, bądź innych działań nim objętych.

WNIOSK DO REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KIELCACH

W związku z powyższym, na podstawie art. 47 i 57 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.), Lokalna Grupa Działania Wokół Łysej Góry zwróciła się z dniem **26 listopada 2015 r. (Znak sprawy: LGD/WŁG/138/2015)** do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z wnioskiem o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do opracowywanej przez Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania - Wokół Łysej Góry” Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

W załącznikach do złożonego wniosku przedstawiono zarys projektu Strategii oraz analizę jego zapisów pod kątem zapisów rzeczowej ustawy. Analiza zapisów LRS zawierała:

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie:

- a) stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju, skali tych przedsięwzięć,
- b) powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach,

c) przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego

2. Rodzaj oraz skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:

a) prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań: w dziedzinie ochrony środowiska,

b) prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych,

c) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko:

a) różnorodne formy ochrony przyrody, zgodnie z Rejestrem Form Ochrony Przyrody Województwa Świętokrzyskiego prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach

W wyniku przeprowadzonej analizy Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania uznał, że ze względu na specyfikę i cele działania wskazane w projekcie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016 -2022 na terenie gmin: Bieliny, Bodzentyn, Górno, Łączna, Masłów, Suchedniów, Wąchock (obszar działania LGD), operacje zgłaszane do konkursów będą niewielkich rozmiarów i z uwagi na ich parametry, nie będą mogły znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym wnioskowano o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko do projektu Strategii.

OPINIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KRAKOWIE

W odpowiedzi na przedstawiony wniosek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, w piśmie nr WPN-II.410.171.2015.AŁ. z dnia 11 grudnia 2015 roku **uzgodnił brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedstawionego** projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD - Wokół Łysej Góry co jest równoznaczne z brakiem konieczności opracowania prognozy oddziaływania na środowisko. Obszar objęty ustaleniami Strategii obejmuje siedem sąsiadujących ze sobą gmin wiejskich i miejsko-wiejskich: Bieliny, Górno, Łączna, Masłów, Bodzentyn, Suchedniów i Wąchock położonych w województwie świętokrzyskim.

Dodatkowo Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, zwrócił uwagę, że inwestycje, które będą realizowane, powinny być poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem uwarunkowań lokalnych w zakresie spełnienia wymogów ochrony środowiska i ochrony przyrody, biorąc pod uwagę ustanowione na tym terenie obszary i obiekty chronione. Ponadto w przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Niniejsze uzgodnienie nie zwalnia z przeprowadzenia procedur dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i/lub obszar Natura 2000, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2003r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) oraz ustawy o ochronie przyrody, jeżeli taka konieczność wyniknie na etapie konkretyzowania działań inwestycyjnych.

XIII. INNOWACYJNOŚĆ

Wsparcie przez LGD innowacyjności znalazło swój wyraz w sposobie przygotowania LSR, w celach, przedsięwzięciach LSR oraz w kryteriach lokalnych. Podczas prac nad przygotowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju zastosowano innowacyjne zasady partycypacji – łączono różne narzędzia partycypacji, a metody partycypacji społecznej wykorzystywały dużą liczbę technik obserwacji i pozyskiwania danych, które następnie porównywano i łączono wyniki. Wykorzystano zarówno metody jakościowe i ilościowe.

Podczas przygotowania LSR wykorzystano poza podstawowym portalem Stowarzyszenia www.wokollysejgory.pl portal www.lsr.net.pl udostępniającym wiele innowacyjnych narzędzi informatycznych ułatwiających wzajemne komunikowanie się z mieszkańcami obszaru LSR, w tym również z osobami młodymi, które należą do grup defaworyzowanych w dostępie do rynku pracy.

Na portalu udostępnione zostały następujące narzędzia: forum lokalne, ankiety, wywiady, funkcja „zadaj pytanie”, funkcja „porada on-line”, pasek aktualności LSR-NEWS na lsr.net.pl – „z ostatniej chwili” w LSR, kalendarium zdarzeń w ramach prac nad LSR, a także stały dostęp grup docelowych do dokumentacji i poradników, w każdej fazie tworzenia i realizacji LSR – Biblioteka LSR „Wiedza, Dokumentacja, Partycypacja”. Skonstruowano portal lsr.net.pl jako innowacyjne, bardzo nowoczesne i w pełni funkcjonalne narzędzie, aby : zachęcić grupy docelowe do współpracy w ramach tworzenia LSR, wprowadzić czynnik motywujący w postaci ciekawego, nowoczesnego rozwiązania komunikacyjnego, skierować poprzez lsr.net.pl grupy docelowe, na innowacyjne i rozwojowe przedsięwzięcia, przybliżyć konsultacje do ludzi aktywnych, młodych, umożliwiając obsługę portalu również na smart fonach, umożliwić pracę rzeczywistym grupom docelowym na forum w ich własnym otoczeniu tematycznym.

Strona lsr.net.pl jako uzupełnienie działań prowadzonych na stronie www.wokollysejgory.pl umożliwia monitorowanie bieżących prac nad LSR-em. W Bibliotece LSR, w dziale dokumentacja zawiera dwa katalogi służące monitoringowi i ewaluacji LSR:

- „do konsultacji”, gdzie umieszczane są wszelkie materiały, formularze, poradniki w ramach danej konsultowanej treści,

- „po konsultacji”, gdzie umieszczone są materiały uzgodnione i skonsultowane

W czasie konsultacji lsr.net.pl, wykorzystuje moduły informacyjne, czyli LSR-NEWS, kalendarium i inne, do zapraszania grup docelowych do współdziałania w ramach LSR:

- po konsultacji lsr.net.pl umieszcza efekty wspólnej pracy w kalendarium i module partycypacyjnym,
- zawsze można skorzystać z katalogu „Wiedza na temat LSR”, aby znaleźć odpowiedź na nurtujące pytania
- dodatkowy katalog „galeria” to urozmaicenie naszej wspólnej pracy, fotografiami ze spotkań roboczych.

Podejście innowacyjne w ramach wdrażania LSR i realizowanych przedsięwzięć będzie miało wielowymiarowy charakter. Innowacyjność polega na poszukiwaniu nowych pomysłów rozwiązywania problemów na obszarach wiejskich. Innowacja jest sposobem na rozwiązywanie problemów kulturowych i społecznych na terenie LGD.

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne celem przekrojowym PROW 2014-2020 dotyczącym innowacyjności, która jest dodatkowo premiowana w lokalnych kryteriach wyboru we wszystkich typach operacji. Wśród przedsięwzięć przewidzianych do realizacji we wszystkich celach szczegółowych wyodrębniono przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym.

Kryterium spełnione na poziomie maksymalnym – spełnienie kryterium na poziomie minimalnym oraz zastosowanie innych rozwiązań o charakterze innowacyjnym spełniające wymogi jak wyżej. Jako podstawowe narzędzie innowacyjnej realizacji operacji udostępniono wortal biznesowy www.lcoi.pl prowadzony przez LGD - Wokół Łysej Góry. Jest to zwrócenie uwagi mieszkańców na możliwości innowacyjnego wykorzystania potencjału wortalu dla bardzo szerokiej działalności, również pozabiznesowej, w tym również społecznej, samorządowej, a także w różnych fazach przygotowania i realizacji operacji (np. analiza otoczenia na potrzeby diagnozy, planowanie przedsięwzięcia, analiza otoczenia konkurencyjnego, możliwość pozyskania partnerów, integracji wewnątrz i między branżami, poszukiwanie kontrahentów). Dodatkowo zwrócono uwagę na wyższy poziom innowacyjności – realizacji operacji nowatorskich, niestandardowych, o eksperymentalnym charakterze, w nietypowy sposób podchodzące do lokalnych zasobów, tradycji, przyczyniające się do pozytywnych zmian na obszarze LGD. Może to być innowacyjność oceniana w odniesieniu do obszaru LGD /zastosowanie po raz pierwszy opracowanych przez beneficjenta rozwiązań lub pomysłów i rozwiązań znanych i stosowanych na innych obszarach, jednak mających charakter innowacji na terenie LGD/ w zakresie: nowatorskiego sposobu wykorzystania zasobów lokalnych i/lub rozwoju nowych rodzajów produkcji i usług, zaspokojenia potrzeb, które były pomijane w dotychczasowych działaniach i/lub modernizacji tradycyjnych form technologii i/lub rozwoju nowych funkcji obszaru i/lub nowego sposobu angażowania społeczności lokalnej w rozwój i/lub nowych rozwiązań organizacyjnych i/lub zastosowania nowych technik marketingowych i/lub produktu i/lub procesu i/lub usługi i/lub maszyn lub urządzeń i/lub zastosowanej technologii /lub organizacji pracy. Członkowie Rady wykorzystują swoją wiedzę i doświadczenie, dokonując oceny innowacyjności projektu.

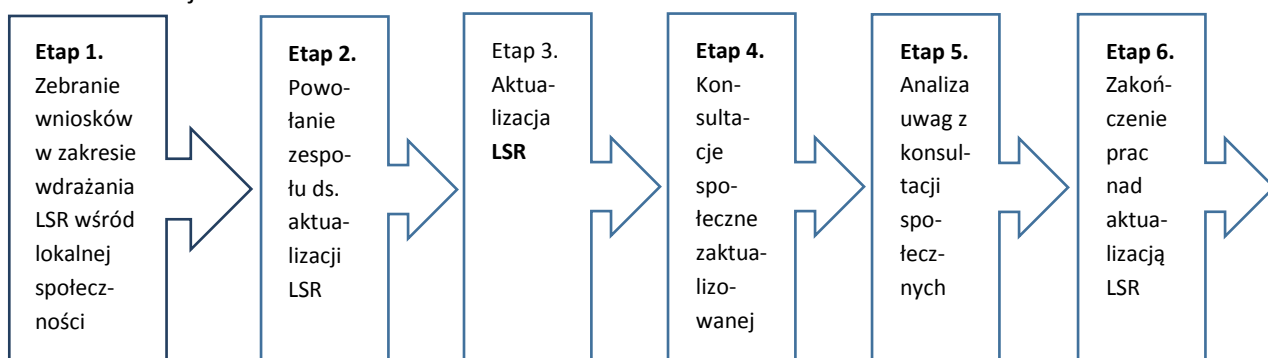
Ponadto w ramach realizowanej strategii przewidziano innowacyjne rozwiązania w zakresie wsparcia nowopowstających podmiotów gospodarczych poprzez funkcjonowanie Kreatora przedsiębiorczości tworzonego w ramach projektów współpracy. Kolejnym przykładem innowacji wdrożonej na obszarze LSR będzie system elektronicznych tablic informacyjnych (telebimów) zaplanowanych do realizacji jako operacja własna. Bardzo ważnym aspektem innowacyjnego wdrażania LSR są również zaplanowane w ramach budżetu LSR projekty grantowe.

ZAŁĄCZNIK NR 1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR

Lokalna Strategia Rozwoju będzie wdrażana w latach 2016-2022. Okres ten obejmuje 7 lat. W tym okresie czasu na obszarze LGD mogą wystąpić zmiany społeczno-gospodarcze w konsekwencji, których konieczna będzie aktualizacja LSR. Planuje się przeprowadzenie następujących procesów aktualizacji LSR:

- a) Pierwsza aktualizacja do końca 2018 roku,
- b) Druga aktualizacja do końca 2021 roku,
- c) W przypadkach zmiany przepisów lub obowiązujących wytycznych nakładających obowiązek aktualizacji Strategii.
- d) Z innych ważnych powodów

Proces aktualizacji LSR.

Etap 1. Zebranie wniosków w zakresie wdrażania LSR wśród lokalnej społeczności

Biuro LGD w ramach przewidzianych w planie monitoringu i ewaluacji dokonywać będzie gromadzenia opinii oraz opracowania wniosków na temat sposobu i efektywności wdrażania LSR.

Etap 2. Powołanie zespołu ds. aktualizacji LSR

Zespół ds. aktualizacji LSR zostanie wybrany spośród członków Rady LGD, Zarządu LGD oraz przedstawicieli różnych grup spośród członków LGD /sektor społeczny, samorządowy i gospodarczy/. Skład osobowy zespołu – od 9 do 15 osób.

Etap 3. Aktualizacja LSR

Zespół ds. aktualizacji LSR dokona analizy zebranych informacji oraz wprowadzi propozycje zmian do dokumentu.

Etap 4. Konsultacje społeczne zaktualizowanej LSR

Projekt zaktualizowanej LSR będzie podlegał konsultacjom społecznym.

Zastosowane narzędzia konsultacyjne: konsultacje za pomocą formularza zamieszczonego na stronie www.wokollysejgory.pl, wysyłka maili wg danych z bazy mailingowej, zorganizowanie 1 otwartego spotkania konsultacyjnego z udziałem zainteresowanych stron.

Etap 5. Analiza uwag z konsultacji społecznych

Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych, zespół ds. aktualizacji LSR dokona analizy, które ze zgłoszonych uwag zostaną uwzględnione w dokumencie i wprowadzi je do strategii.

Etap 6. Zakończenie prac nad aktualizacją LSR

Zarząd jako organ uprawniony do dokonywania zmian w LSR przyjmuje zaktualizowany dokument uchwałą.

ZAŁĄCZNIK NR 2 PODSTAWOWE ZASADY USTALANIA WYSOKOŚCI WSPARCIA NA REALIZACJĘ OPERACJI W RAMACH LSR TJ. OKREŚLENIE INTENSYWNOŚCI POMOCY W ZALEŻNOŚCI OD KATEGORII BENEFICJENTA LUB RODZAJU OPERACJI

PRZEDSIĘWZIĘCIE	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	OPIS
	Konkurs/projekty podstawowe		Projekty grantowe		Operacje własne		
	A – jednostki sektora finansów publicznych B – podmioty (osoby) podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą C – pozostałe podmioty						
I.1.1. Systemy informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na obszarze LGD	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD - 100	Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych
I.1.2. Inwentaryzacja zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD i opracowanie koncepcji marki LGD	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD - 100	Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych
I.1.3. Systemy i narzędzia promocji i/lub sprzedaży oferty produktów, usług, zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych
I.1.4. Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	od 50 000 do 300 000	A – 63,63 B – 70 C – 100					Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej przystosowanej do obsługi co najmniej 1000 osób rocznie
I.1.5. Organizacja wydarzeń promujących obszar LSR			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych
I.1.6. Rozwój kompetencji i kwalifikacji osób/pracowników sektora turystycznego	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD - 100	Wzmocnienie kapitału społecznego,
I.1.7 .Czas na Świętokrzyskie	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Projektu współpracy						
I.1.8 .Udział w targach i wydarzeniach promocyjnych	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Aktywizacji						

I.I.9 .Wydawnictwa i materiały promocyjne LGD	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Aktywizacji						
I.I.10 .Współpraca podmiotów z obszaru objętego LSR w ramach krótkich łańcuchów dostaw lub w zakresie świadczenia usług turystycznych lub w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	od 50 000 do 150 000 ³	A – 63,63 B – 70 C – 100					Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych; Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR: w ramach krótkich łańcuchów dostaw; w zakresie świadczenia usług turystycznych; w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych, w tym usług turystycznych
I.II.1.Uruchamianie działalności gospodarczej	60 000 lub 65 000 lub 80 000	B – 100					Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje
I.II.2.Rozwój działalności gospodarczej	od 50 000 do 300 000	B – 70					Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje
I.II.3.Kreator przedsiębiorczości	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Projektu współpracy						
I.II.4. Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD – 100	Wspieranie współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR
I.III.1.Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej)	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD – 100	Wzmocnienie kapitału społecznego
Przedsięwzięcie I.III.2 Systemy promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	50 000 ¹	A – 63,63 B – 70 C – 100			50 000	LGD -100	Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych

I.III.3. Budowa, przebudowa, wyposażenie i doposażenie infrastruktury kulturalnej obszaru LSR, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	od 50 000 do 300 000	A – 63,63 B – 70 C – 100					Zakres operacji: budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury kulturalnej; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.4. Szkolenia i warsztaty w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych i zawodowych mieszkańców obszaru LGD, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Wzmocnienie kapitału społecznego
I.III.5. Szkolenia, warsztaty, kursy, dotyczące wartości przyrodniczych historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	od 50 000 do 100 000	A – 63,63 B – 70 C – 100					Wzmocnienie kapitału społecznego; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.6. Tworzenie i poprawa warunków prowadzenia aktywności społecznej przez mieszkańców obszaru LGD	od 30 000 ⁴ do 100 000	A – 63,63 B – 70 C – 100					Wzmocnienie kapitału społecznego; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.7. Tworzenie i rozwój usług społecznych i prozdrowotnych na obszarze LSR, szczególnie wobec grup defaworyzowanych			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Wzmocnienie kapitału społecznego; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.8 .Oferta spędzania wolnego czasu oraz rozwoju zainteresowań			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Wzmocnienie kapitału społecznego; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.9. Wydarzenia integrujące społeczność lokalną, w tym grupy defaworyzowane			od 5 000 do 50 000	A – 100 ² C – 100			Wzmocnienie kapitału społecznego; zachowanie dziedzictwa lokalnego
I.III.10 .Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej	Realizacja przedsięwzięcia w ramach aktywizacji						
I.III.11. Strefy aktywności	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Projektu współpracy						

1 – w przypadku wnioskodawców z kategorii A kwota 50 000 zł jest kwotą kosztów kwalifikowalnych,

2 – suma grantów udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych w ramach danego projektu grantowego nie może przekroczyć 20% kwoty środków przyznanych na ten projekt,

3 – w przypadku wnioskodawcy z kategorii A dofinansowanie nie może być wyższe niż 95 445 zł

4 - przy założeniu, że całkowita kwota operacji jest nie mniejsza niż 50 000 zł (w przypadku A – dodatkowo kwota kosztów kwalifikowalnych nie mniejsza niż 50 000 zł, a kwota dofinansowania 31 815 zł)

ZAŁĄCZNIK NR 3 PLAN DZIAŁANIA

CEL OGÓLNY 1 Zrównoważony rozwój obszaru LGD - Wokół Łysej Góry w oparciu o potencjał i zasoby lokalne	Lata	2016-			2019-			2022 -2023			RAZEM 2016-		Program	Poddziałanie/zakres Pro-gramu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy I Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD Wokół Łysej Góry														
I.I.1 Systemy informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na obszarze LGD	Liczba systemów/narzędzi informacji	1 szt.	100	50 000	0	0	0	0	0	0	1	50 000	PROW	19.2
I.I.2 Inwentaryzacja zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD i opracowanie koncepcji marki LGD	Liczba opracowań/dokumentacji dotyczących obszaru LGD	1 szt.	100	50 000	0	0	0	0	0	0	1	50 000		19.2
I.I.3 Systemy i narzędzia promocji i/lub sprzedaży oferty produktów, usług, zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD	Liczba systemów/narzędzi promocji i/lub sprzedaży	8 szt.	50	50 000	8 szt.	100	49 990	0	0	0	16	99 990	PROW	19.2
I.I.4 Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	4 szt.	25	252 000	10 szt.	88	928 390	2 szt.	100	420 000	16	1600 390		19.2

	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 szt.	0	0	1 szt.	100	140 000	0	0	0	1	140 000		19.3
I.I.5 Organizacja wydarzeń i działań promujących obszar LSR	Liczba wydarzeń	6 szt.	37	60 000	10 szt.	100	97 137	0	0	0	16	157 137	PROW	19.2
I.I.6 Rozwój kompetencji i kwalifikacji osób/pracowników sektora turystycznego.	Liczba szkoleń	5 szt.	100	46 320	0	0	0	0	0	0	5	46 320		19.2
I.I.7 Czas na Świętokrzyskie	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 szt.	100	50 000	0	0	0	0	0	0	1	50 000		19.3
I.I.8. Udział w targach i wydarzeniach promocyjnych	Liczba wydarzeń targowych i promocyjnych wewnątrz i poza obszarem LGD	2 wydarzenia	40	24 000	3 wydarzenia	100	36 000	0	0	0	5	60 000		19.4
I.I.9. Wydawnictwa i materiały promocyjne LGD	Liczba materiałów i wydawnictw promocyjnych	8 000 szt.	40	12 000	12 000 szt.	100	18 000	0	0	0	20 000	30 000		19.4
I.I.10 Współpraca podmiotów z obszaru objętego LSR w ramach krótkich łańcuchów dostaw lub w zakresie świadczenia usług turystycznych lub w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	Liczba współpracujących podmiotów	5 szt.	100	85 400	0	0	0	0	0	0	5	85 400		19.2

	W tym liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	1 szt.	100		0	0	0	0	0	0	1			19.2
Razem cel szczegółowy I				679 720			1269 517			420 000		2369 237		
Cel szczegółowy II Rozwój gospodarczy obszaru LGD - Wokół Łysej Góry														
I.II.1 Uruchamianie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	6 szt.	16	480 000	12 szt.	48	911 648	19 szt.	100	1 200 000	37	2591 648	PROW	19.2
	W tym liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez osoby z grup defaworyzowanych	3 szt.	42	240 000	4 szt.	100	320 000	0	0	0	7	560 000	PROW	19.2
I.II.2 Rozwój działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 szt.	46	1 200 000	7 szt.	100	976 177	0	0	0	13	2176 177	PROW	19.2

I.II.3 Kreator przedsiębiorczości	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	0 szt.	0	0	1 szt.	100	190 000	0	0	0	1	190 000	PROW	19.3
I.II.4 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	Liczba wydarzeń	3 szt.	100	32 669							3	32 669	PROW	19.2
Razem cel szczegółowy II				1712 669			2077 825			1200 000		4990 494		
Cel szczegółowy III Rozwój społeczny obszaru LGD - Wokół Łysej Góry														
I.III.1 Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej)	Liczba systemów/narzędzi wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego na obszarze LGD	1 szt.	50	50 000	1 szt.	100	50 000	0	0	0	2	100 000	PROW	19.2
I.III.2 Systemy promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	Liczba wdrożonych systemów promocji i informacji wewnątrz obszaru LGD	1 szt.	100	50 000	0	0	0	0	0	0	1	50 000		19.2
I.III.3 Budowa, przebudowa, wyposażenie i doposażenie infrastruktury kulturalnej obszaru LSR, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	4 szt.	57	603 600	3 szt.	100	421 901	0	0	0	7	1025 501		19.2

	W tym Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	3 szt.	60		2 szt.	100		0	0	0	5		19.2
I.III.4 Szkolenia i warsztaty w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych i zawodowych mieszkańców obszaru LGD, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów	10 szt.	100	49 923	0	0	0	0	0	0	10	49 923	19.2
I.III.5 Szkolenia, warsztaty, kursy, dotyczące walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/ warsztatów	12 szt.	37	142 500	14 szt.	81	166 177	6 szt.	100	71 250	32	379 927	19.2
I.III. 6 Tworzenie i poprawa warunków prowadzenia aktywności społecznej przez mieszkańców obszaru LGD	Liczba wspartych podmiotów w zakresie prowadzenia aktywności społecznej, w tym kulturalnej	3 szt.	42	120 000	4 szt.	100	97 482				7	217 482	PROW 19.2
I.III.7 Tworzenie i rozwój usług społecznych i pro-zdrowotnych na obszarze LSR, szczególnie wobec grup defaworyzowanych	Liczba usług społecznych i pro-zdrowotnych	10 szt.	50	105 000	10 szt.	100	104 922				20	209 922	19.2
I.III.8 Oferta spędzania wolnego czasu oraz rozwoju zainteresowań	Liczba wydarzeń	0	0	0	14 szt.	70	115 369	6 szt.	30	54 000	20	169 369	19.2
I.III.9 Wydarzenia integrujące społeczność lokalną, w tym grupy defaworyzowane	Liczba wydarzeń	10 szt.	50	90 000	10 szt.	100	88 145	0	0	0	20	178 145	19.2

I.III.10 Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej dla realizacji strategii	Liczba wydarzeń aktywizujących mieszkańców obszaru LGD	6 szt.	42	22 400	6 szt.	85	22 400	2 szt.	100	11 200	14	56 000	19.4
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	14 szt.	50	14 000	14 szt.	100	14 000	0	0	0	28	28 000	19.4
	Liczba działań informacyjno-promocyjnych aktywizujących mieszkańców	11 szt.	50	88 750	11 szt.	100	88 750	0	0	0	22	177 500	19.4
I.III.11 Strefy aktywności	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0	0	0	0	0	0	1	100	547 000	1	547 000	19.3
Razem cel szczegółowy III						1 336 173				683 450		3 188 769	
Razem cel ogólny						3 728 562				2303 450		10 548 500	
Razem LSR z kosztami bieżącymi												11 954 500	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW										51,31% budżetu poddziałania 19.2			Realizacja LSR

ZAŁĄCZNIK NR 4 PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (PLN)	Budżet państwa (PLN)	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (PLN)	RAZEM (PLN)
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	5 758 515,00	3 291 485,00		9 050 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	139 986,00		80 014,00	220 000,00
RAZEM (PLN)	5 898 501,00	3 291 485,00	80 014,00	9 270 000,00

ZAŁĄCZNIK NR 5 PLAN KOMUNIKACJI

Cele i przesłanki leżące u podstaw opracowania planu komunikacji, opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu, opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych, analiza efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu, opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków i opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale IX Plan Komunikacji. Wysokość budżetu przewidzianego na działania komunikacyjne w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju wynosi 786 000 zł.

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań	Planowane efekty działań komunikacyjnych
W każdym roku realizacji LSR*	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, o	Kampania informacyjna nt. głównych założeń i efektów wdrażania LSR na lata 2014-2020	Mieszkańcy obszaru LGD, wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, grupy defaworyzowane: osoby 50+, młodzież, senio-	Ogłoszenia w radio obejmujące zasięgiem obszar LGD	40 Emisji spotów 30 sekundowych łącznie w całym okresie realizacji LSR	Mieszkańcy obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofinansowania oraz typów operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, możliwości uczestnictwa w realizowanych operacjach
				Organizacja konferencji prasowej	Zorganizowanie 1 konferencji prasowej na rozpoczęcie okresu wdrażania LSR (2016) oraz na zakończenie realizacji LSR (1 konferencja w okresie od 2020 do 2023)	j.w.

realizowanych operacjach na obszarze LGD skierowanych do potencjalnych uczestników, informowanie o zmianach w zapisach LSR		rzy, kobiety, osoby niepełnosprawne	Artykuły na stronie internetowej LGD www.wokollysejgory.pl lub www.lsr.net.pl lub gmin należących do LGD	Publikacja 4 artykułów w każdym roku realizacji LSR	j.w.
			Informacje na portalach społecznościowych	Zamieszczenie co najmniej 25 wpisów dotyczących w/w celu komunikacji na portalach społecznościowych w każdym roku realizacji LSR	j.w.
			Propozycja: sms-owy system powiadamiania mieszkańców	4 edycje wysyłania wiadomości sms do bazy mieszkańców obszaru LGD w każdym roku realizacji LSR	j.w.
			Spotkanie aktywizujące towarzyszące wydarzeniom organizowanym na terenie gmin	Zorganizowanie 7 spotkań aktywizujących w gminach do końca 2017	Mieszkańcy i potencjalni beneficjenci z obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofin. oraz typów operacji, które będą miały szanse wsparcia z budżetu LSR, możliwości uczestnictwa w operacjach, promocja PROW 2014-2020 i działania LEADER
			Kampania promocyjna w TV promująca wydarzenia informacyjne	Emisja łącznie 14 spotów 30 sekundowych w TV przed 7 wydarzeniami do końca 2017	Mieszkańcy i potencjalni beneficjenci z obszaru LGD podniosą poziom wiedzy nt. LSR, jej głównych celów, zasad przyznawania dofin. oraz typów operacji, które będą miały szanse wsparcia z budżetu LSR, możliwości uczestnictwa w operacjach
			Spotkanie podczas Sesji Rady w każdej gminie.	Przeprowadzenie spotkania podczas sesji w każdej gminie należącej do LGD w latach 2016 i 2017	
			Dyżur członka Zarządu LGD	Dostępność członka Zarządu LGD w biurze i on-line dla mieszkańców	

					każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców	
				Dyżur pracownika biura LGD w każdej gminie objętej LSR	Dostępność pracownika biura LGD dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców	
				Działanie forum na stronie www.lsr.net.pl	Funkcjonowanie co najmniej 6 grup dyskusyjnych w okresie realizacji LSR (docelowo)	
W każdym roku realizacji LSR*	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach ogłoszonych konkursów i naborach wniosków	Spotkania informacyjne dotyczące zasad aplikowania zgodnie z regulaminem konkursów w ramach LSR	Mieszkańcy obszaru LGD, wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące prowadzić działalność gospodarczą podmioty prawne organizacje pozarządowe, ośrodki kultury grupy nieformalne, kościoły związki wyznaniowe, w tym szczególnie grupy defaworyzowane:	Spotkania informacyjne dla ogłoszonych konkursów	Zorganizowanie co najmniej 14 spotkań informacyjnych związanych z ogłoszonymi konkursami łącznie w całym okresie realizacji LSR	Podniesienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. naboru wniosków o dofinansowanie
				Artykuły na stronie internetowej LGD oraz gmin należących do LGD	Publikacja przynajmniej 1 artykułu dotyczącego każdego konkursu	Upowszechnienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. naboru wniosków o dofinansowanie
				Informacje na portalach społecznościowych	Zamieszczenie przynajmniej 5 wpisów dotyczących każdego ogłoszonego konkursu	Upowszechnienie zasad, kryteriów i warunków przygotowania wniosków aplikacyjnych w odpowiedzi na ogłoszone konkursy
				SMS-owy system powiadamiania mieszkańców	Wysłanie co najmniej 1 edycji sms dotyczącej każdego ogłoszonego konkursu	Upowszechnienie wiedzy potencjalnych wnioskodawców nt. naboru wniosków o dofinansowanie
				Punkt informacyjny w biurze LGD	Funkcjonowanie PI dla interesantów w godzinach 8-15 od poniedziałku do piątku	j.w.
				Dyżur członka Zarządu	Dostępność członka Zarządu LGD w biurze i	j.w.

			osoby 50+, młodzież, seniorzy, kobiety, osoby niepełnosprawne	LGD	on-line dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców	
				Funkcjonowanie punktu informacyjno - doradczego w wyznaczonym terminie w każdej gminie objętej LSR	Funkcjonowanie PID zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców w każdej gminie	j.w.
				Funkcjonowanie punktu informacyjnego on-line	Funkcjonowanie PID on - line 4 godziny dziennie 5 dni w tygodniu	j.w.
				Zamieszczanie informacji na tablicach informacyjnych na terenie	Wywieszenie przynajmniej 1 informacji o każdym ogłoszonym konkursie	j.w.
				Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej.	Wywieszenie przynajmniej 1 informacji o każdym ogłoszonym konkursie	j.w.
W każdym roku realizacji LSR*	Konsultacja z lokalną społecznością obszaru LSR zapisów LSR, dokumentów powiązanych oraz stopnia wdrażania LSR /w zakresie monitorowania i ewaluacji LSR/,	Monitoring i ewaluacja LSR	Mieszkańcy obszaru LGD, wszyscy potencjalni wnioskodawcy a w szczególności: przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące rozpocząć działalność gospodarczą, podmioty prawne, organizacje pozarządowe, ośrodki	Spotkania z mieszkańcami obszaru LGD /spotkania o charakterze konsultacyjnym/	Zorganizowanie co najmniej 14 spotkań łącznie w całym okresie realizacji LSR	Informacja zwrotna dotycząca opinii wnioskodawców nt zapisów w LSR, sposobu wdrażania LSR, wsparcia w przygotowywaniu wniosków, ocena skuteczności i efektywności wdrażania Planu Działania, Planu Komunikacji, Budżetu, harmonogramu LSR, ocena działania LGD, Biura, pracowników, jakości doradztwa, Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy LGD Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur
				Ankiety	co najmniej 1 ankieta w każdym roku realizacji LSR	
				Funkcjonowanie grupy dyskusyjnej na forum	Funkcjonowanie co najmniej 1 grupy dyskusyjnej dotyczącej w/w tematyki w okresie realizacji LSR (docelowo)	
				Dyżur członka Zarządu LGD	Dostępność członka Zarządu LGD w biurze i on-line dla mieszkańców	

			kultury, grupy nieformalne, kościoły, związki wyznaniowe, w tym szczególnie grupy defaworyzowane: młodzież, seniorzy, kobiety		każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców	partycypacyjne metody ewaluacji Satysfakcja mieszkańców i turystów; przekazanie informacji o stopniu wdrażania LSR,
				Dyżur pracownika biura LGD w każdej gminie objętej LSR	Dostępność pracownika biura LGD dla mieszkańców każdej gminy objętej LSR zgodnie z ogólnodostępnym harmonogramem w zależności od zapotrzebowania wnioskodawców	
				Artykuły na stronie internetowej LGD lub gmin należących do LGD	Publikacja co najmniej 3 artykułów w każdym roku realizacji LSR	
				Informacje na portalach społecznościowych	Zamieszczenie co najmniej 3 wpisów dotyczących celu komunikacji na portalach społecznościowych w każdym roku realizacji LSR	
W każdym roku realizacji LSR*	Poinformowanie społeczności lokalnej o działalności LGD Wokół Łysej Góry – wzmocnienie wizerunku LGD Wokół Łysej Góry jako kompetentnej, skutecznej organizacji wspierającej rozwój obszarów	Kampania informacyjna i promocyjna LGD	Społeczność lokalna, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, rolnicy, przedsiębiorcy, młodzież, grupy defaworyzowane	Artykuły na stronie internetowej LGD lub gmin należących do LGD	Przynajmniej 1 artykuł informacyjno-promocyjny o LGD i realizowanej LSR w każdym roku realizacji LSR	Wzrost rozpoznawalności wewnątrz i na zewnątrz obszaru LGD oraz zaufania do Lokalnej Grupy Działania - Wokół Łysej Góry
				Informacje na portalach społecznościowych	Przynajmniej 4 artykuły informacyjno-promocyjne o LGD i realizowanej LSR w każdym roku realizacji LSR	j.w.
				Wydawnictwa i materiały promocyjne LGD	20.000 sztuk materiałów informacyjnych i promocyjnych łącznie w całym okresie realizacji LSR	j.w.
				Systemy promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	Utworzenie systemu elektronicznych tablic informacyjnych w każdej z gmin /operacja własna/ do końca 2019	j.w.

	wiejskich i aktywizującej społeczność lokalną			Wydarzenia z udziałem LGD (na zewnątrz i wewnątrz LGD)	łącznie 12 wydarzeń /wydarzenia targowe, wydarzenia aktywizujące i integrujące społeczność/ w całym okresie realizacji LSR, w tym przynajmniej 1 w każdej gminie	j.w.
--	---	--	--	--	--	------

* - o ile nie zostało określone inaczej w kolumnie „Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań”

ZAŁĄCZNIK NR 6 PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU

Cel procedury - Celem procedury jest ocena stopnia realizacji wskaźników i planowanych przedsięwzięć, weryfikacja założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju celów oraz określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami, a także czy sposób funkcjonowania LGD przebiega w sposób gwarantujący wypełnianie nałożonych obowiązków.

Procedura monitoringu

Zadania związane z prowadzeniem monitoringu będą realizowane przez pracowników biura LGD. W poniższej tabeli szczegółowo rozpisano aspekty funkcjonowania i realizacji LSR, które będą podlegały analizie i ocenie.

Elementy podlegające monitorowaniu	Badane aspekty	Źródła danych
Funkcjonowanie LGD i animacja	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja szkoleń dla pracowników LGD • Realizacja szkoleń dla organów LGD • Efektywność doradztwa w biurze LGD • Liczba porad i charakter doradztwa świadczonego w biurze LGD, • Ocena świadczonego doradztwa • Częstotliwość i regularność spotkań organów LGD, • Frekwencja na spotkaniach organów LGD 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Badania ankietowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ osoby korzystające z doradztwa, ○ osoby uczestniczące w spotkaniach szkoleniowych, imprezach organizowanych przez LGD
Realizacja planu działania	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie przyjętych procedur 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD

Realizacja LSR	<ul style="list-style-type: none"> • Stopień osiągnięcia założonych wartości wskaźników (rezultatów i produktów) • Realizacja działań skierowanych do grupy defarowyzowanej • Ocena skuteczności stosowanych kryteriów wyboru • Stopień wykorzystania funduszy • Wysokość zakontraktowanych środków 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Ankieta monitorująca dla beneficjentów i grantobiorców • Dane zebrane z prowadzonych konkursów
Realizacja planu komunikacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i charakter działań promocyjnych podjętych przez LGD, • Postępy w realizacji planu komunikacji • Liczba i charakter uczestnictwa w działaniach zewnętrznych wobec LGD (w tym wydarzeniach lokalnych i ponadlokalnych) • Realizacja wskaźników planu komunikacyjnego • Efektywność działań komunikacyjnych • Stopień rozpoznawalności LGD wśród mieszkańców obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Statystyki stron internetowych i kanałów w mediach społecznościowych oraz statystyki innych wykorzystywanych w planie komunikacyjnym narzędzi komunikacyjnych (np. ulotki, gazety, radio) • Badania ankietowe osób uczestniczących w spotkaniach, szkoleniach, imprezach organizowanych przez LGD

Charakterystyka źródeł danych oraz sposobów pomiaru i oceny danych:

- Dane własne LGD – dane gromadzone w toku normalnej działalności LGD, w szczególności w ramach obowiązkowej sprawozdawczości realizowanej przez Stowarzyszenie. Dane własne obejmują:
  - Wskaźniki planu komunikacji
  - Dane ilościowe dotyczące doradztwa w biurze
  - Dane gromadzone w trakcie naborów (m.in. terminy naborów, ilość złożonych wniosków, środki finansowe przypisane do naborów)
  - Wskaźniki LSR i PROW
  - Realizację budżetu LSR
  - Dane dotyczące pracy organów LGD
  - Informacje o szkoleniach dla pracowników i członków organów LGD.
- Badania własne:
  - Ankieta monitorująca dla beneficjentów i grantobiorców – badanie pozwoli na zbieranie istotnych informacji dotyczących postępu rzeczowo-finansowego. Pozwoli także pogłębić informacje uzyskane z wniosków o dofinansowanie operacji, m.in. pozwoli na dezagregację obowiązkowych wskaźników PROW. Ankieta będzie wypełniana przez beneficjentów i grantobiorców raz, w roku, w którym rozliczyli oni operację.
  - Badania ankietowe osób korzystających z doradztwa – badanie realizowane na bieżąco, w których jednostką analizy będą udzielone porady. O wypełnienie ankiety będą proszone osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD. Anonimowe ankiety wrzucane będą do pojemnika umieszczonego przy wejściu do biura LGD.
  - Badania ankietowe uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych lub szkoleń organizowanych przez LGD – realizowane w czasie każdego tego typu wydarzenia zorganizowanego przez LGD.

Dane zgromadzone za pomocą wymienionych powyżej technik będą poddawane okresowej analizie przez pracowników biura LGD w przypadku ewaluacji on-going lub przekazywane wyspecjalizowanemu, zewnętrznemu podmiotowi w przypadku ewaluacji mid-term i eks-post, który będzie na potrzeby LGD opracowywał raport. Dane będą przygotowywane i przekazywane według wytycznych sformułowanych przez ten podmiot zewnętrzny. Ponadto wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, na bazie zebranych i przeana-

lizowanych przez pracowników biura LGD danych, będzie przygotowywał w formie prezentacji coroczny raport z monitoringu. Zostanie on wykorzystany do realizacji warsztatów refleksyjnych w ramach ewaluacji wewnętrznej (patrz „Procedura ewaluacji”).

Jeśli chodzi o czas dokonania pomiaru, to jest on niemożliwy do sprecyzowania w przypadku danych, które będą rejestrowane na bieżąco (np. w przypadku danych dotyczących doradztwa w biurze LGD). Wiele zaplanowanych źródeł danych same w sobie zawierają wskazanie momentu rejestracji danych, np. ankiety dotyczące spotkań informacyjno-konsultacyjnych, szkoleń lub imprez organizowanych przez LGD powinny być realizowane na ich zakończenie (ankiety będą wypełniane w czasie wszystkich spotkań organizowanych przez LGD).

Procedura ewaluacji

Procedura ewaluacji zakłada realizację kilku działań w różnych momentach wdrażania LSR:

1. ewaluacja ex-ante
2. corocznej ewaluacji wewnętrznej (on-going),
3. śródkresowej ewaluacji mid-term,
4. końcowej ewaluacji zewnętrznej (ex-post).

Coroczna ewaluacja wewnętrzna prowadzona będzie w ramach warsztatów refleksyjnych w ramach ewaluacji on-going. Sposób i termin ich realizacji będzie zgodny z Wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 18 sierpnia 2017 r. W czasie spotkań wykorzystany zostanie raport z monitoringu przygotowanych w formie prezentacji przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny.

Badania ewaluacyjne w ramach ewaluacji mid-term i ewaluacji zewnętrznej pozwolą na ocenę funkcjonowania LGD i realizacji LSR z uwzględnieniem kryteriów ewaluacyjnych.

Przyjęte kryteria ewaluacyjne zdefiniowane zostały w sposób następujący:

- Trafność: stopień, w jakim przyjęte cele, przedsięwzięcia i sposób funkcjonowania LGD odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym realizacją LSR i realnym potrzebom odbiorców działań
- Spójność: stopień spójności LSR z innymi dokumentami programowymi i strategiami obejmującymi obszar realizacji LSR
- Efektywność: stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, ludzkich, czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów
- Skuteczność: stopień osiągnięcia zdefiniowanych celów i przedsięwzięć
- Użyteczność: stopień zaspokojenia potrzeb odbiorców działań w wyniku osiągnięcia rezultatów operacji
- Trwałość: ocena możliwości i stopnia utrzymania się efektów i wpływu działań po zakończeniu ich realizacji.

W poniższej tabeli zaprezentowano sposób operacjonalizacji kryteriów ewaluacyjnych, tzn. sposób w jaki znajdują one odzwierciedlenie w konkretnych pytaniach badawczych. Pytania te wskazują na obszary funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR, które będą podlegać ewaluacji ex ante, mid-term oraz ex-post (zewnętrznej). Pytania badawcze i obszary badania są również powiązane z zaplanowanymi technikami badawczymi, które zostaną scharakteryzowane pod tabelą.

Ewaluacja i podmiot wykonujący	Kryteria ewaluacyjne i główne pytania badawcze
Ewaluacja ex-ante – pracownicy i zarząd LGD (ocena własna)	<p>Trafność Jakie idee przyświecały wyborowi celów? Czy przyjęte założenia były poparte rzetelną diagnozą? W jakim stopniu uwzględniono głos społeczności lokalnej przy wyborze celów? Ocena powiązania celów LSR z celami szczegółowymi PROW. Ocena przyjętych rozwiązań w zakresie funkcjonowania LGD, w tym świadczonego doradztwa i aktywizacji społeczności, pod względem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jego zgodności z zasadami realizacji RLKS • oczekiwań mieszkańców obszaru LGD. <p>Spójność Ocena spójności LSR i planowanych działań z innymi strategiami i programami obejmującymi obszar realizacji LSR</p>
Ewaluacja mid-term – hybrydowa, realizowana we współpracy z zewnętrznymi ekspertami	<p>Trafność Czy w społeczności nie zaszły jakieś istotne zmiany, które mają wpływ na obniżenie poziomu trafności LSR?</p> <p>Efektywność Czy osiągnięte efekty rzeczywiście były wynikiem realizacji przedsięwzięć w ramach wdrażania LSR? Określenie stopnia prawdopodobieństwa, że obserwowane rezultaty mogłyby pojawić się pomimo braku interwencji. Jaki jest stosunek poniesionych nakładów w stosunku do uzyskanych rezultatów.</p> <p>Skuteczność Jaki jest poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu? Ocena stopnia realizacji harmonogramu i budżetu wdrażania LSR.</p> <p>Użyteczność W jakim stopniu potrzeby beneficjentów zostały zaspokojone dzięki realizacji operacji? Jakie są nieplanowane efekty wdrażania LSR?</p> <p>Komplementarność Czy realizowane działania uzupełniają się z innymi programami obejmującymi obszar LGD?</p> <p>Trwałość Czy realizowane operacje mają potencjał wywołania trwałych zmian?</p>

Ewaluacja ex-post – zewnętrzna (realizowana przez wyspecjalizowany podmiot we współpracy z LGD)	<p>Efektywność, skuteczność, użyteczność (pytania badawcze dla kryteriów – jak powyżej).</p> <p>Komplementarność Czy działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się z innymi programami obejmującymi obszar LGD? W jakim stopniu działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się wzajemnie? Trwałość Czy zrealizowane operacje wywołały trwałe zmiany w lokalnej społeczności?</p>
---	---

W czasie ewaluacji ex-ante, mid-term, on-going oraz ex-post zastosowane zostaną następujące techniki badawcze:

- Analiza danych z (ewaluacja ex-ante, mid-term, ex-post) – analiza dokumentacji wytworzonej przez biuro i organy LGD. Analiza ogólnodostępnych danych statystycznych (np. Bank Danych Lokalnych). Analiza dostępnych publikacji i raportów z badań dotyczących obszaru LGD. Bardzo istotnym źródłem danych będą raporty z monitoringu oraz sprawozdania z warsztatów refleksyjnych. Analiza danych zostanie w szczególności wykorzystana do określenia trafności prowadzonej interwencji. Wyniki analizy danych będą ponadto stanowić punkt wyjścia do zbierania danych przy pomocy pozostałych technik badawczych. Analiza dokumentacji w największym stopniu zostanie jednak wykorzystana w badaniu **trafności i spójności** procesu wdrażania LSR. Analiza w opisywanym tu zakresie w ramach ewaluacji zewnętrznej oraz ewaluacji mid-term przeprowadzona zostanie przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny. LGD zobowiązane jest do przekazania jego przedstawicielom danych, informacji oraz materiałów niezbędnych do wykonania tego zadania badawczego.
- Wywiady eksperckie (ewaluacja mid-term, ex-post) – wywiady (indywidualne i grupowe) z przedstawicielami biura LGD oraz organów LGD. Wywiady eksperckie będą odgrywać znaczącą rolę dla badania **komplementarności** procesu wdrażania LSR, jak również określenie jego **trafności i skuteczności**.
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD (mid-term, ex-post) – badanie ilościowe przeprowadzone na losowo dobranej próbie lub za pośrednictwem badań online. Ankiety przeprowadzone zostaną przez pracowników LGD, z wykorzystaniem techniki PAPI lub elektronicznie z wykorzystaniem techniki CAWI. Badanie ankietowe zostanie przeprowadzone 2-krotnie: w ramach ewaluacji, mid-term i ex-post. Kwestionariusze ankiety dostarczone zostaną przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, który będzie merytorycznie odpowiedzialny za przeprowadzenie badań ewaluacyjnych. Badania ankietowe pozwolą na uspołecznienie procesu ewaluacji i włączenie mieszkańców w proces oceny funkcjonowania LGD. Wyniki ankiet będą istotne przede wszystkim dla oceny **trafności, skuteczności** oraz **użyteczności** procesu wdrażania LSR oraz **trwałości** uzyskanych efektów.
- Badanie ankietowe osób korzystających z doradztwa (ewaluacja mid-term, ex-post) – służyć będzie do **badania poziomu efektywności doradztwa**. Prowadzone będzie w ramach monitoringu, a zebrane dane będą zbierane w corocznych raportach z monitoringu i poddawane ocenie w czasie warsztatów refleksyjnych. Dane te zostaną poddane dodatkowej zbiorczej analizie w czasie ewaluacji mid-term i ex-post.
- Badanie ankietowe wśród wnioskodawców (ewaluacja ex-post) – badanie ilościowe przeprowadzone za pomocą formularza internetowego (CAWI) lub z wykorzystaniem techniki CATI (telefonicznie). Do jego udostępnienia wykorzystana zostanie baza kontaktów zgromadzonych przez LGD w ramach wdrażania LSR. Ankieta będzie wypełniana przez wnioskodawców. Badanie to pozwoli na analizę **efektywności** interwencji podjętych w ramach wdrażania LSR oraz będzie uzupełnieniem danych gromadzonych przy pomocy ankiet wypełnianych przez osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD oraz ankiet monitorujących dla beneficjentów. W przypadku realizacji badań CAWI, ankieta internetowa opracowana zostanie przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny odpowiedzialny za realizację ewaluacji ex-post.
- Warsztaty refleksyjne realizowane w ramach ewaluacji on-going. W ich czasie uczestnicy będą mogli uzyskać informacje na temat działalności LGD i postępów we wdrażaniu LSR. Uczestnicy będą brali udział w ocenie danych zebranych w ramach monitoringu. Istotnym celem spotkań będzie też pozyskiwanie informacji zwrotnych od uczestników.

	Źródła danych i techniki ich pozyskania	Termin realizacji	Efekt realizacji
Ex-ante	Lokalna Strategia Rozwoju (analiza szczegółowych rozwiązań przyjętych w dokumencie strategicznym) Dokumentacja wytworzona w czasie konsultacji na etapie powstawania LSR	Ostatni kwartał 2016	Kompleksowa ocena procesu powstawania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz zapisów dokumentu strategicznego. Oszacowanie wszystkich możliwych efektów wdrażania LSR
	Ogólnodostępne dane statystyczne Raporty, publikacje, dokumenty strategiczne dotyczące obszaru objętego LSR		
Mid-term	Analiza danych Wywiady eksperckie Badanie ankietowe na losowo dobranej próbie mieszkańców obszaru LGD (realizowane przez biuro LGD za pomocą ankiety dostarczonej przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny)	2019	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Identyfikacja ewentualnych istotnych zmian w społeczności lokalnej rodzących potrzebę zmian zapisów LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących funkcjonowania LGD oraz dalszych działań związanych z wdrażaniem LSR. Sformułowanie rekomendacji odnośnie ewentualnych zmian zapisów LSR, regulaminów lub procedur stosowanych w LGD.
Ex-post	Analiza danych Wywiady eksperckie Badanie ankietowe na losowo dobranej próbie mieszkańców obszaru LGD (realizowane przez biuro LGD za pomocą ankiety dostarczonej przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny) Badanie ankietowe wnioskodawców	Po roku 2020	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego. Ocena wszystkich aspektów funkcjonowania LGD oraz działań podjętych w ramach aktywizacji. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłego sposobu funkcjonowania LGD.

Ewaluacja on-going	Warsztaty refleksyjne za każdy rok realizowane na początku kolejnego roku kalendarzowego na podstawie zbieranych na bieżąco danych opracowanych w formie prezentacji	Do końca lutego każdego roku wdrażania LSR	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Ocena wdrażania dokumentu strategicznego. Ocena aspektów funkcjonowania LGD oraz działań podjętych w ramach aktywizacji. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłego sposobu funkcjonowania LGD.
--------------------	--	--	--

ZAŁĄCZNIK NR 7 ZGODNOŚĆ CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ LSR Z CELAMI PRZEKROJOWYMI PROW 2014 - 2020 ORAZ WSKAŹNIKAMI CELU SZCZEGÓŁOWEGO PROW 6B

Cele LSR	Przedsięwzięcia LSR	Zastosowane w LSR wskaźniki PROW	Kryteria Wyboru operacji	Cel przekrojowy PROW
Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru LGD Wokół Łysej Góry	Systemy informacji o produktach, usługach, zasobach lokalnych na obszarze LGD	Liczba osób, korzystających z udostępnionych obiektów infrastruktury Turystycznej i rekreacyjnej	Priorytetowe grupy docelowe beneficjentów, Wnioskodawcą jest podmiot sektora społecznego, Innowacyjność, Zastosowanie rozwiązań proekologicznych, w zakresie ochrony środowiska lub/i przeciwdziałania zmianom klimatycznym Realizacja operacji w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców/dotyczy operacji z zakresu w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej lub drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego, Uruchamianie lub rozwój działalności w priorytetowych branżach integrowanych w ramach LSR, Korzystanie ze szkoleń (spotkań informacyjnych) i/lub z doradztwa indywidualnego oferowanego i realizowanego przez	Innowacyjność, Ochrona środowiska, Przeciwdziałanie zmianom klimatu
	Inwentaryzacja zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD i opracowanie koncepcji marki LGD	Liczba odbiorców udostępnionego systemu komunikacji i informacji		
	Systemy i narzędzia promocji i/ lub sprzedaży oferty produktów, usług, zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru LGD	Liczba uczestników wydarzeń		
	Budowa, przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób uzyskujących wiedzę o terenie LGD dzięki udostępnionym materiałom i działaniom promocyjnym		

	Organizacja wydarzeń i działań promujących obszar LSR	Liczba rekomendowanych lub polecanych, nagradzanych i wyróżnianych podmiotów turystycznych obszaru LGD	LGD, Zaplanowane działania informacyjne i promocyjne o źródłach finansowania Kompletność wniosku w zakresie obowiązkowych załączników, Czas realizacji operacji, Realizacja operacji w partnerstwie, Zgłoszenie propozycji operacji w procesie przygotowania LSR, Wysokość wniesionego udziału własnego, Stopień wykorzystania przez operację zasobów lokalnych (w tym potencjału ludzkiego) i lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego, Stopień zaangażowania lokalnej społeczności w realizację operacji, Projekt dotyczy wykorzystania obiektu, który został wybudowany/ wyremontowany/ zaadoptowany/doposażony w ramach funduszy unijnych, Tworzenie nowych miejsc pracy, Stopień zaangażowania lokalnej społeczności w realizację operacji	
	Rozwój kompetencji i kwalifikacji osób/pracowników sektora turystycznego.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		
	Czas na Świętokrzyskie	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: mieszkańcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR)		
	Udział w targach i wydarzeniach promocyjnych	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: turyści (określone w LSR)		
	Wydawnictwa i materiały promocyjne LGD	Liczba opracowań inwentaryzujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne oraz określających możliwości ich wykorzystania i rozwoju		
	Współpraca podmiotów z obszaru objętego LSR w ramach krótkich łańcuchów dostaw lub w zakresie świadczenia usług turystycznych lub w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR		
		Liczba osób przeszkolonych		
		Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		
spodarczy obszaru LGD Wokół	Uruchamianie działalności gospodarczej	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.	Priorytetowe grupy docelowe beneficjentów, Innowacyjność, Zastosowanie rozwiązań proekologicznych, w zakresie ochrony środowiska lub/i przeciwdziałania zmianom klimatycznym,	Ochrona środowiska, Przeciwdziałanie
	Rozwój działalności gospodarczej	Liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie przedsiębiorczości		

	Kreator przedsiębiorczości	Wzrost liczby osób korzystających z produktów i usług lokalnych	Uruchamianie lub rozwój działalności w priorytetowych branżach integrowanych w ramach LSR, Korzystanie ze szkoleń (spotkań informacyjnych) i/lub z doradztwa indywidualnego oferowanego i realizowanego przez LGD, Zaplanowane działania informacyjne i promocyjne o źródłach finansowania Kompletność wniosku w zakresie obowiązkowych załączników, Czas realizacji operacji, Realizacja operacji w partnerstwie, Zgłoszenie propozycji operacji w procesie przygotowania LSR, Wysokość wniesionego udziału własnego, Tworzenie nowych miejsc pracy, Stopień wykorzystania przez operację zasobów lokalnych (w tym potencjału marki Gór Świętokrzyskich, zasobów lokalnych) i lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego.	
	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		
		Liczba uczestników wydarzeń		
		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: -przedsiębiorcy -grupy defaworyzowane (określone w LSR)		
Rozwój społeczny obszaru LGD Wokół Łysej Góry	Lokalny system wsparcia rozwoju kapitału ludzkiego (sektora pozarządowego i podmiotów sektora ekonomii społecznej)	Liczba podmiotów/grup/mieszkańców korzystających z systemu wsparcia kapitału ludzkiego	Priorytetowe grupy docelowe beneficjentów, Wnioskodawcą jest podmiot sektora społecznego, Innowacyjność, Zastosowanie rozwiązań proekologicznych, w zakresie ochrony środowiska lub/i przeciwdziałania zmianom klimatycznym, Realizacja operacji w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców/dotyczy operacji z zakresu w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej lub drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego, Uruchamianie lub rozwój działalności w priorytetowych branżach integrowanych w ramach LSR, Korzystanie ze szkoleń (spotkań informacyjnych) i/lub z doradztwa indywidualnego oferowanego i realizowanego przez LGD, Zaplanowane działania informacyjne i	Innowacyjność, Ochrona środowiska, Przeciwdziałanie zmianom klimatu
	Systemy promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD	Średnia dzienna liczba osób korzystających z systemu promocji i informacji dla mieszkańców wewnątrz obszaru LGD		
	Budowa, przebudowa, wyposażenie i doposażenie infrastruktury kulturalnej obszaru LSR, tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty		
		Liczba osób, które skorzystały z usług społecznych i prozdrowotnych na obszarze LSR, w tym osób z grup defaworyzowanych		
		Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem w zakresie podwyższania kompetencji społecznych, aktywizacyjnych, zawodowych		

		Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach dotyczących walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i tradycji oraz innych potencjałów obszaru, w tym w obszarze ochrony środowiska czy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych	<p>promocyjne o źródłach finansowania Kompletność wniosku w zakresie obowiązkowych załączników, Czas realizacji operacji, Realizacja operacji w partnerstwie, Zgłoszenie propozycji operacji w procesie przygotowania LSR, Wysokość wniesionego udziału własnego, Stopień wykorzystania przez operację zasobów lokalnych (w tym potencjału ludzkiego) i lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego, Stopień zaangażowania lokalnej społeczności w realizację operacji, Projekt dotyczy wykorzystania obiektu, który został wybudowany/wyremontowany/zaadoptowany/doposażony w ramach funduszy unijnych, Tworzenie nowych miejsc pracy, Stopień zaangażowania lokalnej społeczności w realizację operacji</p>			
Wzrost liczby członków/wolontariuszy wspartych podmiotów aktywności społecznej, w tym kulturalnej	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych	Liczba osób korzystających z oferty wolnego czasu	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD

LITERATURA:

1. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015,
2. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014,
3. Bank Danych Lokalnych, <http://stat.gov.pl/bdl>,
4. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (rozporządzenie ramowe),
5. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 (rozporządzenie EFRROW),
6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
7. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
8. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
10. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
11. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach finansowania realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
12. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
13. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020:
14. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
15. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020:
16. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych KOF na lata 2014 – 2020:
17. Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020:
18. Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2015-2023:
19. Strategia Rozwoju Powiatu Starachowickiego na lata 2014-2020:
20. Strategia Rozwoju Gminy Bieliny do roku 2020:
21. Strategia Rozwoju Gminy Górno do roku 2020
22. Strategia Rozwoju Gminy Łączna na lata 2007-2020
23. Strategia Rozwoju Gminy Masłów na lata 2015 – 2025
24. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Suchedniów na lata 2011 – 2018
25. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Wąchock na lata 2014-2020
26. Indeks zagrożenia ubóstwem w Województwie Świętokrzyskim 2014
27. Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska W Kielcach, Stan środowiska w Województwie Świętokrzyskim Raport 2015
28. Raport PFRON na temat niepełnosprawności w województwie świętokrzyskim